

ΑΝΕΚΔΟΤΟΣ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ
ΕΚ ΤΩΝ ΕΝ ΑΓΓΛΙΑ ΕΠΙΔΗΜΗΣΑΝΤΩΝ
ΕΛΛΗΝΩΝ ΤΙΝΩΝ ΤΟΥ 17^{ΟΥ} ΑΙΩΝΟΣ

Υ Π Ο

ΑΝΔΡΕΟΥ ΘΗΛΑΥΡΙΔΟΥ
Pembroke College, Oxford

Ἐν τοσούτῳ ἀπὸ τῶν περισυνῶν Ταξιαρχῶν ἐξένιζον αὐτὸν ἐν τῷ οἴκῳ μου, ἐκάθιζον αὐτὸν παρὰ τὴν τράπεζάν μου, τὸν ἐνέδουον καὶ τῷ παρεῖχον πᾶσαν ἄνεσιν ...δυστυχῶς ὅμως ἐνέπεσεν εἰς τὴν συνοδείαν ἐλλήνων τινῶν, ὅφ' ὧν μεγάλως ἠνωχλήθημεν διὰ συνδρομῶν καὶ ἄλλως πως. Καίτοι δ' ἐγίνωσκον αὐτοὺς ἀπατεῶνας καὶ τυχοδιώκτας (ὡς πολλάκις μοί ἐγράψατε) δὲν ἠδυνάμην ἐν τούτοις νὰ κρατῶ τὸν ἄνθρωπον ἐντὸς τοῦ οἴκου μου, ἀλλ' ἐδέησε νὰ ἀφίνω αὐτὸν νὰ συναναστρέφηται ἔξω μετ' αὐτῶν πρὸς ζημίαν τοῦ ἠθικῆν καὶ ὑλικῆν. ...Καὶ προηγουμένως εἶχον ἀκούσει περὶ τῆς χαμερπείας καὶ δολοφροσύνης τοῦ ἔθνους τούτου· οὐδέποτε ὅμως ἠδυνάμην νὰ πιστεύσω, ὅτι ἀνθρωπόμορφον πλάσμα τυχὸν παιδείας καὶ μορφώσεως τοιαύτης, οἷας ἔτυχεν οὗτος ἐνταῦθα, ἤθελε μετὰ τοσαῦτα ἔτη ἀποδειχθῆ ἔστερημένον εὐλικριείας καὶ παντὸς αἰσθήματος εὐγνωμοσύνης. Ἄλλ' οὗτος μὲν ἄς ἀκολουθήσῃ τὴν τύχην του· ἐγὼ δὲ θέλω διδάχθῃ παρ' αὐτοῦ νὰ μὴ προστατεύω τοσοῦτον τοιοῦτους ἀνθρώπους. Ὑμῖν μόνον ἀνεκοίνωσα τὴν ἀναξιοπρεπῆ διαγωγὴν τοῦ ὑποκειμένου τούτου, καθ' οὗ ὅμως καίπερ ἀπρεπῶς φερθέντος χάριν τοῦ Πατριάρχου οὐδὲλως μνησικακῶ...»¹. Ὁ λόγος δι' ὃν προετάξαμεν τὸ ἀνωτέρω ἀπόσπασμα τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας Γεωργίου Ἀββὸτ (1562-1633) πρὸς τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει, Πρέσβυν τῆς Ἀγγλίας Θωμᾶν Ῥώου (1621-1628) εἶναι ὅτι εἰς τὴν παροῦσαν μελέτην θὰ ἀσχοληθῶμεν μὲ τοὺς ἐν Ἀγγλίᾳ Ἕλληνας τοῦ 17ου αἰῶνος καὶ τὰς σχέσεις αὐτῶν μετὰ τῶν Ἀγγλων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ὁ ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου περιγραφόμενος τύπος Ἕλληνος εἶναι ἄνευ τινὸς ἀμφιβολίας ὁ Μητροφάνης Κριτόπουλος, τοῦ ὁποίου τὴν ἐν Ἀγγλίᾳ ζωὴν καὶ πολιτείαν περιγράφει διὰ τῶν μελανωτέρων χρωμάτων. Ὡστόσο ὅμως δυνά-

1. Μ. Ρενιέρη, Μητροφάνης Κριτόπουλος καὶ οἱ ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ φίλοι αὐτοῦ, Ἀθήνησι 1893, σσ. 111-112. Πρβλ. καὶ J o h n M a s o n, A history of the holy eastern Church, t. II, London, 1847, pp. 413 καὶ ἐξ. E m i l e L e g r a n d, Bibliographie Hellénique, t. 5, Paris 1903, pp. 198-199.

μεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι πάντα ταῦτα τυγχάνουσιν ὑπερβολαί, διότι ὁ Μητροφάνης, ὡς ἐξ ἄλλων πηγῶν ἀποδεικνύεται — ἐν αἷς καὶ εἰς ἐπιστολάς αὐτοῦ τοῦ Ἄρχιεπισκόπου² — ὑπῆρξεν εἰς ἐπιφανῆς "Ἕλληνα καὶ λόγιος ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἀνεδείχθη ἐξέχουσα προσωπικότης τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Οὐδὲ καὶ ὁ χαρακτηρισμὸς πρὸς τοὺς "Ἕλληνας ὡς «Τυχοδιωκτῶν» ἀνταποκρίνεται ἐξ ὀλοκλήρου πρὸς τὴν πραγματικότητα, διότι ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω πάντες οἱ ἐν Ἀγγλίᾳ ἐλθόντες "Ἕλληνες ἔτυχον πολλῆς καὶ ἀμερίστου φιλοξενίας καὶ προστασίας οὐ μόνον παρὰ τοῦ Βασιλέως, ἀλλὰ καὶ ὑπ' ἄλλων Ἄγγλων φιλελλήνων.

Εἰς τὸ προηγούμενον τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ «Θεολογία» ἐδημοσιεύσαμεν μελέτην ἡμῶν ἀναφερομένην εἰς ἀνεκδότους ἐπιστολάς τοῦ Μητροφάνους Κριτοπούλου³. Σκοπὸς τῆς παρουσίας ἐργασίας εἶναι, ὅπως συμβάλωμεν εἰς τὴν παρουσίαν νέων, ἀγνώστων μέχρι τοῦ νῦν στοιχείων ἀναφερομένων εἰς τὴν ζωὴν καὶ ἄλλων Ἑλλήνων, σχέσιν ἐχόντων μετὰ τοῦ Μητροφάνους, οἵτινες ἦλθον εἰς Ἀγγλίαν κατὰ τὸν 17ον αἰῶνα. Ἀκόμη δημοσιεύομεν τὸ πρῶτον ἑλληνικὰς ἐπιστολάς Ἄγγλων, οἵτινες στενάς μετὰ τῶν Ἑλλήνων συνῆψον σχέσεις καὶ τῶν ὁποίων ἡ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσῃ ἀλληλογραφία δεικνύει τὴν ἀγάπην, ἣν εἶχον πρὸς τοὺς "Ἕλληνας ἅπαντες οἱ Ἄγγλοι λόγιοι καὶ ἐξέχοντες τῆς ἐποχῆς ταύτης. Ἰδιαίτερας προσοχῆς ἄξιος τυγχάνει ὁ Πατρίκιος Ἰούνιος, ὅστις δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς πατὴρ καὶ προστάτης πάντων τῶν πρὸς αὐτὸν προσφευγόντων Ἑλλήνων λόγῳ τῆς στενῆς αὐτοῦ σχέσεως πρὸς τὸν Βασιλέα.

Δημοσιεύομεν ἐν τῷ συνόλῳ τριάκοντα τρεῖς ἐπιστολάς ὡς ἀκολούθως: ἐξ ἐπιστολάς τοῦ Μητροπολίτου Δυρραχίου Χαρίτωνος, μίαν τῶν Ναθαναὴλ Κωνωπίου, Ἀρχιμανδρίτου Ἀρσενίου, Χριστοφόρου Ἀγγέλου, Ἰακώβου Βλαστοῦ, Λεοντίου Ἱεροδιακόνου τοῦ Μακεδόνας, Ἀρχιμανδρίτου Ἱεροθέου Ἀββατίου, Κωνσταντίνου Ροδοκανάκη, Τρεῖς τῶν Ἀρχιμανδριτῶν Γρηγορίου Καντακουζηνοῦ καὶ Γρηγορίου Μακεδονίου, ὡς καὶ ἐπιστολάς τῶν Ἄγγλων, μίαν Ἐδουάρδου Σιλβέστρου, δύο τοῦ Ἀνδρέα Δουνῆ, δύο τοῦ Δανιὴλ Φητείου, τρεῖς τοῦ Πατρικίου Ἰουνίου, μίαν τοῦ Ἰλέμμου τοῦ Ἀλλήτου, τρεῖς τοῦ Φιλίππου Βράνδη, μίαν τοῦ Πατρικίου Σιμωνίδη, τρεῖς τοῦ Ραφαὴλ Θορίδου, καὶ μίαν ἀγνώστου ἀποστολέως καὶ παραλήπτου, τὴν ὅποιαν δυνάμεθα νὰ ἀποδώσωμεν ἐκ τοῦ περιεχομένου εἰς τὸν Μητροφάνην ἢ εἰς ἕνα ἐκ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων.

Ἀναφέρομεν κατωτέρω ὀλίγα τινα περὶ τῆς ζωῆς τῶν ὡς ἄνω Ἑλλήνων⁴ καὶ Ἄγγλων.

2. Ὁ ἴδιος ὁ Abbot ἔγραψε εἰς τὴν Φιλοθήκην τοῦ Μητροφάνους τὰ ἐξῆς: «I pede fausto. Libens hoc posuit Georgius Abbott, in gratiam Μετροφάνους Κριτοπούλου viri πάση τῇ ἀρετῇ ὑπερφέροντος» (Μ. Ρενιέρη, μν. ἔ., σ. 22).

3. Ἄνδρου Τηλλυρίδου, Συμβολαὶ καὶ διορθώσεις εἰς τὴν ἀλληλογραφίαν τοῦ Μητροφάνους Κριτοπούλου (1589-1639) ἐν Θεολογία, τ. 45, τεῦχος 2, Ἀθήναι 1974, σ. 360-399.

4. Παραθέτωμεν κατωτέρω ὀνόματα Ἑλλήνων, οἱ ὅποιοι ἐπεσεκέθησαν τὴν Ἀγγλίαν

Ὡς καὶ εἰς τὸ προηγούμενον ἄρθρον ἐγράψαμεν ὁ Μητροπολίτης Δυρραχίου Χαρίτων ἐπισκεφθεὶς τὴν Ἀγγλίαν ἔτυχεν προστασίας καὶ βοήθειας ὑπὸ τοῦ Πατρικίου Ἰουνίου, ὅστις καὶ τὸν ἐβοήθησεν μέσῳ τοῦ Βασιλέως καὶ τῶν ἐκεῖ Ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν. Ἀποσπάσματα τινὰ τῶν ἐπιστολῶν ἐδημοσιεύθησαν κατὰ τὸ παρελθὸν ὑπὸ τοῦ Kemke⁵. Ἡ ὑπὸ τοῦ Τιμοθέου Θέμελη δημοσιευθεῖσα ἐπιστολὴ ἐκ τοῦ Smith 38 φ. 65⁶, εἶχεν ἤδη δημοσιευθῆ ὑπὸ τοῦ Kemke⁷. Ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Χαρίτωνος διαφαίνεται, ὅτι ὑπῆρξε στενὸς ὁ σύνδεσμος αὐτοῦ μετὰ τοῦ Πατρικίου Ἰουνίου⁸.

Ὁ Ναθαναὴλ Κωνόπιος⁹ γενόμενος ὡς γνωστὸν δεκτὸς εἰς τὸ Balliol College ἐγένετο διάσημος εἰς τοὺς συγχρόνους τοῦ Ἀγγλοῦ διὰ τὸ ὅτι εἰσήγαγεν διὰ πρώτην φοράν τὸν καφῆ ἐν Ὁξφόρδῃ καὶ δὴ εἰς τὸ Κολλέγιον ὅπου ἐφοιτοῦσεν¹⁰. εἶναι δὲ ἀπορίας ἄξιον πῶς, ἐνῶ ἦτο chaplain τοῦ Christ Church¹¹, ἐξελέγη ἀργότερον Μητροπολίτης Σμύρνης. Ἐκ τοῦ ἰδιοχείρου καταλόγου τοῦ Andrew Clark τοῦ κολλεγίου τοῦ Balliol τὸ ὄνομα τοῦ Ναθαναὴλ ἀναφέρεται μεταξὺ τῶν Doctors καὶ Masters ὡς ἀκολούθως: Sept. 1639, φ. 119, Sept. 1640, φ. 124, Sept. 1641, φ. 130, Sept. 1642, φ. 137, Sept. 1643, φ. 143 καὶ Sept. 1644, φ. 147¹². Εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 1165 χειρόγραφον τῆς βιβλιοθήκης

κατὰ τὸν 17ον αἰῶνα ποῦ δὲν συμπεριλαμβάνονται εἰς τὴν μελέτην μας: Νικόδημος Μεταξᾶς, Ἰωάννης Χρυσούλης, Παγκράτιος Γραμματικὸς, Διονύσιος Κορονεύς, Γεώργιος Ἀλεξάνδρου, Ἰωάννης Μῆλος, Διονύσιος Μπάμπος, Μιχαὴλ Τραγοβίστας, Ἀναστάσιος Κομνηνός, Νικόλαος Χριστοφόρου, Δανιὴλ Βούλγαρης, Θεόδωρος Ἰωάννου, Κωνσταντῖνος Παλαιολόγος κ.ἄ. (Διὰ πάντας τοὺς ἀνωτέρω ἔχομεν συγκεντρώσει ἐκ διαφόρων ἀρχείων καὶ βιβλιοθηκῶν διάφορα στοιχεῖα τὰ ὁποῖα θὰ δημοσιεύσωμεν εἰς προσεχῆ μας μελέτην).

5. K e m k e J o h a n n e s, Patricius Junius, Leirjig 1898, pp. 131-133.

6. Διακόνου Τιμοθέου Θέμελη, Ἑλλήνων ἐπιστολαὶ πρὸς τὸν Πατρικίου Ἰούνιον, Νέα Σιδών, 1907, σ. 307.

7. K e m k e, μν. ξ., σ. 131.

8. Πρβλ. περισσότερα περὶ τοῦ Χαρίτωνος, ἐν Θεολογίᾳ ὑπὸ Α. Τηλλυρίδου, μν. ξ., σ. 376, σημ. 1.

9. H e n r y S a v a g e, Balliofergus or a commentary upon the foundation, founders and affairs of Balliol College, Oxford 1668, pp. 118-119. — J o s e p h F o s t e r, Alumni Oxonienses, Oxford 1892, t. IV, p. 1450. A l l a t i i L e o n i s, De Ecclesiae Occidentalis atque Orientalis perpetua consensione, Coloniae 1648, ἐπανέκδοσις 1970 μὲ εἰσαγωγή τοῦ Rev. Dr. Kallistos Ware, Col. 1020-1021, Περιοδικὸν Πανδώρα, τ. XXI, σ. 450 καὶ Ἀ. Τηλλυρίδου, μν. ξ., σ. 374, σημ. 2.

10. «In Balliol College he made for his own use the drink called coffee and usually drank it evern morning, being the first as the ancients of the house asserted, that evern was drank in Oxon...» (Notes and Queries, London, July 1889, pp. 105-106).

11. M o n t a g n B u r r o w s, The Register of the Visitors of the University of Oxford from 1647 to 1658, MDCCCLXXXI, p. 196.

12. A n d r e w C l a r k, Balliol College, Oxford, Yearly lists, vol. III (1621-1644).

τοῦ Trinity College ἐν Cambridge ὑπάρχει ἡ ἐξῆς σημείωσις τοῦ Ναθαναήλ Κωνωπίου:

«Τὸ παρὸν βιβλίον δεδωρήται τῷ ἐνδοξοτάτῳ καὶ σοφωτάτῳ βασιλικῷ ἱατρῷ κυρίῳ κυρίῳ Ἀρβείῳ τῷ ἐμῷ προθυμοτάτῳ εὐεργέτῃ. Ναθαναήλ Ἱερομόναχος ὁ Κωνώπιος Πρωτοσύγκελλος Πατριαρχικὸς Κωνσταντινουπόλεως»¹³.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Ἀρσενίου πρὸς τὸν Πέτρον, πατέρα τοῦ Πατρικίου Ἰουνίου, σημειώνομεν ὅτι δὲν γνωρίζομεν τίποτε περὶ τοῦ προσώπου τοῦ ἀποστολέως.

Ὁ Χριστόφορος Ἀγγελοῦ¹⁴, ὅστις ὡς γνωστὸν ὑπέστη μεγάλους βασάνους ὑπὸ τῶν Τούρκων διὰ τὴν Ὀρθόδοξον πίστιν, καταφυγὼν εἰς Ἀγγλίαν ἔτυχε προστασίας ὑπὸ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας. Μετὰ τὰς σπουδὰς του εἰς τὸ Balliol College, ἐγένετο καθηγητὴς τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ἔνθα καὶ ἀπέθανεν τὸ ἔτος 1638. Ἐπισκεφθέντες τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ St. Ebbe's, ἔνθα ἐτάφη ὁ Χριστόφορος Ἀγγελοῦ δὲν ἠδυνήθημεν νὰ εὕρωμεν τὸν τάφον ἢ τὴν ἐπιτάφιον πλάκην αὐτοῦ — ἐνῶ ὑπάρχουν ἄλλοι τάφοι ἐκ τοῦ 17ου αἰῶνος — ἀλλὰ μετὰ μεγάλης ἱκανοποιήσεως ἀνεύρωμεν εἰς τὸ register τῆς Ἐκκλησίας τὴν ἐξῆς σημείωσιν περὶ τοῦ θανάτου του: «Christopher Angel a Greek borned in Peloponesse he was buried 2 of February 1638». Ἐπίσης εἰς τὸ Κολλέγιον Balliol ἐν τῷ αὐτῷ καταλόγῳ τοῦ Andrew Chark ἀνεύρωμεν τὴν ἐξῆς σημείωσιν περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Χριστοφόρου Ἀγγελοῦ: «Christopher Angel, a Greek bur at st. Ebbe's 2 Fb. 1638/9»¹⁵.

Περὶ Ἰακώβου Βλαστοῦ ἐπίσης δὲν γνωρίζομεν οὐδέν, ἀλλὰ καταφαίνεται σαφῶς ἐκ τῆς ἐπιστολῆς ὅτι εὕρισκετο εἰς Ὁξφόρδην τὸ ἔτος 1633, ἀπ' οὗ καὶ ἔγραψεν τὴν ἐπιστολὴν.

Ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ Λεοντίου τοῦ Διακόνου τοῦ Μακεδόνο¹⁶ δὲν γνωρίζομεν τίποτε, ἀλλὰ εἰς τὴν ἐπιστολὴν του ἐκ Μόσχας τὸ ἔτος 1635 ὑπογράφει καὶ ὁ Γρηγόριος ὁ Ἀργυρόπουλος ὁ Θεσσαλονικεὺς, ὅστις ὡς

13. The Western manuscripts in the library of Trinity College, Cambridge, by Montagne Rhodes James, Cambridge 1902, vol. III, p. 181.

14. Γεωργίου Ζαβίρα, Νέα Ἑλλάς ἢ Ἑλληνικὸν θέατρον, Ἀθῆναι 1872, σ. 163, 546. — Κ. Σάθα, Νεοελληνικὴ Φιλολογία, Ἀθῆναι 1868, σ. 294—Ἀ. Δημητράκου ο πούλου, Ὁρθόδοξος Ἑλλάς, Λειψία 1872, σσ. 151-152. Steven Runciman, The Great church in captivity, Cambridge 1968, pp. 217, 293-294 — Ἰωάννου Γενναδίου, Ἐκ τῆς Ἱστορίας τῶν μεταγενεστέρων Ἀθηνῶν, Βιογραφικὰ Δοκίμια (ἀνατύπωσις ἐκ τοῦ «Ἑλληνισμοῦ» Μάιος, Ἰούλιος, Αὐγουστος, Σεπτέμβριος, Ὀκτώβριος, Δεκέμβριος 1930) Ἀθῆναι 1931, σ. σ. 6-8. — Δημητρίου Γρ. Καμπούρογλου, Μνημεῖα τῆς Ἱστορίας τῶν Ἀθηναίων, τόμ. Β', Ἀθῆναι 1890, σ. σ. 238-245 καὶ Ἀ. Τηλλυρίδου, μν. ξ., σ. σ. 383-384, σημ. 1 καὶ σ. 390 σημ. 1.

15. Andrew Clark, μν. ξ., φ. 114v

16. Kemke, μν. ξ., σ. 136.

φαίνεται εὐρίσκειτο εἰς Ἀγγλίαν καὶ συνεδέθη μετὰ τοῦ Πατρικίου Ἰουνίου¹⁷.

Ὁ Ἱερόθεος Ἀββάτιος¹⁸ εἶναι γνωστός πεπαιδευμένος κληρικός τοῦ 17ου αἰῶνος, ἡ δὲ ζωὴ του περιορίζεται εἰς τὴν νῆσον Κεφαλληνίαν, ἐξ ἧς κατήγετο καὶ εἰς τὴν Μονὴν Σισσίων, τῆς ὁποίας ἐχρημάτισεν ἡγούμενος (1631-1644). Μετὰ τὸ 1644 ἐταξίδευσεν εἰς Εὐρώπην, ἐγένετο δεκτὸς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Leyden¹⁹. Ἐκ τῆς ἐπιστολῆς του ταύτης διὰ πρώτην φοράν διαφαίνεται ὅτι ἦλθεν εἰς Ἀγγλίαν. Πιστεύεται δὲ ὅτι αὐτὸς ἦτο ὁ μεταφραστὴς τῆς ὁμολογίας τῆς Πίστεως τῶν Reformes Ἐκκλησιῶν τῶν Κάτω Χωρῶν, καθὼς καὶ ὁ ἴδιος περὶ τούτου μάς πληροφορεῖ²⁰.

Ὁ Κωνσταντῖνος Ροδοκανάκης²¹ (1635-1685) ἦτο ἐκ τῶν λογίων τοῦ 17ου αἰῶνος, ὅστις ἐσπούδασεν εἰς τὸ ἐνταῦθα Πανεπιστήμιον τῆς Ὁξφόρδης.

Περὶ τῶν Ἀρχιμανδριτῶν Γρηγορίου τοῦ Καντακουζηνοῦ καὶ Γρηγορίου τοῦ Μακεδονίου οὐδὲν ἠδυνήθημεν νὰ εὕρωμεν, οὐδὲ ἀκόμη γνωρίζομεν, ἐὰν ἡ παράκλησις των πρὸς τὸν Βασιλέα τῆς Ἀγγλίας, τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Καντουαρίας καὶ τὸν Ἐπίσκοπον τοῦ Λονδίνου, περὶ εἰσαγωγῆς των εἰς τὸ Πανεπιστήμιον ἐγένετο ἀποδεκτὴ. Αἱ ἐπιστολαὶ φέρουν ἡμερομηνίαν χωρὶς νὰ ἀναφέρουν τόπον ἀποστολῆς, συμπεραίνομεν πάντως ὅτι ἐγράφησαν ἐξ Ἀγγλίας.

Ὁ Ἀγγλος Ἐδουάρδος Σίλβεστρος²² ἐγεννήθη στὸ Nottinghamshire καὶ ἐσπούδασεν εἰς τὸ Balliol College, λαβὼν τοὺς τίτλους MA καὶ B.D. Ἦτο σπουδαῖος Ἑλληνιστὴς καὶ Λατινιστὴς, διὰ τοῦτο καὶ ἦτο ἄμα τῇ ἀφίξει τοῦ Μητροφάνους Κριτοπούλου προσωπικὸς διερμηνεὺς του.

17. «J a n. 18 1633/4 examination of Gregory Argyropulos, a Greek minister, taken by interpretation of James Skelson of shoe Lane weaver, before Alderman sir Hugh Hammersley and George Lang, being asked how he obtained his Majesty's letters of conduct and collection he said that he came into this Kingdom about 7th September last, and brought Letters from the Patriarch of Constantinople to Andreas Paleologos, a Grecian and (he and) the interpreter restored to Patrick Young Keeper of this Majesty's library at Whitehall (who is very respectful to the Greekish nation in regard to the knowledge he has in that Language) and Mr. Young prepared a draft of the letters in question and moved Mr. Wakerlen... to procure his master to move his Majesty therein...» (Kemke, μν. ξ., σ. 134 καὶ Calendar of State Papers, domestic series of the reign of Charles I. 1633-1634, London 1863, p. 423.

18. R o j e m o n d, K. Archimandrite Hierotheos Abbatios, Leiden 1966.—S. Runciman, μν. ξ. σ. 296.

19. «Hierotius Abbatius Cephaloniensis, in insula Cephalonia archimandrita. 45. Hon. ergo » Legrand, Bibliographie Hellénique, t. II, p. 44.

20. L e g r a n d, μν. ξ. σσ. 45-46.

21. Νέα Ἡμέρα, Τεργέστης 1872, σσ. 34-35. — Κ. Σάθα, Νεοελληνική Φιλολογία, Ἀθῆναι 1868, σ. 410.

22. H e n r y S a v a g e, μν. ξ., σσ. 118-119, Legrand, μν. ξ., t. 5. p. 195, σημ. 2.

23. The Dictionary of National Biography, V., σελ. 1297.

Ὁ Ἀνδρέας Δουνῆς²³ ἦτο fellow τοῦ St. John's College Cambridge, βασιλικὸς καθηγητῆς τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ στενὸς φίλος τοῦ Μητροφάνους.

Ὁ Δαυὶδ Φήτλειος²⁴, ἦτο president τῶν ἐν Ὁξφόρδῃ Κολλεγίων Magdalen καὶ Corpus Christi. Διετέλεσε δὲ domestic chaplain τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας Γεωργίου Ἀββοτ. Ἦτο δὲ στενὸς φίλος τοῦ Μητροφάνους Κριτοπούλου, ὡς ἐκ τῶν ἐπιστολῶν καταφαίνεται, προσφωνῶν τὸν Μητροφάνην «συμπρεσβύτερον». Μάλιστα εἰς τὴν φιλοθήκην τοῦ Μητροφάνους ὁ Φήτλειος γράφει τὰ ἐξῆς: Lumen ab Oriente. Metrophani Critopulo beatissimi Cyrilli Patriarchae Constantinopolitani Cancellario, omnium Graecorum qui huc appulerunt flori delibato, et suadae Atticae μυελῷ, pietatis, modestiae, humanitatis et, ut verbo dicam πασῶν ἀρετῶν κορυφᾶς δρέποντι hoc immortalis amicitiae et suavissimae cum eō per integrum annum necessitudinis σύμβολον et μνημόσυνον dico dedico...»²⁵. Ὁ δὲ Κύριλλος Λούκαρης εἰς τὴν φιλοθήκην τοῦ Φητλείου γράφει τὰ ἐξῆς: «αχκα μηνὶ μαρτίῳ

ὁ θεὸς ἡμῶν καταφυγὴ καὶ δύναμις
Κύριλλος ἐλέω Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος

Κωνσταντινουπόλεως νέας Ρώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης»²⁶. Ἡ φιλοθήκη τοῦ Φητλείου²⁷ κέκτηται ἰδιαιτέραν σημασίαν καὶ χρῆζει ἰδιαιτέρας μελέτης, καθ' ὅσον ἐν αὐτῇ γράφουν σημαίνοντα πρόσωπα, τὰ ὅποια συνεδέοντο μετὰ τοῦ Κυρίλλου Λουκάρως ὡς τοῦ Κορνηλίου Ἀγα Ὀλλανδοῦ Πρεσβευτοῦ εἰς Κωνσταντινούπολιν²⁸.

Ὁ Πατρίκιος Ἰούνιος²⁹, εἶναι ὁ πλέον γνωστὸς ἐκ τῶν Ἀγγλων φιλελλήνων τοῦ 17ου αἰῶνος. Διετέλεσε βασιλικὸς βιβλιοφύλαξ, διεκρίνετο δὲ διὰ τὴν μεγάλην του ἀγάπην πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ ἀπέβη σπουδαῖος φιλέλληνας καὶ ἑλληνιστῆς.

Ὁ Ραφαήλ Θόριδος³⁰ ἦτο γνωστὸς καὶ ξακουστὸς ἰατρὸς τῆς ἐποχῆς, στενὸς δὲ φίλος τοῦ Μητροφάνους Κριτοπούλου.

Αἱ πλεῖσται τῶν ἐπιστολῶν τούτων ἀπευθύνονται πρὸς τὸν βασιλικὸν

24. Anthony Wood, Athenae Oxon, 111, 156-159, 1254. — Notes and Queries, 2nd ser. IX, σσ. 13, 54, 87-8, 313, 485. The Dictionary of National Biography, VI, σσ. 1140-1144.

25. Μ. Ρενιέρη, μν. ξ. 2 σσ. 14-15.

26. MS. Rawl. D. 936, φ. 130 (Bodleian Library. Oxford).

27. Catalog: Codicum Manuscriptorum bibliothecae Bodleianae, Patris Quartus, viri munificentissimi Richardi Rawlinson, Oxonii MDCCCXCII, p. 207.

28. MS. Rawl. D. 936, φ. 42.

29. Kemke, μν. ξ. Πρβλ. Ἀ. Τηλλυρίδου, μν. ξ., σ. 373, σημ. 1.

30. The Dictionary of National Biography, XIX, 764-765. Sloane MSS. 1768 (British Museum). Πρβλ. καὶ Ἀ. Τηλλυρίδου, μν. ξ., σ. 390, σημ. 2.

βιβλιοφύλακα, Πατρίκιον Ἰούνιον. Τὸ περιεχόμενον μιᾶς ἐκάστης τῶν ἐπιστολῶν ἔχει ὡς ἀκολούθως:

Ἐπιστολὴ Πρώτη: Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἐγράφη ἀπὸ τὸν Μητροπολίτην Δυρραχίου Χαρίτωνα καὶ ἀπευθύνεται πρὸς τὸν Πατρίκιον Ἰούνιον, τὸν ὁποῖον πληροφορεῖ ὅτι ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν γράφει τὴν ἐπιστολὴν εἶναι ἡ δευτέρα ἀπὸ τῆς ἀφίξεώς του εἰς Λονδῖνον, κατόπιν πολλῶν δυσκολιῶν καὶ περιπετειῶν. Ἐν αὐτῇ πλέκει τὸ ἐγκώμιον τοῦ παραλήπτου διὰ τὴν ἀγάπην καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τόσον πρὸς αὐτόν, ὅσον καὶ πρὸς ἄλλους Ἕλληνας.

Ἐπιστολὴ Δευτέρα: Τοῦ Μητροπολίτου Χαρίτωνος πρὸς τὸν αὐτὸν παραλήπτην, εἰς ἣν τὸν πληροφορεῖ ὅτι ἔλαβον χρήματα ἀπὸ ὅλας τὰς ἐν Λονδίῳ ἐκκλησίας, πλὴν τῆς ἰδικῆς του καὶ τὸν παρακαλεῖ νὰ μεσιτεύσῃ δι' οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν ἐκ τοῦ ναοῦ του πρὸς τοὺς δυστυχοῦντας Ἕλληνας.

Ἐπιστολὴ Τρίτη: Μητροπολίτου Χαρίτωνος πρὸς τὸν Πατρίκιον Ἰούνιον, τὸν ὁποῖον παρακαλεῖ, ὅπως φανῆ ἐλεήμων καὶ συμπαθὴς πρὸς τοὺς πέντε πεινῶντες Ἕλληνας τῆς ἐπιστολῆς ἔχων ὡς παράδειγμα τὸν Ἀβραάμ καὶ τὸν Ἰωσήφ. Ἀκολουθοῦν εὐχαὶ καὶ εὐλογίαι.

Ἐπιστολὴ Τετάρτη: Μητροπολίτου Χαρίτωνος πρὸς τὸν Πατρίκιον Ἰούνιον. Ἀναφέρει ὅτι ἐπισκεφθεὶς αὐτὸν δὲν τὸν εὔρεν εἰς τὸν νέον του οἶκον, τὸν ὁποῖον καὶ ἠὺλόγησεν. Ἀκολούθως, ἐπειδὴ ὡς τὸν ἐπληροφόρησεν ὁ θεράπων του θὰ ἐπεσκέπτετο τὸν βασιλέα, τὸν παρακαλεῖ, ὅπως μεσιτεύσῃ εἰς αὐτόν, δι' ἓνα συστατικὸν γράμμα τοῦ ὁποίου καὶ εἶχεν ἀνάγκη.

Ἐπιστολὴ Πέμπτη: Ἐνταῦθα ὁ Δυρραχίου Χαρίτων παρακαλεῖ τὸν Πατρίκιον Ἰούνιον νὰ ἐρμηνεύσῃ εἰς τὴν Ἀγγλικὴν μίαν ἐπιστολὴν. Διαβιβάζει ἀσπασμούς πρὸς τὴν σύζυγον καὶ θυγατέρα του.

Ἐπιστολὴ Ἐκτη: Μητροπολίτου Χαρίτωνος πρὸς τὸν Μητροφάνην Κριτόπουλον. Τὸν παρακαλεῖ, ἵνα ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Πατρικίου παρέμβουν εἰς τὸν ἀνθύπατον πρὸς ἐπίλυσιν ἐνὸς ζητήματος Ἑλληνός τινος τῆς Ἀγγλίας.

Ἐπιστολὴ Ἐβδόμη: Ναθαναὴλ Κωνωπίου πρὸς Πατρίκιον Ἰούνιον. Τὸν πληροφορεῖ ὅτι κατόπιν βοηθείας τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας ἐγένετο δεκτὸς εἰς τὸ Balliol College τῆς Ὁξφόρδης καὶ ὅτι τὸν ὑπεδέχθησαν ὁ ἡγούμενος καὶ οἱ λοιποὶ καθηγηταὶ μετὰ πολλῆς ἐγκαρδιότητος καὶ φιλοφροσύνης. Εὐχεται δέ, ὅπως ὁ Κύριος χαρίζει πρὸς ὅλους τὰ βέλτιστα.

Ἐπιστολὴ Ὀγδόη: Ἀρσενίου Ἀρχιμανδρίτου πρὸς Πέτρον. Ἐν αὐτῇ πλέκει τὸ ἐγκώμιον τοῦ Πέτρου ὡς φιλέλληνος καὶ τὸν παρακαλεῖ ἕνεκα τοῦ ὅτι εὐρίσκεται ἐν πεινᾷ νὰ τὸν ἐλεήσῃ καὶ νὰ μεσολαβῆσῃ εἰς τὸν Βασιλέα περὶ αὐτοῦ, καθ' ὅτι ὁ ἴδιος δὲν δύναται νὰ ἔλθῃ εἰς ἀπ' εὐθείαν μετ' ἐκείνου ἐπικοινωνίαν λόγῳ, σὺν τοῖς ἄλλοις, καὶ ἀγνοίας τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης.

Ἐπιστολὴ Ἐνάτη: Ὁ Χριστόφορος Ἄγγελος πρὸς τὸν Πα-

τρίκιον Ἰούνιον καὶ Ροβέρτον. Ἐν αὐτῇ ὁ Χριστόφορος Ἄγγελος ἀναγνωρίζει τὴν παιδείου καὶ τὴν μόρφωσιν τῶν παραληπτῶν, τῶν ὁποίων αἱ πολλαὶ ἀρεταὶ εἶναι πανθομολογουμένως γνωσταί.

Ἐπιστολὴ Δεκάτη: Ἰακώβου Βλαστοῦ πρὸς Πατρικίον Ἰούνιον. Τὸν παρακαλεῖ νὰ ἀλληλογραφῇ μετ' αὐτοῦ διὰ νὰ μὴ χαθῇ ἢ ἄχρι τοῦδε μεταξὺ των φιλιὰ Ἀσπασμούς καὶ χαιρετισμούς ἀπὸ διάφορα γνωστὰ πρόσωπα.

Ἐπιστολὴ Ἐνδεκάτη: Λεοντίου Ἱεροδιακόνου Μακεδόνας πρὸς Πατρικίον Ἰούνιον. Τὸν ἐπαινεῖ καὶ τὸν εὐχαριστεῖ διὰ τὰς ἄχρι τοῦδε πρὸς ἐκεῖνον εὐεργεσίας. Τοῦ ἀναφέρει διὰ κάποιον δῶρον πρὸς τὸν Μακαριώτατον (Πατριάρχην Ἀχριδῶν Ἀβραάμ) καὶ ἐκφράζει τὰς πρὸς τοῦτο εὐχαριστίας του. Ἀκολουθοῦν εὐχαί. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἀπεστάλη ἐκ Μόσχας, ὑπογράφει δὲ σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ ὁ Γρηγόριος Ἀργυρόπουλος ὁ Θεσσαλονικεύς.

Ἐπιστολὴ Δωδεκάτη: Ἀρχιμανδρίτου Ἱεροθέου Ἀββατίου πρὸς Πατρικίον Ἰούνιον. Τοῦ ἀναγγέλλει ὅτι τὸν ἐπεσκέφθη δίς, ἀλλὰ δὲν τὸν εὔρεν. Κατακλείεται μὲ εὐχὰς καὶ τοῦ ἀνακιοῦ πρόγραμμα τοῦ, ὅπως ἐπιστρέψῃ εἰς Ἑλλάδα μέσῳ Γαλλίας.

Ἐπιστολὴ Δεκάτη Τρίτη: Κωνσταντίνου Ροδοκανάκη πρὸς Thomas Smith. Τὸν εὐχαριστεῖ καὶ τὸν παρακαλεῖ νὰ ἀναγνώσῃ τὴν ἐπιστολὴν καὶ εἰς τὸν ὑποκαθημιάρχην τῆς ἐνταῦθα Ἀκαδημίας.

Ἐπιστολὴ Δεκάτη Τετάρτη: Ἀρχιμανδριτῶν Γρηγορίου Καντακουζηνοῦ καὶ Γρηγορίου Μακεδονίου πρὸς τὸν Βασιλέα Κάρολον. Παρακαλοῦν τὸν Βασιλέα προκειμένου νὰ τοὺς βοηθήσῃ, ἀφ' ἑνὸς μὲν ὅπως ἐγγραφοῦν εἰς τὴν ἐν Ὁξφόρδῃ Ἀκαδημίαν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅπως τοὺς ἐξασφαλίσῃ τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἐπιτήδεια. Τὸν εὐχαριστοῦν καὶ εὐχονται ὑπὲρ αὐτοῦ.

Ἐπιστολὴ Δεκάτη Πέμπτη: Τῶν ὡς ἂνω Ἀρχιμανδριτῶν πρὸς τὸν ἐπίσκοπον τοῦ Λονδίνου. Ζητοῦν τὴν βοήθειάν του πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπόν.

Ἐπιστολὴ Δεκάτη Ἑκτη: Τῶν αὐτῶν πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Καντουαρίας διὰ τὸν ἴδιον σκοπόν.

Ἐπιστολὴ Δεκάτη Ἐβδόμη: Ἐδουάρδου Σιλβέστρου πρὸς Πατρικίον Ἰούνιον. Εὐχαριστεῖ τὸν Πατρικίον διὰ τὸ βιβλίον, τὸ ὁποῖον τοῦ ἀπέστειλε.

Ἐπιστολὴ Δεκάτη Ὀγδόη: Ἀνδρέου Δουνῆ πρὸς Πατρικίον Ἰούνιον. Αἰτεῖ συγγνώμην διὰ ὠρισμένα σφάλματα τόσον αὐτοῦ, ὅσον καὶ τινῶν Ἑλλήνων. Ζητεῖ νὰ διαβιβασθῇ αὕτη πρὸς τὸν βασιλέα καὶ ὑπόσχεται διόρθωσιν τούτων ἐν τῷ μέλλοντι.

Ἐπιστολὴ Δεκάτη Ἐνάτη: Ἀνδρέου Δουνῆ πρὸς Πέτρον Ἰούνιον. Ἀναφέρεται εἰς ὠρισμένας προστριβάς, ἃς ἔσχεν μεθ' ὠρισμένων γνωστών τοῦ Ἀνδρέου Δουνῆ. Ὑπέπεσον ὑπ' ὄψιν του ὠρισμένοι διαβολαὶ καὶ

συκοφαντίαι, εἰς τὰς ὁποίας δὲν πρόκειται νὰ ἀπαντήσῃ, διότι ὡς διατείνεται δὲν εἶναι τύπος φίλερις καὶ ἐριστικός.

Ἐπιστολὴ Εἰκοστῆ: Δαυιὴλ Φητλείου πρὸς Μητροφάνην Κριτόπουλον. Ἀναφέρει εἰς τὸν Μητροφάνην διαφόρους ὑποθέσεις σχέσιν ἐχούσας μετὰ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας. Κατακλείει μὲ εὐχὰς καὶ χαιρετισμούς.

Ἐπιστολὴ Εἰκοστῆ Πρώτη: Τοῦ ἰδίου πρὸς τὸν Μητροφάνην Κριτόπουλον. Τὸν πληροφορεῖ ὅτι αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ Μητροφάνους ἐδόθησαν πρὸς τὸν Καντουαρίας, ὁ ὁποῖος μετὰ πολλῆς εὐχαριστήσεως τὰς ἀνέγνωσεν. Τὸν πληροφορεῖ ἀκόμη ὅτι ἐδόθη ἐντολὴ ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου πρὸς ξενοδόχον Ἀββᾶ, ὅπως παρέξῃ ἅπαντα τὰ πρὸς συντήρησιν ἐπιτήδεια πρὸς Ἑλληνά τινα Δημήτριον καὶ ὅτι αὐτὴν τὴν στιγμὴν στέλει ἐπιστολὴν (ὁ Ἀρχιεπίσκοπος) πρὸς τὸν Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως.

Ἐπιστολὴ Εἰκοστῆ Δευτέρα: Πατρικίου Ἰουνίου πρὸς Ἀνδρέαν Δουνῆν. Τὸν θαυμάζει διὰ τὴν πολυμάθειάν του καὶ τὸν παρακαλεῖ νὰ διαβιβάσῃ χαιρετισμούς πρὸς τὸν φίλον του Οὐάρδον.

Ἐπιστολὴ Εἰκοστῆ Τρίτη: Πατρικίου Ἰουνίου πρὸς Ἐπισκόπους. Ζητᾷ, ὅπως βοηθήσουν Ἑλληνά τινα ὀνόματι Ἀναστάσιον ἐκ Καππαδοκίας.

Ἐπιστολὴ Εἰκοστῆ Τετάρτη: Πατρικίου Ἰουνίου πρὸς Μογκέτον καὶ Ὁσμπόρνον. Ἀναφέρει πρὸς αὐτούς ὅτι ὁ κομίζων τὴν ἐπιστολὴν αὐτὴν ἦτο Ἑλλην Χριστιανὸς ἐκ Καππαδοκίας λίαν εὐσεβὴς καὶ δίκαιος καὶ ὁ ὁποῖος, ἐνῶ ἦτο πλούσιος εἰς τὴν πατρίδα του, τῶρα ἕνεκα τῆς τυραννίδος τῶν Τούρκων κατέστη ἄπορος καὶ πένης. Ὑπὲρ τούτου αἰτεῖται οἰκονομικῆς βοήθειας.

Ἐπιστολὴ Εἰκοστῆ Πέμπτη: Πρόκειται περὶ ὕμνου καὶ ἐγκωμίου, τὸ ὁποῖον κάμνει ὁ Ἱερμος Ἀλλῆτος πρὸς τὸν Πατρίκιον Ἰούνιον.

Ἐπιστολὴ Εἰκοστῆ Ἑκτη: Φιλίππου Βράνδη πρὸς Μερῖκον Κασαυβόνον. Ἀναφέρεται εἰς τὸ θέμα τῆς φιλίας καὶ παρακαλεῖ νὰ διαβιβάσῃ χαιρετισμούς πρὸς διαφόρους φίλους μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὸν Μητροφάνην Κριτόπουλον.

Ἐπιστολὴ Εἰκοστῆ Ἑβδόμη: Φιλίππου Βράνδη πρὸς Μερῖκον Κασαυβόνον. Ζητεῖ νὰ τὸν πληροφορήσῃ δι' ὠρισμένα βιβλία, τὰ ὁποῖα τοῦ εἶχε ζητήσῃ εἰς προηγουμένην ἐπιστολὴν καὶ τοῦ ἀναφέρει καὶ μερικὰ ἄλλα, τὰ ὁποῖα τοῦ ἀπεστάλησαν.

Ἐπιστολὴ Εἰκοστῆ Ὀγδόη: Φιλίππου Βράνδη πρὸς Μερῖκον Κασαυβόνον. Ἀναφέρεται εἰς τὴν μεταξὺ των φιλίαν.

Ἐπιστολὴ Εἰκοστῆ Ἐνάτη: Πατρικίου Σιμωνίδη πρὸς τὸν Παιδαγωγὸν τοῦ Βασιλέως. Τοῦ διαβιβάζει τὴν πολλὴν του εὐγνωμοσύνην, δι' ὅσα ὑπὲρ αὐτοῦ ἐπόνθησε καὶ αἰτεῖται καὶ εἰς τὸ μέλλον τὴν φιλίαν καὶ τὴν ἀγάπην του.

Ἐπιστολὴ Τριακοστῆ: Ραφαήλ Θόριδος πρὸς Μερῖκον Κασαυβόνον. Τὸν εὐχαριστεῖ, διότι ἡ μήτηρ του ὑπεσχέθη χρηματικὴν βοήθειαν εἰς τὸν βασιλικὸν χρηματοφύλακα διὰ διαφόρους ἀπόρους Ἑλληνας.

Ἐπιστολὴ Τριακοστῆ Πρώτη: Ραφαήλ Θόριδος πρὸς Μερῖκον Κασαυβόνον. Τοῦ ἀναφέρει ὅτι εἶναι δύσκολον νὰ συναντήσῃ τὸν βασιλέα λόγῳ τῆς ἐκ ποδαλγίας ἀσθενείας του καὶ τῶν πολεμικῶν καὶ πολιτικῶν του ἀσχολιῶν. Ἄλλωστε τοῦ λέγει ὅτι ὑπάρχει ἔλλειψις χρημάτων πρὸς οἰκονομικὴν βοήθειαν.

Ἐπιστολὴ Τριακοστῆ Δευτέρα: Ἐγράφη ἐπίσης ὑπὸ τοῦ Ραφαήλ Θόριδος πρὸς τὸν Μερῖκον Κασαυβόνον. Τοῦ γράφει ὅτι διέκρινε τὴν εὐγνωμοσύνην του καὶ τοῦ εὐχεται, ὅπως μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ ἐπιστρέψῃ ταχέως.

Ἐπιστολὴ Τριακοστῆ Τρίτη: Δὲν ἀναφέρει ἀποστολέα καὶ παραλήπτην. Εὐχαριστεῖ «βέλτιστον» τινὰ καὶ εὐγνωμονεῖ αὐτόν, δι' ὅς παρέσχεν εἰς αὐτόν εὐεργεσίας.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ 1η

Χαρίτων, Μητροπολίτης Δυρραχίου πρὸς Πατρίκιον Ἰούνιον¹

φ. 57 Τῷ ἐκλαμπρωτάτῳ καὶ σοφωτάτῳ
Κυρίῳ, Κυρίῳ Πατρικίῳ, ἐν Χριστῷ
ἀγαπητῷ καὶ περιποθήτῳ.

† Ἴδου δευτέρᾳ ἡμέρᾳ σήμερόν ἐστιν, ἐξότου παρεγενό | ¹μην, ἐν τῇ λαμ-
προτάτῃ καὶ περιφήμῳ πόλει, Λονδόνῃ | ² πρότερον πολλά παθῶν, (ὡς εἶδεν
Θεός) διὰ τε | ³ θαλάττης καὶ διὰ ξηραῶς, ἃ γραφῆ παραδοῦ | ⁴ναι τῇ σῇ ἐκ-
λαμπρότητι, ἀδύνατόν μοι. Ἀλλὰ πάντα | ⁵ ταῦτα ὑπομένω ἕνεκεν τῶν ἐμῶν
ἀμαρτιῶν | ⁶, ἐλογίσθημεν ὡσεὶ πρόβατα σφαγῆς, ὅλην τὴν ἡμέραν | ⁷ (φη-
σὶν) ὁ μακάριος δαυὶδ. Ἀλλ' οὐ δέσποτα, ἔληξα | ⁸ μνημονεύων, οὔτε λήξω
μετὰ πολλῶν ἐγκωμίων καὶ ἐνθου | ⁹μιῶν κηρύττων, τὸ τῆς σῆς φιλανθρωπίας
ἔλεος, εἰς | ¹⁰ ἐπήκοον πάντων, μάλιστα δέ, κατ' ἐμπροσθεν, τοῦ σο | ¹¹φω-
τάτου πατρὸς ἡμῶν φρουτόνος καὶ ἐτέρων πολλῶν | ¹² ἄλλων παρόντων, τὸ
μεγαλοφυές, ὁμοῦ καὶ γενναῖον | ¹³, (φ. 57^v) ἡ τῆς ψυχῆς σου ἡμερότης, τὸ
(φ. 57^v) πρὸς πάντας τοὺς Ἑλληνας | ¹⁴ τὸ πρᾶον, καὶ φαιδρὸν καὶ εὐπρόσι-
τον, ὥστε ἅπα | ¹⁵ξάπαντες τῶν ἐκεῖσε τότε εὐρισκομένων, λέγοντας | ¹⁶. Εἶναι
σὲ ἕνα τῶν περιφανεστάτων καὶ ἐκλαμ | ¹⁷πρωτάτων ἀρχόντων. Ὅθεν κἀγὼ
νῦν διὰ τοῦ | ¹⁸ παρόντος, ἀσπάζομαι σε, τὸν ἐν κυρίῳ ἄσπασ | ¹⁹μόν, ὁμοῦ
καὶ τὴν ἡμετέραν δέσποιναν, τὴν τῆς | ²⁰ σῆς ἐκλαμπρότητος σύζυγον. Διὰ
τοῦ | ²¹ γραμματοκομιστοῦ πάντως μάθεις τὰ περὶ ἡμῶν | ²². Ἐρῶσώ μοι
σοφοτάτῃ καὶ ἐκλαμπροτάτῃ | ²³ κεφαλῇ | ²⁴.

Τῆς σῆς ἐκλαμπρότητος | ²⁵
κατὰ πάντα ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς | ²⁶
ὁ Δυρραχίου μητροπολίτης Χαρίτων | ²⁷

φ. 59^v Διεύθ.: τῷ σοφωτάτῳ καὶ ἐκ | ²⁸λαμπροτάτῳ
Κυρίῳ | ²⁹ Πατρικίῳ, ἐν | ³⁰ Κυρίῳ
περιποθή | ³¹τῳ
ὕγιῳς ἐγχειρισθείη

1. Smith 38, φ. 57-47v. Πρβλ. Kemke, μν. ξ., σελ. 131 ὅστις δημοσιεύει μικρόν τι ἀπόσπασμα.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ 2α

Χαρίτων, Μητροπολίτης Δυρραχίου, πρὸς Πατρίκιον Ἰούνιον¹

φ. 53 Τῷ πολυμαθεστάτῳ καὶ ἔλλογιμωτάτῳ
Κυρίῳ, Πατρικίῳ τῷ Ἰουνίῳ¹
τῷ τοῦ βασιλέως βιβλιοφύλακι,
εὖ πρόττειν:|²

Διὰ χρόνου τὴν λογιότητά σου μὴ ἑωρακώς, ἦκον χθὲς τὸν πολὺν ἔρωτα |³
παραμυθῆσασθαι καὶ μάλισθ' ὅτε τὰς κώμας περιελεύσεσθαι |⁴ διανοοῦμαι, χα-
λεπὸν ἡγούμενος ἐξελθεῖν πρὸ τοῦ τὸν |⁵ ἄριστον Πατρίκιον ἐπισκέψασθαι.
Ἄλλ' ὃ τῆς δυστυχίας |⁶ ἀπέτυχον γὰρ τῆς ἐλπίδος καὶ κενὸς τῆς ἀπ' ἐκείνης
θυμιδίας |⁷ οἴκαδε παλινόστησα. Πλὴν δ' ἄλλ' οὐκ εἰς τέλος τὸν ἔρωτ', ἀπελ |⁸
πίσω. Ἀγρόθεν γὰρ ἐπανήξων, (σὺν Θεῷ φημι) πρὸ |⁹ τῶν δ' ἄλλων σὲ ἐπι-
σκέψομαι. Ἀτὰρ μεταξύ, τούτου παρὰ σοῦ |¹⁰ δέομαι. Ἀπὸ πασῶν σχεδὸν τῶν
ἐν Λονδῶν ἑκκλησιῶν |¹¹, ἐλάβομεν τὰ τῆς βασιλικῆς μεγαλοδωρεᾶς τεκμή-
ρια. Μόνη |¹² δὲ ἡ ὑμετέρα, οὐπω τὰς δ' ἄλλας ἐμιμήθη. Χθὲς οὖν αὐτός, |¹³
τῷ παρ' ὑμῖν πρεσβυτέρῳ λαλήσας, ἤκουσα πολλὰς ὑποσχέσεις |¹⁴. Δι' ἄλλ' ἂν
καὶ ἡ λογιότης σου τοῦτον προσερεθήσῃ, ἀγαθὰ ὑπὲρ ἡμῶν |¹⁵ αὐτῷ λέγουσα,
ὡς ἔτος ἐνθάδε διατριβόντων ὡς |¹⁶ πολλῶν ἀναγκαίων χρηζόντων, ὡς περὶ
τὴν ἐπάνοδον |¹⁷ (φ. 53^v) (σπευδόντων, οἷδ' ὅτι πλείω, καὶ κρείττω ποιήσει
διὰ σέ. Μὴ οὖν κατοκνήσῃς |¹⁸ βοήθειαι τινὰ συνεισενεγκεῖν τοῖς φίλοις, οὐ
γὰρ ὑπὲρ δύ |¹⁹ ναμιν αἰτοῦμεν, δ' ἄλλα καὶ δυνατόν σοι τοῦτο, καὶ ῥᾶ |²⁰ στον,
καὶ δίχα τῆς οἴασοῦν ζημίας. Ἐρῶσω: |²¹

βοηδρομιῶνος, Ε' ἡ ἐπὶ δεκάτῃ:— |²²

τῆς λογιότητος σου εὐχέτης διὰ παντός |²³
Χαρίτων ὁ δυρράχιου, μητροπολίτης |²⁴

Ἀσπάζομαι διὰ σοῦ, τὴν τιμίαν σου σύζυγον:— |²⁵

φ. 55^v Τῷ σοφωτάτῳ καὶ ἔλλογιμωτάτῳ |²⁶
Κυρίῳ Πατρικίῳ τῷ Ἰουνίῳ |²⁷
τῷ βασιλικῷ βιβλιοφύλακι |²⁸
ὑγιῶς |²⁹

1. Smith 38, φ. 53-53v. Πρβλ. Kemke, μν. ξ., σελ. 131. Πρβλ. Ἄ. Τηλλυρίδου, μν. ξ., σ. 404, ἐνθα δημοσιεύεται (ἐν σημειώσει Β') σύντομος χαιρετισμὸς τοῦ Μητροφάνους Κριτοπούλου κάτωθεν τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Μητροπολίτου Χαρίτωνος.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ 3η

Χαρίτων Μητροπολίτης Δυρραχίου πρὸς Πατρίκιον Ἰούνιον¹

φ. 61 *Τῷ αἰδεσιμωτάτῳ καὶ σοφωτάτῳ
Κυρίῳ, Κυρίῳ Πατρικίῳ, πρώτῳ βι|
βλιοθηκάρῳ τοῦ σοφωτάτου καὶ
κραταιωτάτου Βασιλέως πάσης|²
Βρετανίας, ἐν Χριστῷ ἀγαπητῷ
καὶ περιποθήτῳ|³*

Οἶδα ὅτι πολλὰ φορτικός σοι εἶναι δόξω, καὶ λίαν βαρὺς, τὸ |⁴ συνεχῶς
μὲ πράγματά σοι παρέχων, ὁμοῦ μὲν ποτὲ διὰ τε |⁵ ζώσης φωνῆς, ἄμα δὲ καὶ
διὰ γραμμάτων ὑπὲρ τῆς πρώτῃ |⁶ρας εἰς σέ ἐντεύξεως λύσιν τούτων τῶν πέν-
τε παναθλίων |⁷ ἀνδρῶν ὑπομιμνήσκων. Ἀλλὰ τί πάθω πρὸς Θεοῦ, ὃ |⁸ σο-
φώτατε ἀνδρῶν ὀπηνίκα καὶ αὐτοὶ πολλακίς ἀφικνού |⁹μενοι πρὸς με μετ' ἐκεί-
νων τῶν ἀπείρων δακρύων, οὐ |¹⁰ μόνον τὴν τε ταλαίπωρόν μου ψυχὴν συνθλί-
βουσιν, (ὥς |¹¹ οἶδεν Θεὸς) καὶ ταράττωσιν, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν καρδίαν |¹²
διαπράττωσιν. Ὡς εἶθ' ἐκεῖνος ὁ δυσεβῆς μωάμεθ |¹³ μὴ ἐγεννήθη ἐν ἐκείνῃ
τῇ ἡμέρᾳ ἧ ἐγεννήθη οὔτε ἐν ἐσπᾶ |¹⁴ρῃ ἐν κοιλῇ μητρὸς αὐτοῦ, ὅς γε πάντων
τῶν καθ' |¹⁵ ἡμῶν τούτων δεινῶν καὶ ἀλγηδόνων προύξενος τυγχάνει |¹⁶, (ὥς
κάλλιον αὐτὸς συνῆκας) καὶ ἡ ἐκείνου μὲν ὠμότης, |¹⁷ ἔτι δὲ καὶ ἡ πικρὰ τυ-
ραννίς, ποιεῖ ἡμᾶς ἀναιδεῖς τε, καὶ |¹⁸ ἀναισχύντους, ὥστε καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐν
Χριστῷ ὑμᾶς |¹⁹ φημι ἀδελφούς γογγύζειν καθ' ἡμῶν, καὶ δυσανα |²⁰σχευτεῖν.
Διὸ σὺ ὦ σοφώτατε μὲν ἀνδρῶν, μιμούμενος |²¹ τὸ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραὰμ
φιλόξενον, καὶ τὸ τοῦ σὸ |²²φρονος ἐκείνου Ἰωσήφ τῷ ἐν αἰγύπτῳ σιτοδότῃμα,
ὑπο |²³σφράγισσον καὶ τὸς τὴν σὴν καλλίστην ἰδίαν ἀρετὴν ἐλέω |²⁴. Καὶ μὴ ὑπερ-
ρίδης (ἀντιβιολῶ σοι) τούτους τοῦ πέντε ἄν |²⁵δρας ἐν καιρῷ τοιοῦτῳ χαλαι-
πωτάτῳ, καὶ πονηρῷ |²⁶ φθειρομένους. Ἀλλὰ διὰ τῶν σῶν τημαλφεστάτων |²⁷
ῤημάτων, κατὰθελξον, καὶ καταμάλαξον τὴν τοῦ ἐξωχο |²⁸τάτου ἀνθυπάτου
Καρδίαν, κίνησιν τὰ τῶν ἡγεμῶ |²⁹νων κατὰ Θεὸν σπλάχνα, πρὸς τούτους καὶ
τὸ τῶν σῶν |³⁰ φίλων, τὸ φιλόανθρωπον, ἵνα αὐτοὺς μὲν ἀπαλλά |³¹ξης ἐκ τῆς
πικροτάτης ταύτης πενείας καὶ ἡμᾶς πολ |³²λὰ τὴν καθ' ἐκάστην παρ' αὐτῶν
ἐνοχλουμένους. Σὺ δὲ |³³ αὐτὸς ἀκούσης τότε παρὰ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ |³⁴
Χριστοῦ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τὸ ἐφ' ὅσων ἐποιήσατε ἐν τούτων τῶν ἀδελφῶν
μου τῶν ἐλαχίστων ἐμοὶ ἐποιή |³⁵σατε καὶ ἐν ᾧ δ' ἂν μέτρῳ μετρεῖτε ἀντι |³⁶με-
τρηθήσεται ὑμῖν, οὐ ἡ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον |³⁷ ἔλεος καὶ ἡ εὐχὴ καὶ ἡ εὐλογία
τῆς ἡμῶν |³⁸ ταπεινότητος εἶη μεθ' ὑμῶν ἀμήν. ἐν μηνὶ Δεκεμβρίῳ ιθ' |³⁹.

1. Smith 38, φ. 61, Πρβλ. Kemke, μν. ξ., σελ. 132.

Τῆς σῆς αἰδεσιμοτάτης καὶ
σοφωτάτης κεφαλῆς |⁴⁰ κατὰ
πειθῆνιος |⁴¹ ὁ Δυρῶραχίου μητροπολίτης
Χαρίτων |⁴²

- φ. 63R Διεύθ.: Τῷ σοφωτάτῳ καὶ αἰδε |⁴³σιμωτάτῳ
Κυρίῳ |⁴⁴ Κυρίῳ Πατρι |⁴⁵κίῳ βιβλιοθη |⁴⁶κάρη
τοῦ σο |⁴⁷φωτάτου καὶ κραταιωτάτου
Βασι |⁴⁸λέως Βρετανίας
ἐν Χριστῷ περιποθήτῳ |⁴⁹ ὑγιῶς
ἐγχειρισθείη |⁵⁰

ΕΠΙΣΤΟΛΗ 4η

Χαρίτων, Μητροπολίτης Δυρραχίου πρὸς Πατρίκιον Ἰούνιον¹

- φ. 67 Τῷ λαμπροτάτῳ καὶ σοφωτάτῳ
Κυρίῳ, Κυρίῳ |¹ Πατρικίῳ,
ἐν Χριστῷ ἀγαπητῷ |²

Πρὸς ἐσπέραν χθές, παρεγενόμενη εἰς τὸν νεωστὶ λαμπρῷ |³τατόν σου
θάλαμον, (ἐν ᾧ, εὐχομαι ἰκετικῶς |⁴ τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰη-
σοῦ |⁵ Χριστοῦ, ἵνα ἡ εἴσοδος, γένοιτό σοι, ἐν ὑγίᾳ καὶ |⁶ εὐημερίᾳ σὺν εὐτυ-
χίᾳ τε πολλῇ ἅμα πάντοιω |⁷) ἀλλ' οὐκ εὔρυν σε ἐκεῖ, ἔξω ποῦ, τὰς διατριβάς |⁸
ποιούμενος. Τέως γέμεν, παρὰ τοῦ σοῦ θεράπων |⁹τος μανθάνων, ὅτι σήμερον
(ξὺν Θεῷ) μέλλει |¹⁰ μὲν ἡ σὴ λαμπρότης ἀποδημεῖν πρὸς τὸν κρά |¹¹τιστον
καὶ σοφώτατον Βασιλέαν, ἔγωγε, ὠήθη δὲ |¹² ἵνα δι' ὀλίγων ῥημάτων μετὰ
προσφθέξασθαι, τῇ σῇ μεγα |¹³λόνιᾳ, ὁμοῦ δέ, καὶ ἀνάμνησίν τινα φέρων σοι
περὶ |¹⁴ ἐκείνου, τοῦ συστατικοῦ γράμματος, ὑπὲρ οὗ |¹⁵ ἔνεκεν πολλάκις ἐκέ-
τευσα (φ. 67^v) καὶ νῦν αὖθις πρεσβεύω |¹⁶ ἵνα τὴν ταχίστην λείψομαι ἐπειδὴ
αὐτός, κάλλιον |¹⁷ ἡμῶν, τὴν ταλαιπορίαν οἶδας. Οὐδὲν ἕτερόν |¹⁸ σοι ἐρῶ σο-
φώτατε ἀνδρῶν, ὃ γραμματοκομιστῆς λέξαι σοι τὰ πάντα διὰ ζώσης φωνῆς |¹⁹.

Ἐρῶ σο, σοφωτάτη καὶ λαμπροτάτη μοι κε |²⁰φαλή.

Τῆς σῆς λαμπρότητος |²¹
κατὰ πάντα ποτηνώτατος²²

Ὁ Δυρῶραχίου μητροπολίτης Χαρίτων |²³

- φ. 69^v Διεύθ.: Τῷ σοφωτάτῳ |²⁴ καὶ λαμπροτάτῳ |²⁵
Κυρίῳ, Κυρίῳ |²⁶ Πατρικίῳ
ὑγιῶς ἐγχειρισθείη |²⁷

ΕΠΙΣΤΟΛΗ 5η

Χαρίτων, Μητροπολίτης Δυρραχίου πρὸς Πατρίκιον Ἰούνιον¹

φ. 75 λαμπρότατε, σοφώτατε ἀνδρῶν¹
χαίροις ἐν Χριστῷ²

Ἰδοῦ σὺν Θεῷ τὸ ἔργον πέρας ἤλειφεν³, καθάπερ ὁ γραμματοκομιστῆς σαφῶς ἀγορεύ⁴σει σοι. Ἀντιβολλῶ πάλιν ἵνα ἐρ⁵μηνέυσῃ αὐτὸ βρετανιστὶ ὡς οἶδεν⁷ ἢ λαμπρωτάτη σου κεφαλή. Ἐβῶσο⁸

Τὴν Κυρίαν δέσποιναν, σὺν τῇ φιλότατῃ αὐτῆς⁹ θυγατρὶ ἀσπάζομαι¹⁰ ἀγίῳ φιλίματι¹¹.

Ὁ σὸς Χαρίτων¹²
καὶ σὸς δοῦλος¹³

φ. 77^v Διεύθ.: τῷ σοφωτάτῳ καὶ¹⁴λαμπρωτάτῳ
Κυρίῳ¹⁵, Κυρίῳ Πατρικ¹⁶ίῳ
ἐν Χριστῷ¹⁷ ἀγαπητῷ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ 6η

Χαρίτων, Μητροπολίτης Δυρραχίου πρὸς Μ. Κριτόπουλον²

φ. 94 Αἰδεσιμώτατε καὶ σοφώτατε κύριε Μητροφάνη.¹

† Ἐγὼ θαι μάζα πολλά ὅτι τὸ σὸν ρῆμα² οὐκ ἔσχυσεν, ὥστε ποιῆσαι δύο σφραγίδας³, ἀλλὰ μοχθεῖ οὗτος ὁ ταλαίπωρος τὴν καθ' ἐκάστην⁴ ματαίως, καὶ γὰρ εἰ μὲν ἦν τίς ζημία τοῖς⁵ φίλοις, οὐκ ἂν ἐναγγάπαμεν, ἀλλ' οὐ δὲ σοὶ⁶ αὐτῷ πράγματα παρήχομεν, ὅπου καὶ ὄφε⁷λός ἐστιν. Διὸ παρακαλλῶ τὴν ἡμετέραν ἀγά⁸πην, σπεῦσον ὅτι τάχιστα, μετὰ τοῦ κυρίου Πατρικίου διὰ τριῶν, ἢ τεσσάρων ρημάτων⁹ πρὸς τὸν ἀνθύπατον ἐν' εὐρῇ τοῦτο τὸ ζήτημα¹⁰ τέλος, κἀγὼ χάριτάς σοι κ' ἀκείνῳ ὁμολογήσω. Ἐβῶσο¹¹.

ὁ Δυρραχίου, καὶ σὸς ἀεί.¹²

Ἄσπασε ὡς ἐξ ἐμοῦ τὸν σοφώτατον τε καὶ
λαμπρότατον Κύριον Πατρίκιον¹³.

1. Smith 38, φ. 75.

(Περὶ ὄλων τῶν ἐπιστολῶν ἐκ τῆς συλλογῆς Smith 37 καὶ 38 βλπ. Summary catalogue of Western manuscripts in the Bodleian library at Oxford by Falconer Madan Oxford 1895, vol. III, pp. 459-460).

2. British Museum, Burney MS. 369. φ. 94.

(Τῶν ἐκ τῆς συλλογῆς ταύτης ἐπιστολῶν, βλπ. Catalogue of manuscripts in the British Museum, new series, vol. I, MDCCCXL, p. 128-130).

ΕΠΙΣΤΟΛΗ 7η

Ναθαναήλ Κωνώπιος πρὸς Πατρικίον Ἰούνιον¹.

φ. 15 Τῷ ἐνδοξοτάτῳ καὶ σοφωτάτῳ ἀνδρὶ
 κυρίῳ, κυρίῳ¹ Πατρικίῳ τῷ Ἰοννίῳ
 Βασιλικῷ βιβλιοφύλακι²
 ποθηνοτάτῳ κατὰ πάντα καὶ εὐλαβεστάτῳ³
 ὕριαν καὶ σωτηρίαν τὴν παρὰ τοῦ Θεοῦ⁴.

Σὺ μὲν καὶ φίλος καὶ ἀδελφὸς ἐν Χριστῷ ἀξιώτατος. Σοὶ δεῖ καὶ⁵ κοινολογῆσασθαι τὰ ἡμέτερα, οἷα δὴ τυγχάνουσιν ὄντα. |⁶ Ἰσθ' οὖν σοφωτάτη καὶ τιμιωτάτη μοι κεφαλὴ, ὅτι τῇ θείᾳ |⁷ χάριτι καὶ συνεργείᾳ, κατὰ τὴν τοῦ αἰδεσιμωτάτου καὶ |⁸ σεβασμιωτάτου ἡμῶν πατρὸς καὶ Ἀρχιεπισκόπου ἐπιταγὴν, |⁹ εἰσῆχθην εἰς τὸ τοῦ βαλ φροντιστήριον², ἐν ᾧ ὁ, τε ἡμέτερος |¹⁰ εὐλαβέστατος καθηγούμενος, καὶ οἱ τιμιώτατοι καὶ πεπαιδευ¹¹μένεστατοι τοῦτου τοῦ φροντιστηρίου μέτοχοι, καὶ οἱ λοιποὶ |¹² ἐλλόγιμοι σχολαστικοί, ὑπεδέξαντό με μετὰ πάσης αὐδοῦς |¹³ καὶ εὐλαβείας, ἄξια τῆς ἑαυτῶν ἀρετῆς ποιοῦντες, τὴν τε |¹⁴ φιλοξενίαν ἀσπαζόμενοι καὶ τὸν θεῖον νόμον πληροῦντες |¹⁵. Ὑπερπερισεύουσι δὲ ὁσημέραι τῇ ἀγάπῃ τῇ περὶ ἐμέ, καὶ |¹⁶ σπουδῇ καὶ προθυμίᾳ. Ἐγὼ μὲν περὶ τῆς τοσαύτης αὐτῶν |¹⁷ πρὸς μὲ φιλοφροσύνης καὶ χάριν οἶδα καὶ ὁμολογῶ |¹⁸. Ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ αἰδεσιμώτατος καὶ μεγαλοπρεπέστατος καθηγούμενος τοῦ ἀγίου Ἰωάννου³ καὶ αὐτὸς μεγίστην εὐνοίαν καὶ προθυμίαν |²⁰ δεικνύει πρὸς με. Ὅτε κύριος καὶ |²¹ σοφώτατος Στριγγέλος καὶ κύριος Σίλβεστρος⁴ Ἐδουάρδος ἀδυνατῶ γράφειν τὴν καλοκῆραθίαν |²² αὐτῶν. Ὁ δὲ Θεὸς ὁ παντοδύναμος δίνῃ τούτοις πᾶσι ἀντὶ τοῦ |²³των τῶν ἐπιγείων, ἐκεῖνα τὰ ἀποκείμενα τοῖς ἐκκληκτοῖς τοῦ |²⁴ Θεοῦ γέρα. Εὐχόμεαι δὲ τῷ Θεῷ εἰρήνην ἐν ταύτῃ τῇ γαλῇ |²⁵νοτάτη καὶ εὐσεβεστάτῃ βασιλείᾳ, ἵνα καὶ ἡμεῖς ἤρεμον |²⁶ καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι |²⁷ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, οὗ ἡ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη |²⁸ μετὰ τῆς σῆς ἐνδοξότητος ἐν βί παντί |²⁹.

Κύριε Πατρικίε, ἐνοχλῶ τὴν σὴν τιμιότητα πέμπτην εἰς τὰς |³⁰ σὰς χεῖρας τὰς τῶν ἐτέρων ἐπιστολάς καὶ οἶδα μὲν ὅτι ἡ φιλία |³¹ πάντα οἴσης. Ἀλλὰ καὶ συγγνώμην αὐτῷ ἐν τούτῳ ὅτι οὐκ ἔχω |³² μὲν ἄλλον πιστώτερον τῆς σῆς ἐνδοξότητος φίλον. Ἐγὼ δ' ἀμοιβαί |³³ως ἔσομαι ὁμολογῶν σοι τὰς χάριτας μέχρις ἐσχάτης ἀνα |³⁴πνοῆς, περὶ πάντων τῶν εὐεργεσιῶν σου. Ἐὰν παραγίῃ |³⁵ πρὸς τὸν αἰδεσιμώτατον ἀρχιεπίσκοπον ἄναξον αὐτῷ περὶ |³⁶

1. Smith 37, φ. 15.

2. Ἐννοεῖ τὸ Balliol College.

3. Ἐννοεῖ τὸ St. John's College.

4. Βλ. παροῦσαν μελέτην ἐπιστολὴν 17ην.

ἔμοῦ ὅτι πρῶτον μὲν ἀσπάζομαι τὰς τιμίας χεῖρας καὶ τοὺς³⁷ πόδας αὐτοῦ. Ἔπειτα δ' ὅτι εὐχαριστῶ περὶ τῆς τοσαύτης³⁸ αὐτοῦ περὶ ἔμοῦ προνοίας. Ὁ δὲ Θεὸς δώσοι αὐτῷ γῆρας βαθύτατον³⁹ καὶ λιπαρόν. Ἐρῶσο ἄνερ σοφώτατε καὶ ἔλλογιμώτατε.⁴⁰

Ἀπὸ Ὁξονίας ἐν τῷ φροντιστηρίῳ τοῦ βάλ' αχλθ'⁴¹ ἐλαφροβολιῶνος τρίτῃ ἰσταμένου.⁴²

τῆς σῆς ἐνδοξότῃτος δοῦλος ἐλάχιστος⁴³

Ναθαναήλ Ἱερομόναχος ὁ Κωνώπιος⁴⁴

καὶ Πρωτοσύγκελος πατριαρχικὸς⁴⁵

φ. 17R τῷ ἐνδοξοτάτῳ καὶ σοφωτάτῳ ἀνδρὶ⁴⁶
καὶ μεγαλοπρεπεστάτῳ κυρίῳ⁴⁷
Κυρίῳ Πατρικίῳ τῷ Ἰουνίῳ⁴⁸
τῷ ἐν Κυρίῳ κατὰ πάντα μοι περιποθήτῳ⁴⁹
τιμίως δοθείη⁵⁰
εἰς Λονδίνον⁵¹

ΕΠΙΣΤΟΛΗ 8η

Ἀρσένιος Ἀρχιμανδρίτης, πρὸς Πέτρον¹

φ. 83 Τῷ ἐνδοξοτάτῳ καὶ σοφωτάτῳ
Κυρίῳ Πέτρῳ¹, ἀρσένιος ἀρχιμανδρίτης
Ἕλληγ, εἷ πρόπτεω.²

Δι' εὐφημίαν ἄγειμι τὰ τῆς σῆς μελλιβρύτου γλώττης³, πολλῶ δὲ μᾶλλον καὶ καλοκαγαθίας, ἀνδρῶν ἄριστε. Τὸ⁴ τῆς Ἑλλάδος γὰρ νᾶμα πεπωκὼς κάλλιστα, οὐ μόνον⁵ ἢ σὴ χρησιμωτάτη ψυχὴ, ἀλλ' ὅμως μέντοι καὶ τὸν αὐτῆς⁶ φίλιον γόνον ἀρδευομένης, ἵνα δῆλος καὶ τοῖς ἐσομένοις⁷ γένῃ, οἴου πατρὸς ἦν. Τούτου οὖν χάριν ἡμεῖς ἔδοξε⁸ ὀφιομένης τοιούτους φιλέλληνας. Ἴσθι τοιγαροῦν τα⁹να τ' ἐμέ, δεδωκότα γὰρ τινὰ ἐπιστολήν, τῷ εὐσεβεστά¹⁰τω βασιλεῖ, ἐπιζητοῦντα χάριν ἐλεημοσύνης. Ὅμως¹¹ εἰώθασι μὲν τὰ βασίλεια ἀναβολὴν ἐπιφέρειν, διὰ τῶν¹² ἀπροσίτων ὄντων αὐτῶν. Κἀγὼ δὲ ἐν τῷ παρόντι ἐνδε¹³ης εἰμὶ χρημάτων τὰ μέγιστα καὶ μάλα εἰκότως τῷ τῆς¹⁴ γλώττης ἄγνωστον. Διὸ ἱκετικῶς ἀντιβολῶ τὴν σὴν αἶδε¹⁵σιμώτητα, ἵνα τινὰ τῶν εὐεργεσιῶν παρέξῃ μοι,¹⁶ ἔτι δὲ ἐν τοῖς βασιλευίσι συμπράττουσαν, συγγνωτέον γὰρ¹⁷ τῆς ἀνάγκης ἕνεκα βιαζομένης. Ἐρῶσο ὦ φιλτά¹⁸τη κεφαλῇ: ἔξ ἐμοῦ ἄσπασον τὸν σὸν γλυκύτα¹⁹τον υἱόν:

φ. 83^v Διεύθ.: τῷ σοφωτάτῳ Κυρίῳ Πέτρῳ²⁰

ΕΠΙΣΤΟΛΗ 9η

Χριστόφορος. Ἄγγελος πρὸς Πατρικίον Ἰούνιον καὶ Ρωβέρτον¹.

φ. 89 *Τῷ σοφωτάτῳ τε καὶ λογιωτάτῳ
Κυρίῳ Πατρικίῳ σὺν τῷ¹ Κυρίῳ Ρωβέρτῳ
καὶ τοῖς λοιποῖς ἀδελφοῖς,²
εὖ πράττεις:—³*

Οὕτω ἄκροισ δακτύλοις σοφίας ἐγευσάμην, ἵνα πρὸς ἄνδρας⁴ ἀρισταρχικῶ νάρθηκι πεπαιδευμένους, καὶ τὰ τῆς γαμετῆς καὶ παλα⁵κίδος ἐξησκημένους καὶ τοῦ μάννα ἠδέως γευσασμένους, γράφειν ἐπιστολιμαίως. Ἄλλ' ὅτι αἱ ἐκλαμπροτάται ἀρεταὶ ὑμῶν περιφήμως⁶ παρὰ πάντων ἀκούονται. Τούτου ἕνεκα καὶ γὰρ ὁ ἐλεεινὸς ἠναγκάσθη⁷ αὐθις ὅσον τὸ κατ' ἐμὲ μνησθῆναι τῆς ὑμῶν αἰδεσιμότητος διὰ βραχ⁸χέων ῥημάτων κατὰ τὴν ἡμῖν ὑπόσχεσιν. Καὶ εἰ μέντοι καὶ ἀμαρτάνω⁹ γράφων, πλὴν συγγνώμην αὐτῷ παρὰ τῆς ὑμῶν εὐδαιμονεστάτης¹⁰ εὐγενείας. Καὶ γὰρ ἀνθρώπινον τὸ ἀμαρτάνειν διὰ τὸ ἀμαθές¹¹. Ἐπιθυμῶ μὲν καὶ πλείω γράφειν, ἀλλ' ἀπορῶ¹² τῆς αἰτίας καὶ γὰρ ἐκ¹² τῶν πρώτων καὶ ἀρχῶν οἱ συλλογισμοὶ γίνονται. Τούτου ἕνεκα ἀντι¹³βολῶ, ἔσθω τὸ ἡμισυ πλεόν τοῦ παντός:¹⁴

Τὸ δέ, λοιπὸν Ἐρῶ¹⁵σθε πανοικί εὐδαιμόνως¹⁵
εὐγενέστατοι Κύριοί μου ψυχὴν μὲν¹⁶
πρὸς εὐσέβειαν, σῶμα δὲ πρὸς ὑγιείαν¹⁷
ἐπιμελούμενοι:—¹⁸

Χριστόφορος ἄγγελος τυραννηθεὶς καὶ πολλῶν πληγῶν καὶ μαστίγων¹⁹ γευσάμενος ἀδίκως παρὰ τῶν Τουρκῶν διὰ τὴν εἰς Χριστὸν²⁰ πίστιν ἔγραψεν: — δέομαι καλοκαγαθείας ὑμῶν πρὸς εἰπετέ²¹ μοι τῷ ἀναστασίῳ τὸ χαίρειν:²² αχίγ²³

φ. 89ν σκριβόφορεῶνος, ἔνη καὶ ἐνέα²⁴

ΕΠΙΣΤΟΛΗ 10η

Ἰάκωβος Βλαστός πρὸς Πατρικίον Ἰούνιον¹

φ. 61 Ἰάκωβος ὁ βλαστός τῷ εὐγενεστάτῳ¹
 ἀνδρὶ καὶ φιλέλλημι εὖ πράττειν²

Γράφειν ἤδη τολμῶ, ὦ φιλότατη μοι κεφαλή, ὅπερ ἄχρι τοῦ νῦν οὐκ |³
 ἐτόλμησα περὶ τῆς τοῦ πρέσβεως ἀποδημίας οὐκ εἰς |⁴ μακρὰν εἰς Κωνσταν-
 τίνου πόλιν ἀκούσας. Τοῦτο γοῦν δεδιώς μὴ ἀπιῶν ἐάσῃ ἀντιβολῶ |⁵ σε οὐκ
 ἀμνηστειάν τούτου ποιήσασθαι, καίπερ ἐνοχλῶν σε δοκῶ, προσ |⁶φθεγεζάμενον
 δ' αὐτὸν ἀπῶσαι τὴν σιωπὴν σου καὶ γράψαι ἡμῖν ἵνα μὴ |⁷ ἐν ἀμφιβόλῳ γέ-
 νοιτο ἢ παρὰ σοῦ πρὸς ἡμᾶς φιλία. Ἐγωγε δὲ ὅτι σὲ φιλῶ |⁸ οἷς ἐπιστέλλω
 μάθε. Παύομαι γράφων σὲ ἀσπαζόμενος. Ἀσπάζεται καὶ |⁹ ὁ φιλόανθρωπος
 ἡμέτερος προστάτης, ἀσπάζεται καὶ ὁ ἡμέτερος σίλβεστος, ὁμοῦ |¹⁰ δὲ πάντες
 τὸν εὐδαίμονα χορὸν τὸν ἀπολαύοντα τῆς σῆς συνομηλίας.

Ἐρῶ σο. |¹¹

Ἀπὸ Ὀξονίας Ποσειδεόνης δεκάτη φθίνοντος |¹²
 χιλιοστῶ ἑξακοσιοστῶ τριακοστῶ
 τρίτῳ |¹³

Ἰάκωβος, ὁ βλαστός, ὁ καὶ
 σὸς |¹⁴ ὑπηρέτης

φ. 63R Διεύθ.: τῷ εὐγενεστάτῳ ἀνδρὶ καὶ
 παν |¹⁵σοφωτάτῳ Κυρίῳ, Κυρίῳ |¹⁶
 Ἰουνίῳ τῷ Πατρικίῳ ἐν
 λον |¹⁷δίνῃ ἀξίως δοθήτω

1. Smith 37, φ. 61. Πρὸβλ. K e m k e, μν. ξ., σελ. 134.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ 11η

Λεόντιος Ἱεροδιάκονος ὁ Μακεδὼν πρὸς Πατρικίον Ἰουνιον¹

φ. 45 *Τῷ σοφωτάτῳ καὶ ἐνδοξοτάτῳ
ἡμετέρῳ πεποθημένῳ φίλῳ κυρίῳ¹
κυρίῳ Πατρικίῳ τῷ Ἰουνίῳ, ἀνδρὶ
ἀρίστῳ, λεόντιος² Βύσσιος Ἱεροδιάκονος
ὁ μακεδὼν ὑγιαίνειν:—³*

Τοσοῦτον ὄντως καὶ τηλικοῦτον ὑπάρχει τὸ τῆς ἐμῆς φιλίας ἕως εἴ-
ποιμι, ἣ⁴ δουλείας πρὸς τὴν δεξιάν σου ψυχὴν ἄβῤῥηκτον δέσμα, τόσος ὁ τῆς
ἐμῆς⁵ διανοίας πόθος διάπυρος, ὥστε σὲ διὰ μνήμης ἄγειν αἰεὶ καὶ ταύτης⁶
τοῦ πρόσφιλεστάτου σου ὀνόματος ἑναυλον ἔχειν. Ἴνα γοῦν τῆς σοφωτάτης⁷
σου κορυφῆς, τῆς ἐξ ὀφθαλμῶν γενομένης ὡς παρουσίας ἔγωγε⁸ μακρὰν ἀπὼν,
γράμμασι τῇ σῇ ἀγνωτάτῃ ψυχῇ προσομιλεῖν ἀνε⁹θάβῤῥησα ταύτης τὴν ταπεινὴν
ἐπιστολὴν ἀντ' ἐμοῦ ἀποστέλων¹⁰. Ὡς ποτὲ τὸ προσενεχθὲν ὕδωρ τῷ βασιλεῖ
οὐ πρὸς τὸ τοῦ δώρου μικροπρε¹¹πές, ἀλλὰ πρὸς τὸ τοῦ δωρουμένου πρόθυμον
ἀποβλέψαντι, οὐκ¹² ἄχαρι πάντως τὸ δῶρον ἔδοξε. Καὶ σοι πρὸς τοῦ τ' αὐτοῦ ἐν
οἷς σὲ φι¹³λοδωρούμεθα ἀφορῶντι, οὐ πρὸς τὸ ἄμουσον καὶ ἀσύντακτον τῆς¹⁴
φράσεώς τε καὶ τῆς συντάξεως, ἀλλὰ πρὸς τὸ τῆς εὐνοίας τε καὶ διαθέσεως¹⁵
μέγεθος. Ἄ γὰρ ἐδυνήθημεν τοῦτο καὶ ἐπράξαμεν. Δέξαιτο¹⁶ νυν ὦ ἄνερ
σοφώτατε φιλοφρόνως τὸ παρ' ἡμῶν προσφερόμενόν σοι¹⁷ μικρὸν δῶρον καὶ
ἀκριβῶς τῇ παρὰ σοὶ βασιάνῳ προσάγαγε¹⁸. Ὁ μακαριώτατος ἡμέτερος²
δεσπότης προσαγορεύει τὴν σὴν σε¹⁹ μνοπρέπειαν καὶ χάριτάς σοι ὁμολογεῖ
διὰ τὰς ἀντιλήψεις τε²⁰ καὶ βοηθείας, ἅς παρὰ σοῦ ὅτε ἦν ἐν τῇ Λουδοβὴν ἔλα-
βεν δι' ὧν²¹ οὐκ ἀμνήμων καὶ οὐκ ἀμελῆς περὶ τῶν βίβλων γενήσεται²² —
εἴπερ πρὸς τὴν ἡμεδαπὴν αὐτοῦ ἐπανέλθῃ, εἰ δ' οὐ μετὰ τὴν ἐπάνο²³δον αὔθις

1. Smith 38, φ. 45. Πρβλ. Kemke, μν. ἔ., σελ. 136.

2. Ἐνοσεὶ τὸν Πατριάρχην Ἀκριδῶν Ἀβραάμ (A. P. Pécayre: L' Archevêché d' Ochrída de 1394 à 1767, Échos d' Orient 183 (1936) p. 294-296), ὅστις ὡς γνωστὸν ἐπεσκέφθη τὴν Ἀγγλίαν πρὸ τοῦ 1633, καθ' ὅτι τὴν 17ην Μαρτίου 1632 ἐνώπιον τῶν Καρδινάλιων τοῦ Saint-Office ἔκανε ὁμολογίαν πίστεως πρὸς τὴν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν. (Orientalia Christiana Periodica, t. XXII, 1931, p. 136). Τὴν 10ην Ἰουλίου 1632 ἐγκατέλειψε τὴν Ρώμην ἔχοντας συστατικὴν ἐπιστολὴν τοῦ Πάπα Οὐρβανοῦ VIII, ἐν τῇ ὁποίᾳ τὸν συνιστοῦσε εἰς τὸν Βασιλέα τῆς Γαλλίας Λουδοβίκον XIII, ὡς Πατριάρχην (Bessarione, 1913, p. 197).

Σημ. Ὁ Kemke δημοσιεύει δύο ἐπιστολάς τοῦ Ἀβραάμ ἐκ τῆς συλλογῆς Smith 38, φφ. 7 καὶ 79 (μν. ἔ., 135-136), ὁ δὲ Θέμελης ἐπαναδημοσιεύει τὴν ἐκ τοῦ φ. 79 ἐπιστολὴν (Νέα Σιών, 1907, σσ. 307-308).

Θεοῦ μέλλοντος, τῆς σῆς πεποθημένης καὶ λαμπροειδοῦς |²⁴ θέας ἀπολαύσωμεν ἐν τῇ Λονδόνῃ, Τὸν αἰδεσιμώτατον καὶ θεοφιλέστατον |²⁵ κύριον Ἐπίσκοπον τῆς Λονδόνης οὐ παρὰ τοῦ ἡμετέρου δεσπότη |²⁶ προσαγορεύσεις καὶ τὰς ὁμοίας αὐτῷ χάριτος ὁμολογήσεις παρ' αὐτοῦ. Ἐρῶμενος μοι διαβιώσης ἀνδρῶν σοφώτατε ἅμα καὶ |²⁷ φιλικώτατε. Ἀπὸ μοσχοβίας γαμηλιῶνος πέμπτῃς ἰσταμένου |²⁸ κατὰ τὸ ἀχλε ἔτος ἀπὸ θεογονίας |²⁹

† ἐγὼ γρηγόριος ἀργυρόπουλος ὁ θεσσαλονικεὺς¹, τῷ σοφωτάτῳ καὶ ἐλλογμωτάτῳ |³⁰ Κυρίῳ κυρίῳ Πατρικίῳ τῷ Ἰουνίῳ ἔτι δὲ καὶ φιλανθρωπωτάτῳ μεγίστῳ |³¹ σκεβοφύλακι, εὖ πράττειν. |³²

τῆς ὑμετέρας ἐνδοξότητος καὶ
λογιότητος ταπεινός |³³ δοῦλος ἀλλὰ καὶ
πιστὸς |³⁴

φ. 47R τῷ ἐνδοξοτάτῳ καὶ σοφωτάτῳ |³⁵
καὶ πάσης τιμῆς ἀξίῳ κυρίῳ |³⁶
κυρίῳ Πατρικίῳ τῷ Ἰουνίῳ |³⁷
τῷ τοῦ βασιλέως τῆς μεγάλης |³⁸
Βρεττανίας κρυφιοφύλακι, |³⁹
τιμίως καὶ ὑγιῶς ἐγχειρισθείη |⁴⁰
εἰς Λονδόνην |⁴¹

ΕΠΙΣΤΟΛΗ 12η

Ἀρχιμανδρίτης Ἱερόθεος Ἀββάτιος πρὸς Πατρικίον Ἰούνιον²

φ. 1 Ἐντιμώτατε καὶ ἐξοχώτατε κύριε Πατρικίε
καὶ |¹ ἡμέτερε ἐν Χριστῷ χαίροις |².

Ἐνδεκτόν μοι καὶ χαλεπόν, ἐν ἀφωνίᾳ ἀπαλάττεσθαι τοῦ θέματος |³ τούτου, καὶ μὴ σε τὸν εὐγενέστατον εὐνοϊκὸν διακείμενον τῷ ἐν Χριστῷ προσαγο |⁴ρεύσαι ἀσπασμῷ, ἀγνωμοσύνην γὰρ εἶη ἂν τοῦτο καὶ σκαιότητος ὄντως |⁵ τῶν ἀγροίκων ἀνδρῶν προσεμφέρειν. Καίτοιγε δις ἦλθον ἐν οἴκῳ σου καὶ οὐχ |⁶ εὔρον σε, καὶ λονδίνηθεν τῇ παρελθούσῃ σπουδῇ ἐκπεπορεύ-

1. Πρβλ. σημ. 17 παρούσης μελέτης.

2. Smith 37, φ. 1.

μεθα καὶ ἐν |⁷ Γραβεζίνῃ διέβημεν. Οὐ γὰρ διαστήματος οὔπου ἡ τῆς ἀγά-
πης κατὰ Χριστὸν διείργεται |⁸ διάθεσίς τε καὶ δύναμις, ἀλλ' ἀφεστῶτας
τὰς φιλίας ἐνδιαθέτου συναγαγεῖν εἴωθεν |⁹ καὶ σπουδεῖ πάντοτε κατὰ νοῦν
τῇ διαθέσει τῆς ψυχῆς, εἰ καὶ τῷ σώματι μὴ πάρεστι |¹⁰. Τοῦ δὲ χάριν σοι
φίλτατε σεμνοπρεπεστάτων φίλων πιστὲ ἄριστε λακωνιστὶ ἐπιστέλομεν |¹¹
ὅλη ψυχῇ καὶ καρδίᾳ, προσαγορεύοντας σου τὴν εἰλικρινεστάτην ἀγάπην, καὶ
χάριτα |¹² οὐ τὰς τυχοῦσας καὶ μεθ' ὑποσχέσεις παρὰ τῆς θείας αἰδεσίμου
ὁμολογοῦμεν, ὑπὲρ ὧν |¹³ ἡμῖν ἀκιβδηλοῦ φιλοτήτος ἢ μᾶλλον ὑπὲρ φιλα-
δελφείας ὑπέδειξας. Ἐένισμεν |¹⁴ διὰ λόγου καὶ ἔργου προθυμίας τε καὶ ἀσμέ-
νως, καὶ ἀνταμοιβῆς τούτων ἕνεκα, εὐ |¹⁵ χόμεθα παρὰ Θεοῦ πάνθ' ὅσα σοι
ἐπωφελῆ καὶ σωτήρια, ἐν ὑγιᾶ εὐδαί |¹⁶ μόνως εἰρηναίου καὶ ἀνεπηρεάστου
ἐκ πάσης τῆς τοῦ ματαίου τούτου κόσμου |¹⁷ καταλυμαινομένης λώβης τε
καὶ ἀνίας. Ἡμεῖς οὖν ἐκ Γαλλίας διοδεύσαι κατὰ |¹⁸ νοῦν ἔχομεν καὶ ἡ θεία
πρόνοια ἡμῶν εἰς τὰ κατευθῆ ἐπιτήδεια τῆς ὁδοῦ ὀδηγήσει |¹⁹, καὶ δια-
τηρήσει ἡμᾶς κατευθυνομένους μέχρι πατρίδος, τῇ αὐτοῦ χάριτι καὶ φιλαν-
θρωπίᾳ |²⁰. Τοῦ δὲ ἐπιστήθην τῇ ἐξοχότητά σου, οὐκ ἐπιλήσμονες ἐσόμεθα.
ἔρρωσο |²¹.

Γραβεζίνηθε, πυανεψιῶνος ε' ἐπὶ δέκα τοῦ ἀχν |²²

ὁ ἐν Χριστῷ τῆς σῆς ἐξοχότητος κατὰ πάντα πιστὸς |²³

Ἱερόθεος Ἀββάτιος ὁ ἐκ Κεφαλληνίας

ἐλάχιστος Ἀρχιμανδρίτης |²⁴

Τῷ ἐξοχωτάτῳ καὶ αἰδεσιμωτάτῳ κυρίῳ σίλβεστρῳ,
ὡς ἀπ' ἐμοῦ δέομαί σου |²⁵ πρόσειπε τῷ ἐν Χριστῷ
ἀσπασμῷ : |²⁶

φ. 4^v Διεύθ.: τῷ ἐντιμωτάτῳ καὶ ἐξοχωτάτῳ

κυρίῳ Πατρι |²⁷ κίῳ Ἰουνίῳ ἐντίμως ἐγχειρισθείη |²⁸.

for the much honored |²⁹

Patrick Young Esq. |³⁰

in Sant James |³¹

Λόνδρα |³²

ΕΠΙΣΤΟΛΗ 13η

Κωνσταντῖνος Ροδοκανάκης πρὸς Θωμᾶν Σμιθ

Ἀξιοπρεπέστατε Ἄνερ
Χαίροις ἐν Χριστῷ

Βουλοίμην ἂν σε ἐλλογιμώτατε καὶ σοφώτατε Ἄνερ ταῦτα τὰ γράμματα πρῶτον μὲν ἀναγῶναι, μετὰ δὲ τὴν τούτων ἀνάγνωσιν, ἐνδείξαι καὶ τῷ Ἀξιοπρεπεστάτῳ ὑμῶν ὑπακαδημάρχῃ, ὡς ἂν ἐγνωκῶς με πρότερον, ὡς δεῖ, πρόνοιαν ἐμοῦ ποιήσαιτο συμβιοῦν τῇ περιβλέπτῳ ὑμετέρᾳ Ἀκαδημίᾳ κατὰ δύναμιν ὑπηρετοῦντος ἐν τούτῳ δέ μοι χαρισάμενος, διαμένω

Τῇ σῇ λογιότητι
εὐπειθέστατος
ὑπηρέτης
Κωνσταντῖνος
ὁ Ροδοκανάκης

Διεύθ.: Dignissimo Viro Domino
Thoma Smith¹ Presby-
tero Coll. B. Maria
Magdalena Oxon. Socio
in propria many

1. Non-juring divine and scholar, a London merchant, was born in 1638. He was admitted Bachelor of Queen's College, Oxford, in 1657, and matriculated as servitor, following graduating B.A. in 1661 and M.A. in 1663. In 1668 Smith went out to the East as chaplain to Sir Daniel Harvey, ambassador at Constantinople, where he returned after a sojourn of three years, bringing with him a number of Greek manuscripts. (The Dictionary of National Biography, XVIII, cols. 529-541).

Γνωστὰ τὰ ἔργα τοῦ Smith περὶ Κυρίλλου Λουκάρεως εἶναι τὰ ἀκόλουθα: An account of the Greek Church under Cyrillus Lucaris with a recation of his sufferings and Death. — Collectanea de Cyrillo Lucario (including a dissertation on some old Orthodox hymns, London 1707).

ΕΠΙΣΤΟΛΗ 14η

Γρηγόριος ἀρχιμανδρίτης ὁ Καντακουζηνὸς
καὶ Γρηγόριος ἀρχιμανδρίτης ὁ Μακεδόνιος πρὸς τὸν Βασιλέα Κάρολον¹

φ. 25 Τῷ Βασιλεῖ Καρόλω¹

Οἱ βουλόμενοι, ὧ ἀυτοκρατόρων δόξα, ἡ λόγῳ καὶ δυνάμει² ἢ ἐντε-
λεχεία καὶ πράγματι, τοῖς ὑπὲρ ἐκείνων ἐγγίζειν καὶ παρ³ρησιάζεσθαι, οὐ
μόνον δέον τὰ πράγματα, ἀλλὰ καὶ τὸν λόγον αὐ⁴ τὸν ἔχειν ἐμπερῆ καὶ ἀντά-
ξιον. Οὕτω γὰρ καὶ μικρά τινα ζῶα⁵ τῆς ὑφειμένης ἐντροφῶντα μερίδος, οὐκ
ἀντεξισοῦται ἐν δυνάμει⁶ τὸν λέοντα· οὐδέ γε μὲν στρουθία τοὺς ἀετοὺς περι-
γνάπτουσι.⁷ Τοῦμπαλιν δὲ μᾶλλον ἐμφαίνεται περαινόμενον ὥστε ταῦτα·
μὲν⁸ καὶ τὰ παραπλήσια, ὄρους καὶ θεσμοὺς φύσεως ἐκδεχόμενα, οὐ⁹ μόνον
ὑπεμφαίνουσι, τῷ διαφῶρῳ τῆς φύσεως, τὴν εἰς τὸν δημιουργὸν¹⁰ ὑπερέκ-
πλήξιν, ἀλλὰ καὶ τὴν πρὸς τοὺς κρείττονας διαστολὴν ἐκ¹¹ διδάσκοντα, οὕτως
ἐν τοῖς οὖσι τάξιν μὲν διακελεύουσι, πᾶ¹²σαν δὲ μέμψιν, διὰ τὸ ἀνόμιον ἀπο-
σβῦσι παρὰ τῆς φύσεω¹³ως. "Ὡσθ' ἐπεὶ ταῦθ' οὕτω διατελούμενα ἀρίστειν
ἔχει τὴν¹⁴ ἔκβασιν, οὐ θεμιτὸν ἄρα καὶ ἐκ τούτων, τοῖς ἤττοσι καὶ λόγον¹⁵
παρρησιάζειν τοῖς κρείττοσι. Τούναντίον δὲ μᾶλλον καὶ νοεῖν¹⁶ ἀριστον,
καὶ ποιεῖν εὐσεβέστερον, ὥσπερ ὁ λόγος διατρέχων εἶχε¹⁷ τοῦ ὕφους τὴν ἐπι-
φάνειαν. Οὕτως οὖν καὶ ἡμῖν ἔδει ποιῆσαι, ἀλλ'¹⁸ ὁμως ὑπὸ τῆς ἀνάγκης ὠ-
θυόμενοι, εἰ καὶ διὰ τοῦδε τοῦ γράμματος¹⁹, διεδράμομεν ἃ ἐθέμεθα ὄρια,
συγγνώμης τυχοίμεμεν παρὰ τῆς²⁰ σῆς γαληνότητος. Τοῖνον πανυπέρτατε
καὶ ὑψηλότατε βασιλεῦ,²¹ τοῦτο ἡμῖν τὸ αἴτημα, ἵνα πέμψης ἡμᾶς ἐν τῇ τοῦ
ἐξ φορτίου ἀκα²²δημίᾳ βουλόμεθα γὰρ ἐκεῖσε προσμεῖναι καὶ σπουδάσαι τὴν
ὑμε²³τέραν φιλοσοφίαν τε καὶ ἱερὰν θεολογίαν. Ἄλλ' οὐ δυνάμεθα τὸ θεᾶ²⁴-
ρεστον ἔργον τοῦτο ἐκτελέσαι, ἐὰν μὴ παρέξῃς ἡμῖν ἡ γαληνότης σου τὰ πρὸς
τροφὴν²⁵ ἐπιτήδεια καὶ τὰς ἐξόδους ἡμῶν (δύο γὰρ ἔσμεν οἱ τοῦτο ἐκζητοῦν-
τες)²⁶ διὸ τοιγαροῦν δέξαι τὸν ἡμέτερον ἤττονα λόγον τὸν ἀναξίως σοι²⁷
προσερχόμενον, ἀλλὰ καὶ φιλεσπλάγχως πρὸς ἡμᾶς ἀπόπεμψον²⁸, ἵνα ἐπανα-
κάμψῃ τοῖς σοῖς ἀγαθοῖς τελεσιουργούμενος. Οἶδας γάρ²⁹ οἶδας δέσποτα βα-
σιλεῦ, τὴν πάλαι εὐκλειαν τῆς πατρίδος ἡμῶν³⁰ Ἑλλάδος, καὶ τὴν νῦν κατέ-
χουσιν ἀνάγκην τε καὶ δεινὴν ἀλλοίωσιν αὐτήν. Πρότερον μὲν ἦν σοφίας θεῖον
ἐργαστήριον, νῦν δὲ ἄμοιρος καὶ τοῦ τί³¹ ἐστὶ γράμμα, καθέστηκε. Πρότερον
ἐν πᾶσι καὶ κατὰ πάντων εἶχε³² τὰ νικητήρια, νῦν δὲ οὐδὲ λόγον ἀντεπιφέρει
τὸν ἤττονα. Αἶ, αἶ, τῷ³³ ὄντι καὶ αὖθις, αἶ, αἶ, ὅτι τοιαῦτα τὰ παρ' ἡμῖν.
Ἄλλ' αὐτόξ, ὧ Θεο³⁴δόξαστε βασιλεῦ πλήρωσον τὸ αἴτημα ἡμῶν, διὰ τὸν Κύ-
ριον. Αὐτόξ δέ³⁵ ὁ Κύριος δῶα σοι ἐν μὲν τῷ παρόντι ζῶην εἰρηνικὴν καὶ ἀστα-

1. Smith 37, φ. 25.

σίαστον, ἐν³⁶ δὲ τῷ μέλλοντι βασιλείαν, τὴν ἀτελεύτητον μετὰ Κωνσταντίνου καὶ τῶν λοιπῶν³⁷ φιλοχρίστων βασιλέων. ὁ γένοιτο ἀμήν:³⁸

Γρηγόριος ὁ ἀρχιμανδρίτης καὶ καντακουζηνός,
οἰκέτης ἐλά³⁹ χιστος τῆς σῆς γαληνότητος⁴⁰
καὶ γὰρ γρηγόριος ὁ ἀρχιμανδρίτης ὁ μακεδόνιος
καὶ οἰκέτης⁴¹ τῆς σῆς ὑψηλότητος.⁴²
ἔτος κοσμοσωτήριον 1631⁴³

ΕΠΙΣΤΟΛΗ 15η

Γρηγόριος ἀρχιμανδρίτης ὁ Καντακουζηνός
καὶ Γρηγόριος ἀρχιμανδρίτης ὁ Μακεδόνιος πρὸς τὸν Ἐπίσκοπον Λονδίνου¹
φ. 25^v Τῷ ἐπισκόπῳ τοῦ Λονδίνου¹

Εἰ καὶ τις ποθ' ἀπλῶς εἰδέναι καθαρίζειν μεμάθηκεν, ἢ καὶ γράφειν²
οὐ μέχρι τούτου μόνον αὐτῷ ἂν εἴη ἔφεσις, ἀλλ' ἵνα τὴν δώριον ἢ φρύγιον,³
εἰ τύχοι ἀρμονίαν, ἢ καὶ τὰς πυθαγορείους καὶ πλατωνικὰς ἀναλογί⁴ας, γνώ-
σῃται· ὅτι καὶ ἀρχόμενον ἄριστον, καὶ τελούμενον ἔνθεον, ὧ θεῖα⁵ καὶ ἱερὰ
κεφαλὴ, διότι τῶν κρειττόνων ἢ ἔφεσις, ἐκδιδάσκει τὸ τῆς⁶ φύσεως ἔξοχον.
Οὐδὲ γὰρ ἵππος ἐφρίεται περὰ τῆς αὐτοῦ φύσεως, τὸ⁷ λογιστικὸν ἀφαιρούμενος,
οὐδὲ μὴν κερδῶ τῆς συμφύλου τὰ κατορθώ⁸ματα· ἀλλὰ μένοντα τοὺς ὄρους τῆς
φύσεως, τὸ κάλλιστον ὑπερβαίνου⁹σιν, ὡς καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον. Ἡμεῖς δὲ
τὸ λογιστικὸν πιστευόμενοι¹⁰ (φ. 26) οὐ μόνον νοητῶς τὴν κτίσιν διατρέχομεν
ὕλικήν τε καὶ αὐλον ἅπα¹¹σαν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν θεῖαν καὶ μακαρίαν φύσιν,
κατὰ τὴν ἀξίαν¹² περιγινόμεθα. Ἄλλ' ὧ πατέρων θεῖων ἀγλάϊσμα καὶ θεῖον
σκῆ¹³νος, καὶ ἡμεῖς βουλόμεθα τὴν τοιαύτην ἐκλέξαι μερίδα, ἀλλ' ὀρῶ¹⁴μεν
ὡς οὐκ ἄξιον τὸ ἡμέτερον ἐκτελέσαι πότε τὸ ποθοῦμενον·¹⁵ διὰ τὸ δεῖσθαι
πρῶτον μὲν τῆς σῆς ἱερᾶς ἐπισκέψεως, ἔπειτα¹⁶ χρόνον μακροῦ, καὶ τῆς ἀνί-
σου τῶν θεῖων παιδευτῶν ὁμοιότητος, Ἄ¹⁷ καὶ ἐκ τοῦ θελήσαι μόνον παρί-
στανται, τὸ προσταχθῆν ἀπαρτίζοντα¹⁸. Διὸ δεόμεθα, ὧ μακάριον Χριστοῦ
ἔρνος, βουλήματι καὶ ἔργῳ πέμ¹⁹ψατε ἡμᾶς (δύο γὰρ ἔσμεν, καὶ ὁ δοῦλος
ἡμῶν) ἐν τῇ ἀξφορτίου²⁰ ἀκαδημία, ὅπως ἐκεῖσε χρόνον διαμείναντες, σπου-
δάσωμεν τὴν²¹ ὑμετέραν θεολογίαν τε καὶ φιλοσοφίαν. Καὶ ἐὰν παρέχῃται
ἡμῖν²² ἐκεῖσε τὰ πρὸς τροφήν ἐπιτήδεια, καὶ τὰ λοιπὰ χρειώδη τῆς ζωῆς²³
ἡμῶν, ὡς καὶ ἐν ἄλλοις, δυνάμεθα μεῖνε ἐκεῖσαι, ἴσως καὶ τελῆσαι²⁴ τὸ
ποθοῦμενον, ἂν δ' ἄλλως, φεῦ, οὐδαμῶς. Ὅθεν πρὸς Θεοῦ δεό²⁵μεθα, ἐκτε-
λέσατε τὸ ποθοῦμενον, ὅπως ἡμεῖς μὲν διὰ τῆς ὑμετέρας²⁶ ἐπισκέψεως, δυνη-
θῶμεν τοῦτο τὸ θεῖον ἐκτελέσαι ἔργον, ὑμεῖς δὲ²⁷ τῆς οὐρανῶν βασιλείας ἀξίω-
θεῖητε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, διὰ πνεύματος²⁸ ἁγίου Ἀμήν:—²⁹

1. Smith 37. φ. 25v-26.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ 16η

Γρηγόριος ἀρχιμανδρίτης ὁ Καντακουζηνὸς καὶ Γρηγόριος
ἀρχιμανδρίτης ὁ Μακεδόνιος πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Καντουαρίας¹

φ. 25^v Τῷ ἀρχιεπισκόπῳ τῆς Καντουαρίας:—¹

Μέγιστόν τι χρῆμα κακίας ὁ φθόνος, καὶ μυρίους κακοῖς ἀλλοιώσειν ὁση²μέραι τοῖς καλῶς καὶ ὡς ἄριστα ἔχουσιν, οὐ βουλομένοις καταβαπτίζει καὶ³ κατεργάζεται οὐκ ἐθέλουσιν. Καὶ τοῦτο οὐ μόνον ἐκ τῆς κοινῆς ἐννοίας, ἀλλὰ⁴ καὶ ἐκ τῆς ἀπαγωγῆς ἐκδιδάσκεται, ὧ θεία καὶ ἱερὰ κεφαλὴ, φανερούμε⁵νον. Μᾶλλον δὲ ὁ ἀληθῆριος καὶ ἐξ ὧν ἐπήγαγε ἐν τῇ πανσόφῳ ἐλλάδι τῇ⁶ ἡμετέρα ἐς ὕστερον, ἢ ἐλλάς, φημί, ἢ πρότερον μὲν οὐσα καθέδρα καὶ⁷ παλάτιον τῆς ἐπταλόφου σοφίας τὸ ἐνδοξον, νῦν δὲ τῶν δυσσεβῶν ἀγα⁸ρηνῶν καταγώγιον ὕστερον. Ἡ πρότερον ἐν βασιλείᾳ καὶ κυριότητι, τὰ νῦν⁹ δὲ ἐν δουλείᾳ καὶ ἀνελευθερίᾳ. Φεῦ πρότερον ἐλεύθερος, νῦν δὲ δού¹⁰λη. Πρότερον ἐν αὐτῇ πάντες διετέλου, νῦν δὲ οὐκ ἔχει πῆ τὴν κεφα¹¹λήν κλίνει. Πρότερον μὲν εἶχε τῶν σοφῶν τὰ θεῖα διδάγματα, νῦν δὲ¹² τὸ τοῦ δυσσεβοῦς μαμάμηι τὰ τοῦ διαβόλου ἐκμάγεια. Φεῦ, φεῦ¹³, πῶς ταῦτα τοίνυν ἀνεκτά· πῶς οὐκ ἀξία διεγεῖραι πᾶν δάκρυον;¹⁴ τῷ ὄντι. Εἰ καὶ σήμερον ἦν ἱερεμίας οὐχ ἤττον τὴν τῆς ἐλλάδος εὐκλει¹⁵αν (ὀκνῶ γὰρ εἰπεῖν) μᾶλλον καὶ πρότερον, ἢ τῆς ἱερουσαλήμ διεδά¹⁶κρυε· καὶ ἡ ῥαχὴλ μᾶλλον οἶμαι ἢ τὰ τεκνάρια. Ὡστε, παναγιώτατε¹⁷ καὶ πανυπέρτατε δέσποτα, τούτων οὕτως ἐπιτελουμένων, καὶ τῆς μητρὸς¹⁸ ἡμῶν ἐλλάδος οὕτω δεινῶς νοσοῦσης, ἀνάγκη καὶ ἡμῖν τοῖς τέκνοις τὰ¹⁹ πάθος διαδόσιμον γίνεσθαι. Ἄλλ' αὐτός, ὧ ἀρχιερέων δόξα καὶ καύ²⁰χημα, οἷα χριστοῦ μαθητῆς, καὶ πιστὸς τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου διάκονος, τὴν²¹ δεινὴν ταύτην νόσον ἀπέλασον, διὰ τὸν τὰς ἡμετέρας ἀσθενείας λαμ²²βάνοντα καὶ τὰς νόσους ἀράμενον. Ἄλλὰ καὶ τὸ αἴτημα τὸ ἡμέτερον²³ πλήρωσον, διὰ τὸν ἐπαγγελίαν πᾶσαν πατρικὴν ἐκτελέσαντα. Ποῖον²⁴ δὲ τοῦτον; ἵνα πέμψῃται ἡμᾶς ἐν τῇ τοῦ ἀξφορτίου ἱερᾷ ἀκαδημίᾳ.²⁵ Βουλόμεθα γὰρ ἐκεῖσε προσμεῖνε καὶ διεξελλθεῖν τὴν ἡμετέραν φιλο²⁶σοφίαν καὶ ἱερὰν θεολογίαν· ἀλλ' οὐ δυνάμεθα τοῦτο ἐργάσασθαι ἐὰν²⁷ μὴ παρέξῃτε ἡμῖν τὰ πρὸς τροφὴν ἐπιτήδεια, καὶ τὰ χρειώδη τῆς ζωῆς²⁸ ἡμῶν ἅπαντα. Ὅθεν ὡς καὶ ἐν ἄλλοις, ὧ μακάριον σκῆνος, καὶ εἰς ἡμᾶς²⁹ τὸ αἴτημα πληρώσεις, ὅπως ἡμεῖς μὲν διὰ τῆς σῆς ἱερότητος ἐκτε³⁰λέσειμεν τὸ ποθοῦμενον, αὐτὸς δὲ τῆς οὐρανῶν ἀξιοθείης βασιλείας³¹ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ πνεύματος ἀγίου. Ἀμήν:—³²

1. Smith 37, φ. 25v.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ 17η

Ἐδουάρδος Σίλβεστρος¹ πρὸς Πατρικίον Ἰούνιον²φ. 51 Τῷ ἔλλογιμωτάτῳ καὶ πολυμαθεστάτῳ ἀνδρὶ|¹Κυρίῳ Πατρικίῳ τῷ Ἰουνίῳ|² τῷ βασιλικῷ
βιβλιοφύλακι εὐ πρᾶττειν|³ κατὰ πάντα.

Πολλὰ καὶ πονηρὰ πράγματα (ἄνερ αἰδεσιμώτατε) ἐκποδῶν μοι ἐγένετο |⁴ τοῦ μὴ θᾶπτον γράφειν, καὶ γνωρίσαι σοι, ὅτι διὰ χειρὸς τοῦ κοινοῦ ἡμῶν |⁵ φίλου τοῦ κυρίου Ρούσου ἐκομισάμην τὴν πρὸς τῆς λογιότητός σου πεμφθεῖσαν |⁶ ἐμοὶ βίβλον, τὴν καλλίστην λέγω δὲ τὰς εἰς τὸν θεῖον Ἰῶβ διαφορῶν |⁷ πατέρων τῶν ἑλληνικῶν ἐρμηνείας. Τὸ ὑπερήμερον τῆς ἐμῆς γραφῆς |⁸ θαυμάσαι σε ἀνιμφοβόλως ἔχω, ἀλλ' ὅμως συγνώμης ταύτης τῆς |⁹ ἀναβολῆς παρὰ τῆς σῆς καλοκἀγαθίας τεύξεσθαι οὐκ ἀπελπίζω. Νυνὶ |¹⁰ δὲ ποῖόν τι δῶρον παρὰ σου ἔλαβον ἔγωγε; μαργαρίτην λέξοιμ' ἂν τίμιον |¹¹ μᾶλλον δὲ τὸ τῶν πολυτίμων μαργαριτῶν δαιδάλιον ἐπίδεδεσμον. Μακαρίζω |¹² σε δῆπου (ὦ λῶστε) τῆς σοφίας ὅς τοῖόν δε θησαυρὸν εὐρῶν καὶ τῆ |¹³ παιδευτῆ φιλοπονίᾳ ὠνησάμενος οὐ ἑαυτῷ παραφυλάττων ἔκρυψας, ὡς ὁ |¹⁴ δοῦλος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ ὁ ὀκνηρὸς τὸ ἑαυτοῦ τάλαντον ἀλλ' ἐκδούς, τὴν |¹⁵ τοῦ θεοῦ ἐκκλησίαν τούτῳ τῷ ἀναθήματι κεκοσμηθῆναι ἐβουλήθης. |¹⁶ Ἄμα δὲ ἐπὶ τούτῳ περιβόητος γενήσεται ἑσσεὶ ὁ γενναῖος Ἰούνιος³ ὅπου |¹⁷ γὰρ ἐὰν ἀναγνωσθῆ αὕτη ἡ βίβλος (πανταχοῦ δὲ τῆς χριστιανικῆς γῆς |¹⁸ ἀναγνωσθήσεται) ἀναμνησθήσονται καὶ τὸ σὸν τίμιον ὄνομα. Ἀλλὰ τῷ |¹⁹ μήκει ἐνοχλήσαι ὀκνῶ. Τὰς μὲν οὖν περὶ τῆς σῆς εὐνοίας καὶ ἐλευθερίας |²⁰ χάριτας σοι παμπλείστας οἶδά τε, καὶ ἔχειν ὁμολογῶ, ἀποτίσαι γὰρ οὐκ |²¹ οἴοσθ' εἰμι δέξεται δὲ ἡ φιλανθρωπία σου τὰς κατὰ δύναμιν, εἰδὼς |²² αὐτῷ τῷ Θεῷ φίλον εἶναι τὰ κατὰ δύναμιν. Ἐβόρωσο ὦ νερ πολυμαθέστ |²³ ατε, καὶ εὐημερῶν ἐμέ τε φίλων διατέλει. Ἐν Ὁξονίᾳ θαργηλιῶνος |²⁴ ἱσταμένου τῆ ἐβδόμῃ ἀπὸ τῆς ἐνσαρκώσεως τοῦ θεανθρώπου ἀχλη |²⁵

Τῆ ὑμετέρα τιμιότητι φίλος
καὶ δοῦλος |²⁶ ταπεινότατος
Ἐδουάρδος ὁ Σίλβεστρος |²⁷

1. Πρβλ. σημ. 22 παρουσίας μελέτης.

2. Smith 37, φ. 51.

3. Ἐννοεῖ τὸν Patrick Young (Πρβλ. Ἄ. Τηλλυρίδου, μν. ξ., σ. 373, σ. 1).

ΕΠΙΣΤΟΛΗ 18η

Ἀνδρέας Δουνῆς πρὸς Πατρικίον Ἰούνιον¹φ. 57 Ἀνδρέας Δουνῆς²Πατρικίω Ἰουνίω¹ χαίρειν.

Ἐστὶ μὲν, ὡς σὺ φῆς, ὃ φιλότῃς, πᾶσιν ἀνθρώποις ἔμφυτον² τὰ τὰ ἐαυτῶν ἴσως πλέον τοῦ προσήκοντος ἀγαπᾶν³, ὥσπερ οἱ γονεῖς τὰ τέκνα καὶ ποιηταὶ τε καὶ λογογράφοι τὰ συγγράμματα καὶ ὅλως πάντες τὰ ἐαυτῶν⁵ ἔργα τεχνίται. Καὶ τοῦτ' εἰκότως συμβαίνειν φησὶν ὁ⁶ φιλόσοφος. Ταύτη γὰρ ἀμωσγέπως ἀθανασίας ἀντέχοντας,⁷ ἀείμνηστόν τε γλιχόμενοι καταπράττειν ἢ καταλιμ⁸ πάνειν, ἵνα μὴ ἀνώνυμοι κέωνται τετελευτηκότες. Ἐγὼ⁹ δ' ὅταν, εἴπερ τις ἄλλος, ἥκιστα τοιοῦτος καὶ σὺ πλεῖστον ὅσον τῆς ἐμῆς γνώμης ἀμαρτάνεις¹⁰, ὡς ἴσασιν ἢ βέλτιον με γινώσκοντες=¹¹. Οὐδένα γὰρ τῶν¹² ἀπάντων ἦν εὐροῖς τούτῳ τῷ ἐμιλήματι, ὃ σὺ μοι δοκεῖς¹³ ἐγκαλεῖν, ἤττον ἐνοχον ὄντα. Λέγω δὲ τὴν φιλαυτίαν¹⁴ τοῦναντίον γὰρ μᾶλλον αἰτίαν ἔχω, μισεῖν τὰ ἐμαυτοῦ¹⁵ καὶ δυσχεραίνειν πέραν τοῦ δέοντος, μὴ ὅτι στέργει ἢ¹⁶ παρὰ τὴν ἀξίαν ἀσπάζεσθαι. Καὶ τὰ νῦν ἀναγκαζόμενος¹⁷ πλέον ἢ προαιρούμενος ταῦτα ὑπέμεινα γράψαι.¹⁸ Κελευόμενός τε γὰρ ὑπὸ τούτων, οἷς οὐχ οἶδς τ' ἦν ἀρνήσασθαι¹⁹ καὶ ἀναμαχέσασθαι τὴν ἤτταν πειρώμενος, προυχειρισά²⁰ μὴν τὴν ὑπόθεσιν. Τούτου δ' ἐρῶ σοι μέγα τεκμήριον²¹. Ἐν τοσοῦτῳ μὲν γὰρ τῷ πρὸ τοῦ χρόνῳ μετὰ τὴν τῶν²² πραγμάτων διαγενομένῳ μεταβολὴν καὶ τῆς σκέψεως²³ προτεθείσης, οὐδενὶ τῶν τοιούτων ἐπιχειρήσας φανήσομαι²⁴. Ὅτε δ' ἔμελλεν οὐδὲν ἔσεσθαι πλέον τοῦ τε καὶ ὡς ἑτέρως²⁵ εἰρημέρων, τοῦ πράγματος, ἡδὴ ὀλίγου δεῖν κατειργασ²⁶ μένου, τότε ταύτην τὴν ζήτησιν ἐνεστησάμην, φέρων²⁷ μετὰ τὸν πόλεμον συμμαχίαν, ὡς φασὶν οἱ παροίμι²⁸ ἄζοντες. Καίτοι ὅστις σιγήσας, ὅτε καιρὸς ἦν μάλιστα²⁹ τοῦ εὐδοκιμεῖν καὶ φιλοτιμεῖσθαι πρὸς τὸν κράτιστον βασιλέα³⁰ ἐπειδὴ μὴδὲν ὄφελος ἦν τῆς προαιρέσεως τότε ἐπ³¹ ἔστη τῇ πραγματείᾳ πῶς οὐκ εὐδελός ἐστιν οὐ δόξης³² ἐπιέμενος, οὐδὲ φιλοτιμίας ἕνεκα τούτῳ τολμήσας³³. Πλὴν, ὅπερ ἔφην κατὰ τὸν Εὐριπίδην πᾶσα μοι γέγονεν³⁴ τοῦ τολμᾶν ἀνάγκη κἂν τύχην κί' ἂν μὴ τύχῳ. Καὶ ταῦτα μὲν ταύτη. Περὶ δὲ τῆς τοῦ πατρὸς κρίσεως³⁵ καὶ τῶν ἡμαρτημένων οἶμαι μὲν ἂν μείζονα καὶ ἀμωσοῦ³⁶ τερα πλημμελήματα τῶν ἐπιληφθέντων εὐρεθῆναι³⁷. Ἐρμαῖον γὰρ ἂν ἐποιοῦμην, οὐ συμφοράν, μὴ πλείω³⁸ τοῖν δυοῖν ἐπιτιμήσεως ἄξια φανῆναι. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ταῦ³⁹ α καὶ εἴ τι καὶ ἄλλο φαίνεται πεπλημμελημένον, περὶ⁴⁰ ἄρασομαι κατὰ δύναμιν διορθοῦσθαι⁴¹.

1. Smith 37, φ. 57.

2. Πρόκειται γὰρ τὸν Andrew Downes (1549-1625) περὶ τούτου βλ. Colin Davey, Ἡ Ἀλληλογραφία τοῦ Μητροφάνους Κριτοπούλου κατὰ τὴν ἐν Ἀγγλίᾳ διαμονὴν αὐτοῦ, Ἀθῆναι 1970, ἀνάτυπον ἐν τῆς «Θεολογίας» σ. 15, σημ. 1. Περὶ βλ. καὶ σημ. 23 τῆς παρούσης μελέτης.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ 19ῃ

Ἀνδρέας Δουνῆς πρὸς Πέτρον Ἰουνίου¹*φ. 33 Ἀνδρέας Δουνῆς², Πέτρῳ Ἰουνίῳ¹ *τῷ πάνῳ, χαίρειν²

Οἶμαι τὴν Συμπολιτείαν, ᾧ ἄριστε, τὴν ἐμοὶ περισπούδαστον γεγενημένην³, εὐθύνας ἤδη σοι δεδωκέναί. Καὶ γὰρ ἤξιωσα τῶν ἐμῶν ἀπάντων Ἀρισταρχόν⁴ σε πρῶτον γενέσθαι. Ὅν ἤδειν εὐνοικῶς ἅμα καὶ δικαίως μέλλειν τὴν κρίσιν⁵ ποιήσεσθαι. Ἡ μὲν οὖν ὑπόθεσις καλὴ, καὶ πολλῆς ἀξία σπουδῆς, καὶ διὰ γε⁶ τὴν προαίρεσιν, καὶ τὴν περὶ τὸ ὑμέτερον ἔθνος εὐνοίαν, εἰ καὶ μὴ ἐγκρατῆς⁷ γέγονα τῶν προκειμένων, ἐπαίνου καὶ αἰδοῦς δίκαιός εἰμι τυγχάνειν⁸. Ἴσως δὲ ἡ ἐπιχειρήσις ἔτυχεν οὐσα μείζων, ἢ κατ' ἐμέ. Κἀγὼ δέ, πᾶσαν⁹ γὰρ ἐρῶ πρὸς σε τὴν ἀλήθειαν, οὐ σφόδρα καταρχὰς πίσινος ἦν τῇ¹⁰ δυνάμει. Τοιγαροῦν ἐναγώνιος εἰμι, τί πράττει (καθῆκα γὰρ) καὶ ποία¹¹ κέρηται τύχη τὸ σπούδασμα, καὶ δὲ σοὶ τε καὶ τῷ ἐπισκόπῳ θεοφιλεστάτῳ¹² πῶς ὑπείληπται. Εἰ μὲν γὰρ καλῶς, ἢ καὶ μετρίως ὡς ἐβουλόμην, γέγραφα¹³. Εἰ δὲ ὑποδέστερον, ὡς ἐδυνάμην. Καίτοι μήπω τὸ πᾶν κατὰ νοῦν ἀποτετέ¹⁴λεσται. Πολλὰ γὰρ ἔτι καὶ καλὰ βούλομαι παρεμπλέκειν, καὶ τὴν ὅλην ὑπό¹⁵θεσιν πρεπόντως ἐπεξεργάζεσθαι. Καὶ γὰρ ἂν αἰσχυνοίμην ὑπὲρ ἐμαυτοῦ¹⁶, ἐπιχειρήσας τηλικούτῳ σκέμματι, μὴ οὐ, ὅσον ἐμοὶ ἐφικτόν, ἀξίως ἀπαρτίξειν¹⁷ τῆς ἐπιβολῆς. Καὶ δὴ καὶ μὴ κατὰ τὸν ὀμηρικὸν τεχνίτην σὺν Θεῷ, τὴν ἐπὶ πᾶσι¹⁸ καλλίστην ἐπιθεῖναι κορώνην. Τὸν δὲ παλαιόν, καὶ ὡς ἔγωγε νομίζω, βέλτιστον τῶν¹⁹ ἐμῶν λόγων, οὕτως, ὥσπερ εἶχεν, ἀνέπεμψα, εὐρώντα τῷ κῆρσθαι πολὺν ἤδη²⁰ χρόνον, καὶ ἐπισεσυρμένως γεγραμμένον, ἵνα μὴ νεοχάρακτον φανέντα, ἄνωθεν²¹ πρὸς τὸν καιρὸν ὑπολάβης διεσκευασμένον, καὶ κατὰ τὰς δευτέρας²² φροντίδας ἐσπουδασμένον. Ὅν δέομαι σου τῆς σῆς ἐπεικειας, ἀξίως²³ ἀποδέχεσθαι. Τὰς δὲ τῶν συστάντων, οἷς ἐπιμελὲς ἦν ἐπηρεάζειν ἐμοί²⁴ τότε. Αἰτίας καὶ διαβολάς, αἱ παρὰ τοῖς πολλοῖς προσετρίφαντό μοι²⁵ δόξαν δεινῆς ἀμαθίας, οἶμαι μὲν δι' ὧν ἐπεμψά σοι γενναίως καὶ²⁶ νεανικῶς ἀπολύσασθαι. Εἰ δ' ἔτι μάχονται τοιαύτη περιφανεῖα, νικίωντων²⁷ τὴν οὐ καλὴν νίκη. Ἐγὼ γὰρ οὐκ εἶμι φιλόνηκος, οὐδὲ δύσερις, φησὶν ὁ²⁸ Πίνδαρος²⁹.

Ἐρῶσω³⁰

1. Smith 37, φ. 33 καὶ φ. 35.

2. Βλ. προγενεστέραν ἐπιστολήν.

* Ἐννοεῖ τὸν Peter Young Πατρικίου Ἰουνίου.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ 20ή

Δανιήλ ὁ Φήτλειος¹, πρὸς Μητροφάνην Κριτόπουλον²

φ. 7 ἀπαξιάση διδασκαλία τε καὶ ἀρετῆ κεκοσ | ¹μημένω
ἀνδρί | ²
τῶ ἐν Χριστῶ ἀγαπητῶ ἀδελφῶ καὶ
συμπρεσβυτέρω | ³ κυρίω Μετροφάνη εὖ πράττειν. | ⁴

Ἄλγῳ καὶ δυσχεραίνομαι ὅτι οὐκ ἦν ἰδεῖν τὴν σὴν ἀξίαν (ἄτητα) τῆ | ⁵
παρασκευῆ τοῦ Σαββάτου ὥστε σε μετὰ φιλήματος ἀγίου καὶ | ⁶ συστατικῶν
εἰς περιβόητον καὶ τεθρυλλημένον τῆς διδαχῆς καὶ | ⁷ σοφίας ἐμπόριον τιμίως
(Ὁξωνίαν) ἀποπέμπειν. Τὸ μὲν κατ' ἐμὲ πρό | ⁸θυμον ἀλλὰ πολυπτυχῆ μοι
πράγματα ἐμπόδιον ἐγένετο. | ⁹ Γίνωσκε ἀδελφὲ τρισπόθητε καὶ συγγίνωσκε
καὶ | ¹⁰ γὰρ οὐδὲν ἤττον πολλὰ περὶ σου ἐσπουδασάμην καὶ | ¹¹ ἔππον καὶ
φιλοσυνηθῆ Κύριον Βωσουέλλιον καὶ τ' ἄλλα | ¹² παρεσκευασάμην καὶ πρὸς
τοὺς ἐπιστάτας τῆς Ἀκαδημίας προσ | ¹³γραψάμη. Οἱ τὴν σὴν ἀξίαν κατ' ἀξίαν
προσδέ | ¹⁴ξουσι καὶ ὡς πέπεισμαι οὐ σπινθήρα μόνον τῆς φιλανθρωπίας | ¹⁵
ἀλλὰ καὶ ὥσπερ εἶποι τοιούτω καὶ φλόγα φαιδροτάτης· ἐνδεί | ¹⁶ξουσι ἄλλως
τε καὶ τοῦ Σεμνοτάτου δεσπότη ἡμῶν Ἀρχιε | ¹⁷πισκόπου Καντουαρίας πρὸς
πανάξιον ἄνδρα Κύριον | ¹⁸ Παρκούρστιον τῆς συναρχίας ὑμῶν ἔφορον σήμε-
ρον γράψαντα | ¹⁹ πρὸς τὸ τὰ ὑμῶν κατορθοῦν καὶ πάντα ὑμῶν ἐπιτή | ²⁰δεια,
ἐκκεχυμένως ἐκπορίζειν. Ὁ ἀδελφός σου κάλως πράττει ὁ ἀδελφα μου καὶ
συλλείτουργα, ἐν ἀγίῳ | ²¹ Κύριος ὁ Γῳάδε³ τὴν σου ἀξίαν ἀσπάζεται. Ἐρ-
ρωσο | ²² καὶ ἐν τῶ τῶν φίλων ἐλέγκω ἀπόγραφε τὴν σου ἀξίαν | ²³ ἔχει τυπω-
θείσαν. | ²⁴

ἐν ταῖς φρενῶν δέλτοις | ²⁵

Δανιήλ ὁ Φήτλειος | ²⁶

1. Βλπ. σημ. 24-28 παρούσης μελέτης.

2. Rawlinson MSS. D. 47. φφ. 7-7ν. (Bodleian Library, Oxford).

3. Ἐννοεῖ τὸν Thomas Good ἢ Godus. Βλ. Ἰωάννου Ν. Καρμίρη, Ἡ ὁμολογία μετὰ τῶν πρὸς Γῳδον ἀποκρίσεων τοῦ Μητροφάνους Κριτοπούλου καὶ ἡ δογματικὴ διδασκαλία αὐτοῦ, ἐν Θεολογία, τόμ. ΙΘ', Ἀθῆναι 1948.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ 21η

Δανιήλ ὁ Φήτλειος πρὸς Μητροφάνην Κριτόπουλον¹

φ. 7 Τῷ τιμωτάτῳ καὶ προσφιλεστάτῳ ἐν Χριστῷ ἀδελφῷ |¹ καὶ συμ-
μαθητῇ Μετροφάνῃ Κριτοπούλῳ, εὐλαβῶς δοθείη |² εἰς Ὁξωνία. |³

Ἀγαπητὲ ὑπὲρ λίαν ἀδελφὲ πλείστης σοι χάριν ὀφείλω τὴν ὑπὲρ τὴν |⁴
τιμίαν καὶ πάσης καλοκαγαθίας καὶ διδαχῆς ἀναμέσω |⁵ σου ἕνεκα γραμματά-
των. Καὶ ἐκπλήττομαι ἀληθῶς πάνυ ἐπινοήσω |⁶ καὶ δαψιλοῖται ἡ σοῦ ἐπι-
στολὴ τοῖς εὐτελοῦς σου φίλου |⁷ ἐγκωμίους ὅς ἄλλα μὲν πάντα πλὴν τῆς
ἀγάπης σοῦ ἤλαττοῦται. |⁸ Ταῦτα ἄρα πάντα παραλείπων καὶ ἐπὶ τῶν οὐ-
σιωδῶν |⁹ τῆς σοῦ ἐπιστολῆς καὶ μᾶλλον ἐνέγκαιεν ἐπιείγομαι καὶ πρὸ πάν-
των |¹⁰ γνωρίζω σοι ὅτι τὰ σοῦ γράμματα εὐλαβῶς καὶ προσκυνητῶς |¹¹ εἰς
τὰς ἀγίας τοῦ σεμνωτάτου ἡμῶν δεσπότης χεῖρας ἐδόθη ὅς καὶ |¹² ἐδέξατο
μάλ' ἠδέως καὶ ὡς τάχως ἀπεκρίνατο οὐ μὲν τοῖς ῥήμασι |¹³ ἀλλὰ τοῖς πράγ-
μασι τῆς διανοίας συμβόλοις χρώμενα. Οὕτω |¹⁴ γὰρ τὴν αὐτοῦ μεγαλοπρέ-
πειαν ἐπρέπει οὐ μέλανι ἀλλὰ μᾶλλον |¹⁵ ἀργῷ χαρακτῆρι ἀντιγράφειν ἀργυ-
ρίῳ δηλοῖ ὅτι εἰς τὰς τοῦ |¹⁶ εὐσεβεστάτου καὶ σοφωτάτου ἡμῶν ἐφόρου
χεῖρας ἀνατιθεμένῳ |¹⁷ ὥστε τὴν σὴν τιμιότητα εἰς ὑστέρον τῶν ἐπιτηδείων
ὑστερεῖσθαι |¹⁸ τούτοις ὑπὲρ τοῦ δημητρίου πολλὴν ἐπιμέλειαν ποιῶν |¹⁹ τῷ
ποθηνοτάτῳ σοῦ ξενοδόκῳ κυρίῳ Ἀββᾶ προσέταξε πάντα |²⁰ τῷ ἀδελφῷ σοῦ
ὦν δεῖναι ὑποχωρηγεῖν καὶ ὅταν τάχιστ' ἐγγωρῇ |²¹ τῷ ὁμοτέχνῃ τινι συνιστα-
σθαι καὶ ἐπιτρέπειν. Τοῦτο νομίζων |²² ὠφελιμώτερον ἐν τῷ τῶν δούλων
καταλόγῳ γράψαντα εἰς τὴν |²³ αὐτοῦ οἰκείαν ἀποδέχεσθαι ὅπου οὐ μένει.
Ἡ τέχνη ἀλλὰ καὶ |²⁴ τὰ αὐτοῦ ἦθη κινδυνεύει. Οἶσθα γὰρ σαφῶς ὅτι οἱ
νεανίσκοι |²⁵ καὶ ἀπειρόκαλοι τοῖς πάνυ ραθύμοις καὶ τρυφῷ δούλοις |²⁶ ὁμι-
λοῦντες ραδίως ὑπὸ τῆς ραθυμίας καὶ τῶν ἡδονῶν ἠττημένοι |²⁷ ἐξοικοῦσι.
Ἐρρωσο φιλοφίλτατε καὶ ὡς τάχιστα καταρτίζει |²⁸ τὰ γράμματα εἰς τὴν
αἴγυπτον. Ἐν τῷ νῦν γὰρ γράφει |²⁹ ὁ ἡμῶν δεσπότης πρὸς τὸν μακαριώτα-
τον ὑμέτερον Πατριάρ |³⁰ χην.

ὁ σὰ ὄσα |³¹

Δ.Φ. |³²

1. Rawlinson MSS. D. 47, φ. 7v-8.

Σημ. Καὶ αἱ δύο ἐπιστολαὶ τοῦ Φητλείου ἔχουν πολλοὺς σολικισμοὺς καὶ λόγῳ τῶν
πολλῶν προσθαφαιρέσεων δημιουργοῦν προβλήματα εἰς τὴν ἀντιγραφὴν.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ 22α

Πατρίκιος Ἰούνιος πρὸς Ἀνδρέα Δουνῆ¹

φ. 24 Πατρίκιος Ἰούνιος, Ἀνδρέα, Δουνῆ¹
 ὑγιαίνειν καὶ εὖ πράττειν²

Λύσιππος Ἀπελλῆν εἰς τὰς αὐτοῦ γραφὰς εἰσάγειν εἴωθε, καὶ Λύσιππος³ Ἀπελλῆς (ἡ φύσις γὰρ φιλότεχνον καὶ ἡ τέχνη φίλεργον γίνεται, ἥτε εὖνοια, καὶ⁴ φιλαυτία δειναὶ δεκάσας τὰς τῆς κρίσεως ψήφους) οὕτω καὶ σύ, πολυμαθέστατε⁵ Δουνῆ, τὴν ποικίλην περὶ τῆς συμπολιτείας ἱστορίαν, ἐν ἧ πλεῖστα ἐκ τῶν πα⁶λαιῶν συγγραφέων ἐπιμελῶς ἔχοντα, καὶ τὶ τῆς ἀρχαίας χειρὸς παραδεικ⁷νοῦντα· ἔτι δὲ καὶ τὴν προσφώνησιν τοῦ βασιλέως εἰς τὴν Κανταβριγίαν⁸, τῆς ἀκριβοῦς ἐργασίας λόγου καὶ πάνυ ἀττικουργῆ, πρὸς τὸν πατέρα μου οὕτω⁹ εἰς κριτικωτάτην τῶν ἀκοῶν ἔπεμψας, καὶ ὑπὲρ τούτων ἐκεῖνον κρίνοντα περὶ¹⁰ μένεις. Ἰσθι τοίνυν, ὦ ἄριστε, ὅτι ὁ δικαστὴς ἀδέκαστος καὶ ἀκριβέστατος¹¹ Ἀρίσταρχος (ἡχοῦς δὲν νῦν ἔοικα πρᾶγμα ποιεῖν, ὑμετέρας γὰρ φωνὰς ἀντιδί¹²δωμι) ταύτην τὴν ψῆφον περὶ τούτων σου ἔργων φέρει, ἅπαντα ἔξω τοῦ πολλοῦ¹³ πάτου εἶναι, καὶ οὕτως ἐπιμελῶς ἐκπεποιημένα, ὥστε οὐδεὶς ἂν μιμεῖσθαι¹⁴ οὐδὲ ὁ Μῶμος μωμῆσασθαι δύναίτο· καὶ διὰ τοῦτο προσοίστα καὶ τῆς τῶν¹⁵ ἀπάντων ἀκοῆς καὶ ὄψεως ἄξια φαίνεσθαι. Παρακαλεῖ δέ σε ἵνα ὅπου ἂν¹⁶ ἀπὸ τοῦ σκοποῦ τῆς ἐνώσεως ὁ λόγος ἀποπλανᾶσθαι δοκεῖ, διὰ τὴν τῶν ἀναγινωσκῶ¹⁷ντων μνήμην, διακόψῃς αὐτοῦ τὸ μῆκος, ὡσαύτως ἵνα τοῦτο περὶ τοῦ τῶν Κελτῶν¹⁸ Παλαιοῦ ὀνόματος ἐπανορθώσῃς· οὐ γὰρ ἔωλον ἔστι οὐδὲ νῦν τὰς ἀκοὰς ταράττει¹⁹ ἢ τῶν συνόντων τὰ ὄτα τιτρώσκει, ἀλλὰ τοῖς σήμερον σεμνὸν ὁμοῦ καὶ σύνηθε²⁰ ἔστι ὥσπερ καὶ τοῖς πρὸ ἡμερῶν γέγονε· τελευταῖον δὲ ἵνα τοῖς καλῶς ἐνηργημένοις²¹ (ὥσπερ γράφεις) πρέποντα ἐπικοδομήσῃς, ἵν' ἐκ τελέων τέλεον ἐκφανῆ κάλλος καὶ μὴ²² κολοβόν. Καὶ ταῦτα μὲν δὴ ταῦτα, ὁ πατὴρ εἰς τὴν πατρίδα ἐπανελθὼν²³ καὶ μὴ δυνάμενος διὰ τῶν περικεχημένων πραγμάτων ὄχλον, ὥσπερ ἐβούλετο ἀποκ²⁴εῖσθαι, ἐμοὶ ἐνετείλατο γράφειν. Σὺ δὲ αὐτὸς γε ὑγιαίνεις, καὶ ἄσπασαι τοὺς²⁵ ἅπαντας ἐκεῖ φίλους, ἐκ πάντων δὲ μάλιστα τὸν φίλον φίλτατον Οὐάρδον πρόσει²⁶πε ἔρρωσο. Ἀπαντας τοὺς ἐκεῖ φίλους παρ' ἐμοῦ ἐν ὀνόματί μου χαίρειν κέλευε ἐκ τούτων δὲ μάλιστα τὸν φίλον φίλτατον²⁷ κύριον Οὐάρδον πρόσειπε· σὺ δὲ αὐτὸς ἐν ὑγιαίνουσῃ τῇ ψυχῇ²⁸ καὶ ὀλοκλήρῳ τῷ σώματι μακρὸν καὶ μακάριον βίον διαβιῶης. Ἐρρωσο²⁹.

Data Londino 14 Martij 1610³⁰

1. Smith 37, φ. 24v.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ 23η

Πατρίκιος Ἰούνιος πρὸς Ἐπισκόπους¹

Ὡσπερ τοῦ φυσικοῦ σώματος τῶν μελῶν τὰ μὲν εὐσχήμονα εἰς τι¹ μὴν, τὰ δὲ ἀσχήμονα εἰς ἀτιμίαν παρὰ τῆς φύσεως ἔστι κατηρτισμένα², ἕκαστον δὲ τῶν ἄλλων χρεῖαν ἔχει, καὶ τοῦτο μὲν ἵνα μὴ σχίσμα ἐν³ τῷ σώματι γένοιτο, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ὑπὲρ ἀλλήλων μεριμνῶσι τὰ μέλη⁴. Οὕτως καὶ ὁ Θεὸς τὰ τοῦ Πολιτικοῦ καὶ μυστικοῦ σώματος μέλη σοφῶς⁵ συνεκέρασε καὶ τοῖς μὲν πενίαν καὶ ἀτιμίαν, τοῖς δὲ δόξαν καὶ⁶ περισσότερον πλοῦτον ἔδωκε, ἵνα πλοῦσοι ὁμοῦ καὶ πτωχοὶ τῶν ἐπιτη⁷ δείων ἀνεπιφθόνως μεταλαμβάνοντες καὶ τῶν ἀλλήλων φορτία ἀσμενῶς⁸ βαστάζοντες ἐν εἰρήνῃ καὶ ἡσυχίᾳ μακάριον βίον διαβίησι. Οὗτος⁹ οὖν ἄθλιος Ἀναστάσιος ἐκ Καππαδοκίας², καὶ τῆς πόλεως τῆς Ἀμα¹⁰ σείας, ὃν μῦθ ἐν πάσῃ ταπεινότητι συνίστημι, Ἄνδρες Θεοφιλέστατοι,¹¹ τοῦ μυστικοῦ σώματος ἐν μέλος ἔστι, ἀνὴρ χριστιανός, εὐσεβῆς πρὸς τὸν¹² Θεόν, καὶ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους χρηστός καὶ δίκαιος καὶ πρότερον μὲν¹³ πολλοῖς τοῖς ξένοις καὶ πενεστέροις εὐχρήστος (γέγονε γὰρ μέγας ἔμ¹⁴ πορος καὶ τὸν πολυεύκτον πλοῦτον καὶ οἰκίας πολλά, καὶ πολυτελεῖς,¹⁵ καὶ ἐσθήτας ἐσπουδασμένας, καὶ τὰ τούτοις ἀκόλουθα πάντα ἐν πάσῃ¹⁶ περιουσίᾳ καὶ εὐδαιμονίᾳ ἐκτέησατο) νῦν δὲ διὰ τὴν τυραννίδα τῶν¹⁷ ἀσεβῶν Τούρκων ἄπαντων τούτων ἀποστερημένος καὶ αὐτῷ καὶ τοῖς¹⁸ ἄλλοις πάνυ ἀχρήστος γίνεται, καὶ οὐ πολὺ διαφέρει τῶν πτωχῶν & ¹⁹ τὴν ἐφήμερον τροφήν μεταιτοῦσι ὥστε πρὸς τοὺς ἐλεήμονας χριστιανούς ὡσπερ²⁰ εἰς τῆς δυστυχίας ἀποτρόπαιον καὶ κρησφύγετόν τε προσφεύγειν²¹ ἀναγκάζεται. Καὶ μάλιστα μὲν πρὸς τοὺς σεβασμιωτάτους ἐπισκόπους²², τοῦ θείου λόγου κήρυκας καὶ τοῦ λαοῦ ποιμένας, ἐκεῖνοι γὰρ τὴν ἐντολήν²³ τοῦ Θεοῦ περὶ φιλοξενίας καὶ φιλανθρωπίας κάλιστα γινώσκουσι καὶ²⁴ τηροῦσι. Καθάπερ δὲ ἡπειρώτης τις οὐδέποτ' ἐνθαλαττεύσας τὴν²⁵ ὄδον εἰς τὴν θάλασσαν ἀγνοεῖ, ἀλλὰ συνεμπόρου τύχον ποταμοῦ ἐπ'²⁶ αὐτὴν ἀφικνεῖται. Ἄπαντα γὰρ τὰ τῶν ποταμῶν νάματα ἐκ τῆς²⁷ μεσογάρρας ἀρξάμενα, ἤτοι προχοὰς εἰς τὴν θάλασσαν, ἀνεστατωμένας²⁸ ἔχει, ἢ δι' ἄλλην εἰς αὐτὴν ἐκδίδωσι. Τὸν αὐτὸν δῆπου τρόπον καὶ²⁹ οὗτος ἄπειρος ἡπειρώτης καὶ ἄπορος ἔμπορος τὴν ὄδον πρὸς τὴν ἀγιωτά³⁰ τὴν ὑμετέραν σύνοδον μὴ γινώσκων, δι' ἐμοῦ ὡσπερ διὰ μικρᾶς ρανίδος³¹ εἰς τὴν ἄλα τῶν θαυμαζομένων ὑμετέρων ἀρετῶν, μάλιστα δὲ τῆς³² φιλανθρωπίας πορεύεται, καὶ πρηνῆς καὶ γονυπετῆς ἱκέτης γενόμενος³³ ἄλας τε καὶ ἄλφαιτα ὑμᾶς προσαίτεῖ, ἔτι δὲ καὶ ἀργυρίδιον τι πρὸς³⁴ τὴν οἰκίαν κακῶς πράττουσαν, καὶ εἰς τὴν πατρίδα δυστυχοῦσαν³⁵ ἐφόδιον λιτανεύει. Ὁ τοῦρκος γὰρ τῶν συμφο-

1. Smith 37, φφ. 29-29v.

2. Ἐννοεῖ τὸν Ἀναστάσιον Ἰωσήφ τὸν Καππαδοκέα, ὅστις εὐρίσκειτο εἰς Ἀγγλίαν τὸ 1612, ὡς διαπιστοῦται ἐκ τῆς ἐπιστολῆς του, τὴν ὁποῖαν ἀπέστειλε ἀπὸ τὸ Ἐδιμβούργον (Kemke, μν. ξ., σσ. 120-122).

ρῶν τῶν Χριστιανῶν |³⁶ ἄπληστος τῆς πόλεως τῆς Καππαδοκίας ἄρδην κατέσκαψε, οὐ δὲ λίθον ἐπὶ λίθῳ ἀφῆκε, τὸ δ' ἔθνος ἠνδραποδίσατο καὶ ἔτι τοῖς |³⁷ λειψάνοις τῆς χώρας ἔγκειται. Καὶ ἐὰν μὲν ἐν τοῖς ἀτυχοῦσιν μὴ |³⁵ μόνος εὐτυχή, ἀλλὰ μᾶλλον τοῖς δημόταις καὶ τῇ τάλαινη πα |³⁹τρίδι ταλαίπωρος συντυχή (φύσεως γὰρ ἔστι νόμος ἐμπεριέχεσθαι |⁴⁰ τῷ καθόλου τὰ μέρη) οὐ μόνον ἅπαντα τὰ χρήματα ἀπόλωλεν, ἀλλὰ |⁴¹ καὶ τοῦ ἐνὸς υἱοῦ ἀπεστέρηται, ὃν νῦν ἐν αἰχμαλωσίᾳ οἱ Τοῦρκοι κρατοῦσιν |⁴² ἕως οὐ ἐπτακοσίους χρύσινους τῆς ἐλευθερώ |⁴³σεως λύτρον λάβωσιν. Τῆς φιλοξενίας οὖν μὴ ἐπιλανθάνεσθε |⁴⁴ ἀλλ' ἐνδύσασθε ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ Θεοῦ ἅγιοι καὶ ἡγαπημένοι σπλάγχνα |⁴⁵ οἰκτιρμῶν, χαριζόμενοι ἐκείνῳ ὅτι οἰκεῖος τῆς πίστεως ἔστι καθὼς |⁴⁶ καὶ ὁ Χριστὸς ἐχαρίσατο ὑμῖν. Κοινοφελεῖς γὰρ αἱ τοῦ Θεοῦ |⁴⁷ δωρεαί, ἅς δίδωσιν ἐνίοις οὐχ ἵν' ἐκεῖνοι θησαυροφυλακοῦντες |⁴⁸ ἀποκρύψωσιν, ἣ πρὸς ζημίαν ἐτέρων καταχρήσωνται, ἀλλ' ἵν' εἰς |⁴⁹ μέσον προενεγκότες, καθάπερ ἐν δημοιοιῖᾳ, ἅπαντας ὡσπερ |⁵⁰ συγγενεῖς καὶ ἐκ φύσεως ἀδελφούς, ὅσους οἶδον τε κελέσωσιν αὐτῶν |⁵¹. Τοὺς ὀφθαλμοὺς οὖν μὴ ἀποστρέφετε ἀπὸ τῶν συμφορῶν τοῦ πένητος |⁵², οὐδὲ τὰς ἀκοὰς φράσετε, οὐδὲ τὰς χεῖρας συσφίγγετε, ἀλλὰ πολὺ |⁵³ μᾶλλον τῷ δυστυχοῦντι φαιδρὸν καὶ ἰλαρὸν πρόσωπον ἐπιβάλλετε |⁵⁴ καὶ εὐποροῖς οὐασὶ ἄνευ τινος ἐπιβύστρας ἢ κυψελίδος τὰς ἐκείνων |⁵⁵ δεῆσεις ἀκούετε, ταῖς δὲ χερσὶ καὶ γνώμαις ἀνειμέναις ἐλεημο |⁵⁶σύνην δίδοτε ἵνα ὑμῶν ἡ εὐσπλαχνία καὶ ἐπικουρία ἐκείνῳ |⁵⁷ τῆς ξένης χειραγωγὸς τῆς πλάνης βακτηρία, τῆς μακρᾶς καὶ |⁵⁸ κακῆς ὁδοῦ ἐφόδιον, ξεναγὸς ἐπὶ ἐνεγκοῦσαν καὶ τοῦ υἱοῦ ἀντίλυτρον |⁵⁹ γίνηται. Ὁ δὲ Θεὸς τοῦ ἔλεου πατὴρ, πολυεὐσπλαχνος καὶ οἰκτιρμῶν ὑμῶν |⁶⁰ ἐν τῇ μεγάλῃ καὶ φοβερᾷ τῆς κρίσεως ἡμέρᾳ ἐλεήσεται (ἣ γὰρ κρίσις ἀνίλεως τῷ |⁶¹ μὴ ποιήσαντι ἔλεος καὶ καταυχᾶται ἔλεος κρίσεως). Καὶ τῆς χάριτος καὶ |⁶² δόξας ἀεννάους πηγὰς ἀνέκπλειτον ἐν οὐρανῷ θησαυρὸν καὶ τῆς |⁶³ αἰωνίου ζωῆς κληρονομίαν ὑμῖν ἀνταποδώσει. Ἐβρώσθε |⁶⁴.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ 24η

Πατριῆκιος Ἰούνιος πρὸς Μοκέδον καὶ Ὁσμπόρνον¹

Amplissimis Viris Dnis R. Mocketo² et Osburno, amicis² suis integerrimis, Patricius Junius ὑγιαίνειν καὶ εὖ πράττειν³.

Ἐπεμψα πρότερον πρὸς ἓνα μόνον καὶ ἐνός μου ἕνεκα δύο ἐπιστολάς, νῦν δὲ |⁴ δυοῖν ἕνεκα πρὸς δύο γράφειν προὔργον φαίνεται, καὶ οὐκ ἐν αἰτίᾳ

1. Smith 37, φ. 23.

2. Warden of All Souls, was born at Dorchester in Dorset in 1577. He graduated B.A. from Brasenose College in 1595 καὶ was elected fellow at All Souls in 1599. He was for some time domestic chaplain to George Abbot, the Bishop of London and of the King's commissioners concerning ecclesiastical affairs. (Wood's Athenae Oxon. II, col. 232. 234. Lee's Lectures on the history of the Church of Scotland, II, 364.

μοι δοκῶ |⁵ πεποιῆσθαι τὴν κοινωνίαν τῆς ἐπιστολῆς· εἰ γὰρ διώκισα γράμμασι, τοὺς |⁶ συνημμένους τῇ γνώμῃ, τοῦτο ἂν ἦν τὸ ὑπαίτιον. Ἀλλὰ καὶ ἑλληνιστὶ πρὸς ὑμᾶς |⁷ νῦν γράφω διὰ δύο προφάσεις. Καὶ πρῶτον μὲν ὅτι ὑμεῖς μὴ ἔλαττον τῆς |⁸ ρωμαικῆς τὴν ἑλληνικὴν γλῶτταν γινώσκετε, καὶ ὡσπερ ἦρωσ Ἀστεροπαῖος |⁹ περιδέξιός παρ' Ὀμήρου, ἐπίσης ἀμφοτέρων τῶν φωνῶν προῖστασθαι Δεύτε |¹⁰ρον ἔστι ὅτι ὁ φέρων³ ταύτην τὴν ἐπιστολὴν ἑλλην ἔστι ἐκ χώρας τῆς Καππα |¹¹δοκίας καὶ τῆς πόλεως τῆς Ἀμασίας, ἀνὴρ χριστιανός, εὐσεβῆς πρὸς τὸν |¹² Θεόν, καὶ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους χρηστός καὶ δίκαιος καὶ πρότερον μὲν πολλοῖς |¹³ εὐχρηστος, νυνὶ δὲ διὰ τὴν πενίαν ἀχρηστος Γέγονε γὰρ μέγας ἔμπορος (ὡς |¹⁴ ἀναγινώσκειν ἔξεστι ἐν ταῖς ἑαυτοῦ μαρτυρίαις, αἱ περὶ ἐκείνου ταῦτα καὶ |¹⁵ ἕτερα πλείστα μαρτυροῦσι) καὶ οὐ μόνον πλούσιοι ἀλλ' ὑπερπλούσιοι. Νῦν |¹⁶ δὲ διὰ τὴν τυραννίδα τῶν Τούρκων, ὡς ὄρατε, ἀπάντων ἀπορος, καὶ χρημάτων |¹⁷ ἀποστερημένος καὶ μονογενῆ υἱὸν ἐν αἰχμαλωσίᾳ τῶν ἀσεβῶν Τούρκων, οὐκ ἂν |¹⁸ θρώπων ἀλλὰ θήρων ἀνθρωποφάγων ἔχων, πρὸς τοὺς ἐλεήμονας χριστιανούς ἔρχε |¹⁹ται, ἵνα ὁ μὲν αὐτὸς ἀπὸ τῆς πενίας, ὁ δὲ υἱὸς ἀπὸ ταύτης φυλακῆς καὶ |²⁰ τυραννίδος ρύσῃται. Καὶ ταῦτα μὲν πρὸς ὑμᾶς γράφω γινώσκων, ὅτι συμπαθῆς |²¹ πως εἰς ἔλεον γίνεται (ὡς φησὶ Ἀχιλλεὺς Τατίος βιβ. γ.) ἀνθρωπος ἀκροατῆς |²² ἀλλοτρίων κακῶν καὶ ἔλεος πολλάκις προξενεῖ. Ἡ γὰρ ψυχὴ μαλθεῖσα |²³ πρὸς τὴν ὧν ἤκουσε λύπην, συντεθεῖσα κατὰ μικρὸν τῇ τοῦ πάθους ἀκροάσει τὸν |²⁴ οἶκτον, εἰς φιλίαν τῆς λύπης τὸν ἔλεον συλλέγει. Διὰ τοῦτο παρακαλῶ ὑμᾶς |²⁵ ἐν σπλαχνοῖς οἰκτιρμοῖς καὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα ἐκείνον πρὸς ὑμᾶς ἔλθο |²⁶ντα ὡσπερ ἐνὸς σώματος μέλος, καὶ ἐνὸς ποιμνίου μῆλον ἀσμενῶς προσλάβητε καὶ |²⁷ ἐπιμέλειαν τῆς ἐκείνου συμφορᾶς ἔζητε. Γίνεσθε οὖν εὐσπλαχνοὶ, χαριζόμενοι ἐκεῖ |²⁸ν καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἔχαρισατο ὑμῖν, καὶ παρὰ τῶν ἄλλων τὰς τοῦ ἔλεου |²⁹ συμβολὰς συλλέγετε, ἵνα ὑμῶν ἡ φιλανθρωπία καὶ βοήθεια ἐκείνῳ γένηται τῆς |³⁰ ξένης χειραγωγός, τῆς πλάνης βακτηρία, τῆς μακρῆς καὶ κακῆς ὁδοῦ ἐφόδιον |³¹ ξεναγὸς ἐπὶ τὴν ἐνεγκοῦσαν, καὶ τοῦ υἱοῦ ἀντίλυτρον. Ταῦτα ποιεῖτε διὰ τοῦ Ἰησοῦ |³² Χριστοῦ, ὃς λύτρον τῆς ἡμῶν ἐλευθερώσεως ἀπὸ τοῦ σατανᾶ καὶ τῶν ἀμαρτιῶν γέγο |³³νε, καὶ ὁ Θεὸς τοῦ ἔλεου πατὴρ ἄξιον μισθὸν ὑμῖν ἀποδώσει καὶ ὑμᾶς εἰ μὲν |³⁴ ἐνταῦθα ἀμισθοὺς, ἀλλ' ἐν οὐρανῷ ἐντελομισθοὺς ποιήσει. Ἡ χάρις καὶ τὸ ἔλεος |³⁵ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἁγίου πνεύμα |³⁶τος μεθ' ὑμῶν. Ἀμήν |³⁷.

Σφέτερος καὶ χρήσει καὶ |³⁶ κτήσει
Πατρίκιος Ἰούνιος |³⁹

Ἀπὸ Λονδίνου τῇ τετάρτῃ ἐπὶ δεκάτῃ
Ἐλοφηβολοῦ |⁴⁰ ὄνος τῷ τῆς θεογονίας ἔτει
χιλιοστῷ ἑξακοσιοστῷ |⁴¹ καὶ ἐνάτῳ |⁴²

3. Βλπ. προγενεστέραν ἐπιστολὴν.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ 25η

Ἰερμος ὁ Ἀλλῆτος¹ πρὸς Πατρίκιον Ἰούνιον²

φ. 54 Τῇ εὐγενείᾳ καὶ πάσῃ παιδείᾳ διαπρέποντι¹
 ἀνδρὶ, Κ. Πατρικίῳ τῷ Ἰουνίῳ Βιβλί²ο-
 θήκης τῆς Βασιλικῆς Πρωτοφύλα²κι
 ἀξιωτάτῳ, χαίρειν.⁴

Πάντα περισκοπέων τὰ ἔχω, ἀντάξιον οὐδὲν⁵
 Εὐρίσκω χαρίτων, ὧ' νερ ἄριστε, τεῶν.⁶
 Οὐ γὰρ ἀπαξ γλυκερᾶς με ἔγευσας, καίπερ ἄγνωστον⁷
 Ἄνδρα, φιλοφροσύνης Σοῦ· ἵνα τᾶλλα παρῶ,⁸
 Δῶρον ἐμοὶ βιβλίον βαρύτιμον ἔπεμπες, ἔλεγχε⁹
 Τῆς σου ἄκρας διδαχῆς; θεσπεσίῳ τε νοός.¹⁰
 Πρὸς μου ἀπ' Ἀμερικής νεαρῶς παλίνοστον ἀδελφὸν¹¹
 Φιλτάτῳ ἐξένισας, ὡς μεμάθηκα, τρόπῳ.¹²
 Οἷα χαρεῖς χάριτος τῇ ἀφορμῇ· ὅποιον ἐπ' αἶα¹³
 Ὅρνεον, ἐνδόξου μετὰ, σπανίου δὲ γένους.¹⁴
 Κύριε εἶθε ἀγανέ, τί μοι ἰσότιμον ὑπῆρχεν¹⁵
 Ἄντιχορηγῆσαι· εἰ ἐτέρων δὲ σπάνις¹⁶
 Ἡ χάρις ἀντίχαρις χαρίτων χαριεστάτη οὔσα¹⁷
 Τυγχάνει, ἦν ἄχρι ζῶ, οὔποτε λήξω ἔχων.¹⁸
 Τῷ Βασιλεῦ, περίφαυτε ἄνερ, μήμιστα βιῶης¹⁹
 Σαυτῷ, σοῖσιν, ἔλη Βρεττανία τε κλέος²⁰

Τῆς ἐξοχῆς σου θεράπων²¹
 ταπεινοφρονέστατος,²²
 Ἰερμος ὁ Ἀλλῆτος²³
 Βριδδεπορτιεύς²⁴

1. Πρόκειται γιὰ τὸν W. William Allet.

2. Smith 37, φ. 54.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ 26η

Φίλιππος Βράνδης¹ πρὸς Μερικὸν Κασανβόνον²φ. 13 Μερικῶ Κασανβόνῳ
χαίρειν²

Οὐ Τιλενίσω, ὃ φίλτατε Κασάυβονε, ἢ λαμπροῖς³ τῶν γραμμάτων ἐγγνήμασι σοὶ τὴν ἐλπίδα ἀμαρτήσω⁴ ᾽Αλλά, οὐδὲ ἡ εὐνοια σοῦ πρὸς με, καὶ τῆς ἡδίστης σου ομιλίας μνήμη τοῦτο πότε ἐῶσιν. Ὡσπερ γὰρ οἱ πλουτοῦντες⁵, ἐάν μὲν θάλασσαν τίνα διαπερᾶν ἀναγκασθῶσι, καὶ⁶ θέσασυρον ἀπολιπεῖν, τῷ σώματι μὲν ἀπόντες τυγχάνουσι⁷ τῇ δὲ ψυχῇ, καὶ τῷ νῷ, καὶ τῷ πῶθι πάντοτε τοῖς κειμη⁸λοις τοῖς οἴκοι ἀπολειπομένοις πάρεσι. Οὕτως καὶ τὰ τῶν⁹ φίλων σώματα (οὐ γὰρ ἐστὶν οὐδὲν κτῆμα κάλλιον φίλου)¹⁰ εἰ καὶ πολλοῖς τῶν τόπων τοῖς διαστήμασιν ἀπῶσιν, ὅμως¹¹ ἐν τῇ εὐνοίᾳ καὶ τῇ μνήμῃ, καὶ τῇ ἀγάπῃ συμφωνοῦσι· καὶ¹² τῇ τῶν γραμμάτων ἀμοιβῇ τοὺς ἑαυτοὺς ἀπόντας παρόντας¹³ ποιοῦσι· τῶν παλαιῶν ἐστὶ ρῆμα, ὅπου τις ἀλγεῖ, καὶ ἐκεῖ¹⁴ τὴν χεῖρ¹⁵ ἔχει. Μικρὸν τις ἀλλάττη καὶ τότε ἀληθεστάτως¹⁶ λέγει ὅπου φιλεῖ τις καὶ ἐκεῖ τὸν νοῦν ἔχει. Οὐ θαυμαστὸν¹⁷ οὖν, ὅτι ἔγω μὲν τῇ ταχεῖ τῶν γραμμάτων ἀμειψομένων¹⁸ ἀποπέμψει, τῆς ἐμοὶ κεχαρισμένης παρουσίας σου κρατεῖν¹⁹ οὕτως σπουδάζω. Μόνος γὰρ ἐστὶν οὗτος ὁ τρόπος, δι' ὃν²⁰ πᾶσα ἡ φιλία διαμένει· καὶ ἄνευ τῶν γραμμάτων ἢ τῶν²¹ φίλων μνήμη τάχιστα γηράσκει. Ἐσκέψαντο τοῦτο καὶ οἱ²² παλαιοί, οἵτινες ἐν ταῖς δέλτοις, καὶ τοῖς τῶν δένδρων²³ φύλλοις, καὶ ἄλλοις τὰ γράμματα σὺν πολλῷ πόνῳ καὶ²⁴ σπουδῇ πεποιημένα εἰς ἀλλήλους ἀπέπεμψαν. Αἰσχροὺς²⁵ ἄρα εἶη ἡμᾶς, οἱ μὲν εὐχόμεθα ἠθικοὶ ἀκούειν ἐν ταυτῇ²⁶ τοῦ τηρεῖν τὴν φιλίαν φροντίδι ὑπὸ τῶν ἐκείνων μονουνοῦ²⁷ βαρβάρων ἀπολιπέσθαι· ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὡς δὴ ταῦτα²⁸. Οὐ γὰρ πρέπον ἐστὶν ἐν ταῖς οἰκείαις ἐπιστολαῖς τοιαῦτα²⁹ μακρῶ τῷ, λόγῳ μηκύνειν. Μόνον δέομαι σοῦ, ταχέως πρὸς³⁰ ἡμᾶς, ἢ ἀναγράφειν, ἢ προσέρχεσθαι. Ἐβῶρωσο φίλτατον³¹ κῆρ, καὶ ἡμᾶς ἀγαπῶν διατέλει. ἐν Λονδίῳ 28 Δεκεμβρ. 1619³²

᾽Ανυπόκριτος σοι φίλος³³
Φίλιππος Βράνδης³⁴ἄσπαζε ἀμ' ἐμοῦ Κυρίους, Μετροφάνη, Μετκέρκιον,³⁵ βέσλεον, Βηκέρων καὶ ἄλλους φίλους, καὶ μάλιστα συνθαλαμητήν³⁶ σοῦ.³⁷

1. Πρόκειται γὰρ τὸν Philippi Van den Brande Catalogue of manuscripts in the British Museum, London MDCCCXL, p. 128.

2. British Museum, Burney MSS, 369, φ. 13. Περὶ τούτου βλ. ᾽Α. Τηλλυρίδου, μν. ξ. σ. 381, σημ. 1.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ 27η

Φίλιππος Βράνδης πρὸς Μερῖκον Κασαυβόνον¹

φ. 15 Μερῖκω τῷ Κασαυβόνω |¹
 εὐ πράττειν|²

Ἐπεστειλάμην σοι πρὸς τριῶν ἢ τεσσάρων ἐβδομάδων, ὧς ἐράσιμε |³
 περὶ ἐμοῦ τῇ σοι ἀββαστία συναλγοῦντος, καὶ ἤξιουν σε |⁴ ἀπ' ἐμοῦ, δεῆσαι τὸν
 σεβασμιώτατον καὶ προσφιλέστατον Κυρ. |⁵ Μητροφάνη τὸν Κριτόπουλον
 γραμματίδιον τί πρὸς τὴν κυρίαν |⁶ Βαθσχοῦα, ἵνα καὶ ἐγὼ ταύτη τῇ Μούσῃ
 πλησιάζων τυγχάνω |⁷ Οὐδεμίαν ἔτι ἀπεδεξάμην ἀπόκρισιν. Ἴσως ἂν λαθόν-
 τος σε διακομιστοῦ |⁸ τῶν πανηγυρικῶν γραμμάτων, ἐντυγχάνειν τοῖς ἐμοῖς
 οὐχ εἶχες. |⁹ Καὶ διὰ τοῦτο τὸ δεύτερον γράφω, ὥσπερ τοῦ συνεῖναι σοι κατὰ
 πρὸς |¹⁰ ὡπον, οὕτω καὶ τοῦ γράφειν ἀπλήστως ἔχων· πέμπω δὲ μετὰ ταύτης |¹¹
 τῆς ἐπιστολῆς καὶ τίνας βίβλους, οὐ πρὸ πολλοῦ πρὸς ἐμὲ ἐκ τῆς |¹² πατρίδος
 ἀπεσταλμένας.

Ἐορτολόγιον Πέτρου Καστελλάνου |¹³
 Ζητήματα Πλαντῖνα Ἰάνου Τυλιέλμου |¹⁴
 Εὐρῖνον περὶ τῆς φιλοσοφίας τῶν βαρβάρων |¹⁵
 Γεωργικὰ Πορχίου Κάτωνος |¹⁶

Χρῶ ταύτας, ὧ φίλε, κατὰ τὴν εὐδοκίαν σου, καὶ ἐμὲ μακρᾶς ἔχε |¹⁷
 τῆς μελλήσεως παραιτηθέντα· πρὸς τούτοις, καὶ ἐν παρεργῷ ἀνάγκῃ |¹⁸ μοι τὴν
 ἀπολογίαν ποιεῖσθαι πρὸς τὸ μὴ ἀποστέλλειν σοι τὸν ὑπὸ |¹⁹ τοῦ Εἰνσίου ἐπα-
 νορθωτέντα Τερέντιον. Ἄμουσος γὰρ ὢν ὁ πατήρ |²⁰ μοῦ καὶ τὰ λατινικὰ ἀγνοῶν
 παρὰ τοῖς βιβλιοπώλαις εὐρίσκειν |²¹ τοῦτον οὐκ ἐδύνατο· διότι καὶ τὴν ἀδυ-
 ναμίαν ἐνλογίστε τὴν ἐμοῦ, ἅτινα |²² ἄλλα ἐστίν, ὑπὸ τῆς δυνάμεως μου, χαρί-
 ζειν σοι ὡς μάλιστα ἐτοιμοτάτου |²³. Ἐρῶ σο. Ἐκ Λινδονίου. ἔτει τῆς τοῦ
 σωτῆρος ἐνανθρωπήσεως |²⁴ αχὼ τῇ κστ μηνὸς Φεβρουαρίου. |²⁵
 Φίλιππος ὁ Βράνδης |²⁶

To his very love friend |²⁷
 Mr. Merick Casaubon |²⁸
 student in Christ-Church |²⁹
 in Oxford |³⁰

1. British Museum, Burney MSS. 369, φ. 15.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ 28η

Φίλιππος Βράνδης πρὸς Μερῖκον Κασαυβόνον¹

Μερῖκω Κασαυβόνω Φ. Βράνδης
εὖ διάγειν²

Ἀπεδεξάμην πρὸ τίνων ἡμερῶν τὰ ἥδιστα καὶ φιλία τὰ γράμματά σου³, ὧς προσφιλέστατε. Ἀναγινώσκοντι δὲ⁴

Ἐν δοίᾳ μάλα θύμος ἐμοὶ ἐν στήθεσι κεῖτο⁵ ἢ μᾶλλον ἀμφοτέροις εἶχον. Πρῶτον γὰρ τοῖς ὀφθαλμοῖς, τὴν ἐπι⁶στολήν σου ἐπαρχόμενος, καὶ τῷ Κασαυβόνω (ὀνόματι πλεῖστον ἐμοὶ κεχαρισμένω)⁷ ἐντυχῶν ὑπερβαλλόντως ἤσθη, κάμαυτὸν τῆς φιλίας σου πολλὰ ἐν⁸δαιμόνουν, μετ' ὀλίγον δὲ ἐκ τοῖς γράμμασι τὴν σου ἀρρωστίαν ἐπι⁹μαθὼν, τοῖς κακοῖς σου φίλτατε οὐχ ἤττον, ἢ τοῖς ἰδίους ἐλυπήθη¹⁰. Καὶ εἴπερ τῷ σώματι καλῶς διεθέμην, ὅμως τῷ θύμῳ κατασκυρόμενος¹¹ τῆς δυσπραξίας σου ἐκοινωνησάμην. Οἱ ἀμφὶ τοὺς Ρωμαίους τὴν¹² φιλίαν διορίζοντες, τῷ ταύτων ὀρέγεσθαι καὶ ἀποφεύγειν περιεκύκλουν¹³, ἐγὼ δὲ τὸ συμπαθεῖν καὶ τοῖς τῶν ἀλλήλων κακοῖς, ἢ ζημίαις, ἢ¹⁴ πόνοις, ἢ κινδύνοις, ἢ ἄλλαις ταῖς ἀτυχίαις συναλγεῖν, οὐχ ἐλάχιστον¹⁵ εἶναι ὑπολαμβάνω τῆς εὐκρινείας ἀπόδειγμα. Εἰς ἐμέ, εὐχομαι¹⁶ ὡς μάλιστα σε, ὥσπερ ἐμαυτὸν ραΐζειν τε καὶ εὐτυχεῖν. Πίστις δέ μοι ὡς¹⁷ βεβαιότητι καὶ σε ἀμοιβηδὸν οὕτως διάκεισθαι. Πλὴν ἀλλὰ εἰσεδυετό με¹⁸ θαυμάζειν σε πολλοῖς τὴν τῶν γραμμάτων ὑπέρθεσιν ἀπολογοῦντα, καὶ¹⁹ γράψαντα πρὸς ἔμε, ὅσονεὶ ἔχοντα σε δι' ὑποψίας καὶ σου τὴν ἀ²⁰μέλειαν, ἢ τὴν ὀκνηρίαν κατακρίνοντα. Εὐφήμεσον, ὧ φίλε, πολὺ μείζων²¹ γὰρ ἐστὶ τῆς ἡμετέρας εἰς ἀλλήλους ἀγάπης δύναμις, ἢ ταύτην διὰ²² μικρόν τι ἀμάρτημα ἀποφύχειν. Ἐτι δέ, κἄνπερ σὺ μηδεμίαν γράψης²² τῆς μελλησέως ἀπολογίαν, αὐτὸς τίνα τῆς σου παρολκῆς ὑπόφασιν²⁴ πλάσων τυγχάνω, πρὶν τοῦλάχιστον περὶ τῆς εὐνοίας τε καὶ φιλίας²¹ σου ἀμφισβητεῖν. Ἐρρωσο, καὶ τὸν κύριον Μητροφάνη παρ' ἐμοῦ ἄσπαζε²⁶ φιλικῶς. δέον αὐτοῦ γραμματίδιον τί δι' ἐμοῦ ἀποπέμπειν εἰς τὴν²⁷ κυρίαν Βάθσχουα. Πλείστης χάριτος τυγχάνεις παρ' ἐμοῦ τευξόμενος²⁸ Πάλιν ἔρρωσο. ἐν Λονδονίῳ πρώτη τοῦ Φεβρουαρίου. 1620²⁹

Σὸς ἄνευ δόλου³⁰

Φίλιππος ὁ Βράνδης³¹

1. British Museum, Burney MSS. 369, φ. 111.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ 29η

Πατρίκιος Σιμωνίδης πρὸς τὸν παιδαγωγὸν τοῦ βασιλέως¹

φ. 37 Πατρίκιος Σιμωνίδης|¹
 τῷ ἐνδοξοτάτῳ τοῦ βασιλέως|²
 παιδαγωγῷ εὖ πράττειν|³

Οὐ προφάσεως ἀπορῶ (ἄνερ ἐνδοξότατε) δι' ἣν⁴ τινα γράφω πρὸς σε τουτοῖν τὸν λόγον. Πολλῶν δ' οὐ⁵ σῶν ταύτης μόνου μοι συμβήσεται μεμνησθαι, ὅτι πολλῆς⁶ οὐ σῆς συνηθείας μεταξὺ σου καὶ τοῦ πατρός μου, ἀξιῶ ταύ⁷της κληρονομεῖν. Οἱ μὲν γὰρ πατέρες τῆς οὐσίας κτῆσιν⁸ θνήσκοντες, τῆς δὲ φιλίας κληρονομίαν ἔτι ζῶντες ὑπο⁹λείπουσιν. Οὐ χάριν ὁ πατήρ μου περιφανῆς ἐγένετο¹⁰ συμβουλευόν μοι ὅπως τῆς σου συνηθείας ὡς τάχιστα τυχεῖν¹¹ ἀξιῶ. Ἐμὲ δ' ἐν πολλοῖς ἐμποδίσμασι τοῦτ' ἐξαιρέτως¹² ἐταράξαθ' ὅτι κεκοσμημένως τὴν διάνοιαν τοῖς λόγοις¹³ περιβαλεῖν οὐκ ἐδυνάμην. Πατήρ δὲ τῆς σου εὐπρο¹⁴σηγορίας τεκμηρίῳ χρώμενος, οὐδὲ λόγον, οὔτε σκῆψιν¹⁵ ἐμοὶ τοῦ μὴ γράφειν ἐθέλειν ὑπελείψατο. Ἐγὼ τοί¹⁶νην οὐκ ἀντιπεῖν ἔχων παραπλησίως διακεῖμαι τοῖς¹⁷ δειλοῖς τῶν στρατιωτῶν. Ἐκεῖνοι γὰρ μισθοφοροῦμενοι¹⁸ οὐ τολμῶσιν εἰς φύξαν τραπέσ', διὰ δὲ τὴν μικροψυ¹⁹χίαν οὐχ αἰροῦνται τοῖς πολεμίοις ἀντιτάξασθαι. Οὐτ'²⁰τως ἀγὰρ τοῦ πατρός κελεύοντος λίαν ἂν αἰσχυνηθῆν²¹ ἐξαρνούμενος φαίνεσθαι, διὰ δὲ τὴν ἀσθένειαν πρὸς τῇ²²λικούτῳ ἀνδρῶν γράφειν ὑπερπέπληγμα. Εἰ μὲν²³ ὁκῦ (ἄνερ κύδιστ') ἔξω τοῦ δέοντος ἐξορμήσομαι, πολ²⁴λὴν μοι συγγνώμην ἔξεις, οὐ μόνον διὰ τὴν ἡλικίαν, ἀλλ²⁵ καὶ διὰ τὴν τοῦ πατρός ἀκαιρίαν. Νῦν δ' ἵνα μὴ²⁶καθέκαστα λέγων διατρίβω, τὴν ὑπόθεσιν, εἰς τὴν²⁷ τὰ προειρημένα συντείνει λέξω. Πρῶτον μὲν²⁸ τῆς σου φιλίας νουνεχόντως τε, καὶ εὐμενῶς ὀρέγομ²⁹μαι. Ἄν δὲ τῆς εὐχῆς ἄξια διαπράξωμαι, ἔξεσταί μοι³⁰ ὑπερβαλλόντως ἄγκιθαι τῆς σοῦ διανοίας, ἂν δὲ δια³¹μαρτηθῶμαι εἰς πολλὴν ἴσως ἀθυμίαν παραπεσοῦμαι³² Τούτου χάριν αἴρεσις σοι ὑπολείπεται ἢ ἡμᾶς³³ γεάνικον φρονεῖν ποιῆσαι, ἢ εἰς πολλὴν δυσθυμίαν πα³⁴ραπεπτωκότας περιορᾶν, Σοῦ γὰρ δυσκόλως ἔχοντος³⁵ πρὸς τὰ γεγραμμένα τί λοιπὸν πλὴν ἡμᾶς ἀθύμως³⁶ διακεῖσθαι. Ἀποκρίναντος δ' οἰκείως χαριστήρια πρῶτον,³⁷ τῷ Θεῷ ἀποτελοῦμαι, εἶτα σοι χάριτος οὕτω φρονοῦντι³⁸ ἀπονεμοῦμαι. Ἐπεὶ δ' οὕτως ἤδη ἐπαρῶρησασάμην³⁹ τί με καλύει πορῶτέρα ἔτι βαδύσαι, καὶ ζητεῖν τεκμή⁴⁰ριον τῆς πρὸς τὸν πατέρα συνηθείας. Καὶ μὲν ὦν⁴¹ αὐτὸς ἐπιθυμεῖ οὐδὲν ἴσως ἔχω ἀποδειῖξαι ὦν δ' ἐγὼ⁴² ἀπορῶ διὰ βραχυτάτην πειράσομαι διδάσκειν. Τοὺς μὲν⁴³ Πλάτωνος λόγους πολλὴν ἐπιθυμίαν ἔχων ἀναγνώσασθαι⁴⁴ οὐ δύ-

1. Smith 37, φ. 37.

ναμαι πορίζεσθαι αὐτούς. Σου δὲ δανείζοντος |⁴⁵ καλὰς ἐλπίδας ἔχω χρῆσθαι αὐτοῖς τινα χρόνον. Εἰ |⁴⁶ μὲν γὰρ ἐντεῦθεν ἂν εἶεν οἱ πωλοῦντες τούτους λό |⁴⁷ γους, οὐτ' ἀληθῆ, οὐτ' ἀληθείᾳ εἰσικότα ἂν λέξωμαι |⁴⁸ μακρὰν δ' ἀπόντων ἱκανῶς ἀποδεδεῖχθαι νομίζω |⁴⁹ ὅτι δυσπόριστοί μοι ὄντες τυγχάνουσι. Ταῦτα μὲν |⁵⁰ συντόμως γέγραφα, τὸ δὲ λοιπὸν οὐ δεῖ μακρολο |⁵¹γεῖν, ἀλλὰ πεφυλαγμένως ἔχειν μήπως τῆ πο |⁵²λογιᾳ παραφρονεῖν ἂν δέξωμαι. Οἱ γὰρ βραχέα καὶ |⁵³ δεινῶς λεγόμενοι εὖ φρονεῖν δοκοῦσιν, οἱ δὲ μακρο |⁵⁴λογοῦντες, ἀφορμὴν τοῦ σφάλεσθαι σφῖσιν αὐτοῖς |⁵⁵ αἰροῦνται. Ἐρῶ σο |⁵⁶

ΕΠΙΣΤΟΛΗ 30ῃ

Ραφαὴλ Θόριδος¹ πρὸς Μέρικον Κασαυβόνου²

φ. 12 *Μερίκω Κασαυβόνω τῷ πολυμαθεῖ*¹
*καὶ ἀγαπητῷ χαίρειν*²

Χάρις μεγίστη καὶ σοὶ καὶ τῷ φιλοξένῳ Κλαιτόνῳ |³

Ἐπανῆλθεν ὁ καλὸς οἱ ἐν Γῆρος οὐ πᾶνυ τοι Τεσσαρακοστῆς |⁴ ξηροφαγίας ἔζων, ἀλλὰ πῖων καὶ φαιδρὸς ὡς ἀπὸ |⁵φαιάκων, πολλὰ καὶ ἡδέα περὶ σοῦ ἐπαγγέλων φιλαν |⁶θρωπίας πέρι προθυμίας, ἐντεξίας, καὶ ἐκ τῶν λόγων |⁷ ἐπισημασίας, δι' ὧν ἑτερπόμην οὐχ ἤττον, ἢ ἀπὸ τέκνου |⁸ καὶ ἀδελφοῦ. Σὺ δὲ τοίῳ διακομίστῳ χρησάμενος ἀναίτιος |⁹ εἶης ἂν, φειδόμενος τῆς γραφῆς. Οὐ μὴν ἀλλὰ τῆ φιλίας |¹⁰ περιουσία προείλου τὴν χεῖρα εὐγνωμοσύνης μάρτυρα |¹¹ προσθεῖναι, καίπερ ἀσχολούμενος καὶ πολλαῖς μελέταις |¹² διασπώμενος. Τὰ ὑμέτερα μετρίως ἔχει. Ἡ μήτηρ |¹³ τῷ βασιλικῷ χρηματοφύλακι πρώην παρεγένετο |¹⁴ ἀργύριον ὑποσχομένῳ οὐ μὲν ὀλοκλήρως, ἀλλὰ κατὰ |¹⁵ τεμάχη, καὶ τοῦτο οὐκ ἀπόβλητον. Οὐ γὰρ κατὰ τὸ θέλημα |¹⁶ μᾶλλον δὲ κατὰ δύναμιν ἐνταῦθαπραγματεύομεν |¹⁷.

Ἀσπάζου παρ' ἐμοῦ τὸν φίλτατον Κλαιτόνιον. Ἐρῶ σο |¹⁸ ἐν Λονδίῳ Δευτέρα Φεβρουαρίου ἀχκα¹⁹.

Τὸν ἀσπάσιον Μητροφάνη εὐδαιμονεῖν εὐχομαι, τῷ δὲ γραμματῶν |²⁰ συνομιλεῖν λίαν ἐπιθυμῶ ἀρετῆς ἕνεκα καὶ μαθητεύσεως |²¹.

To his Loving friend |²²

Mr. Casaubon in Christ-Church |²³

in Oxford |²⁴

1. Πρόκειται γὰρ τὸν Thorius Raphael. Περὶ τούτου βλ. Ἄ. Τηλλυρίδου, μν. ἔ. σ. 390, σημ. 2:

1. British Museum, Burney MSS. 369, φ. 72.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ 31η

Ραφαήλ Θόριδος πρὸς Μερῖκον Κασαυβόνον¹

φ. 141 Τῷ ἀγαπητῷ Μερῖκῳ Κασαυβονίῳ¹
εἰς πρόπτεω²

Κ' ἀγὼ ὑμῖν συμπάσχω, ὧ φίλτατε, καὶ ἐφ' ὑμετέραις συμφοραῖς³ σφόδρα μὲν, ἀλλ' οὐκ ἀπαραιμυθήτως δυσχεραίνω· πολλὰ δ' αἴτια⁴ ἐστὶ τῆς νῦν ἀτυχίας, καὶ ὑπερήμερίας ὁ ἀναξ ἐκ ποδαλγίας⁵ δυσπρόσιτος, πολλὴ πραγμάτων πολιτικῶν καὶ πολεμικῶν⁶ συνδρομή, ἐπισκόπου τοῦ Οὐίντωνέουσις νύσσου, καὶ τὸ πάντων⁷ δεινότατον, ἐπιδημικὸν πῆμα ὀλιγοχρημασία. Οὐ μὴν ἀλλὰ⁸ ἀθυμητέον περὶ ἐσχάτου τέλους· μᾶλλον δὲ μελλησμούς τοὺς ἐν ταῖς⁹ δυναστείαις χρῆ φέρειν ἐπιεικῶς, καὶ μετὰ προσσεδρίας τοὺς φίλους¹⁰ ἐπέιγειν. Ἡ δὲ αὐτοκράτορος αὐτοῦ εὐνοια καλῆς ἐλπίδος ἐστίν¹¹ ὑπόθεσις. Ταύτης δὲ τεκμήριον ἡ ἀγανάκτησις περὶ τὰς τῶν ταμι¹² εὐόντων ἀναβολάς. Τὴν ἑλληνικὴν ἐπιστολὴν πρὸς Μορτώνιον¹³ ἐπίσκοπον ἀνέγων, εὐσεβείας καὶ εὐμαθείας μεστήν. Γενναῖον μὲν¹⁴ πράγμα καὶ εὐκαιρον. Διάκρισιν δὲ ὅτι ἀπαιτεῖς παρ' ἐμοῦ καὶ¹⁵ βάσανον καὶ διώρθωσιν, ἐπαχθές τι ἐν τῷ τῆς ἀττικῆς ἀκριβείας¹⁶ οὐδέποτε μὲν λίαν δεδαότε, νῦν δὲ μονονουχὶ ἐπιλελησμένω. ¹⁷ Ὅμως δὲ ὑπακούσω φιλίας ἔνεκεν, καὶ διὰ τὸ μηδὲν σοὶ ἀπαναίνεσθαι¹⁸ οἷον εἶναι. Πρὶν δὲ τοῦ ἐγχειρίζειν, εἰδέναι βουλοίμην ἄν, τί με περὶ¹⁹ γραμμάτων ποιεῖσθαι ἀξιοῖς, πότερον τῷ σεβασμίῳ Ἀνδρὶ κομισθῆναι²⁰, ἢ πρὸς σε πάλιν διορθωθέντα ἀποπεμφθῆναι. Περὶ μὲν ὅλης²¹ πραγματείας οὐδὲν ἄτοπον εὔρον, οὐδὲν πάρεργον. Τὴν μακρότητα μόνον²² ἐλέγχω, εἰ καὶ καλὸν ἐστὶν ἀμάρτημα ὅμως δὲ διὰ τὸ καθῆκον καὶ τοῦ²³ λαβόντος καὶ τοῦ διδόντος, εἰδός τι ἀκαιρείας ἔχειν δοκεῖ. Τοῖοι γὰρ²⁴ ἄνδρες ἐπιστάται διεκκόμενοι ὑπὸ πολλῶν φροντίδων μόλις σχολάζονται²⁵ ἐς μακρὰν ἀνάγνωσιν. Σὺ δὲ τάχα κινδυνεύσεις περὶ κενοδοξίας, σπάνιόν²⁶ τι καὶ, ὡς πλεῖστας χαλεπὸν ἐργασάμενος καὶ μηκιώσας ὡς πρὸς ἐπίδειξιν²⁷ ἴσως δὲ ἀνδρὸς εὐσεβοῦς φιλανθρωπία καὶ ἡμερότης ἡλικίας θερμὸς²⁸ τῆτι καὶ εὐπορία συγγνώμην ἔξει. Οὐ συμβουλεύω τοίνυν ἀποτομεῖν, μηδὲ²⁹ ἐκπηρῶσαι. Τὸ λοιπὸν ὀλίγα καὶ μικρὰ σφάλματα ἐστιγματίσας, οὐ πάνυ μὲν³⁰ ἀξιόλογα, ἀλλ' ὡσπερ ἀροχορδῶνος ἐν ὠραίῳ προσώπῳ. Σὺ δὲ³¹ ἐπάγγειλον, τὴν βουλήν περὶ πράγματος ἐν βραχεῖ. Ἐρωσο. Λονδ. ³² ἔκτη καὶ εἰκοστῇ Ἰανουαρίου αἰχκα³³

ὁ σὸς Ραφ. Θόριος³⁴

1. Burney MSS. 369, φ. 141.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ 32α

Ραββὴλ Θόριδος πρὸς Μερῖκον Κασαυβόνον¹*Χαίρειν καὶ εὖ πράττειν*¹

Ἀκιβδῆλου εὐνοίας τῆς πρὸς σου πεῖραν μερίζονα καθ' ἐκά²στην ἔχω φίλτατε Κασαυβῶνε, οὐκ ἐγὼ μόνος ἀλλὰ καὶ³ ἡός, ὃ μὲν, εἰ Θεὸς ταύτην γνώμην τὴν παρά σοι ἐπιδειχ⁴θεῖσαν, πρότερον εἰσεπεπνεύκει, μάκαρες ἡμεν ἀμφοτέροι⁵. Τίνες δέ, καὶ ποῖοι ἐσμέν οἱ τὸν χρονοκτίστην χρόνω περιγράφοντες; οὗτος μὲν ἰδίου ἔργου ὀρθωτῆς ἐστί, διωρ⁷θωτῆς, ἐπανορθωτῆς αὐτόματος, καὶ ὅπως, καὶ ὅποτ' ἂν θέλοι⁸. Ἡμεῖς δὲ ἐν ὁδηγῶ Θεῶ ἐπάμεθα, μῆδ' ἔκοντες ἐς ὄλεθρον⁹ καὶ κατακρημνισμόν σπεύδωμεν, οὐκ ἔστιν, ὅπως τέλους τοῦ¹⁰ περιποθήτου ἀπελιπίσωμεν. Περὶ τέκνου δέν, ἦν μὴ¹¹ ἀμβλυώτῳ, τοῦτο φράσομαι· μιμήσει μᾶλλον, ἢ¹² κακοθηεῖα διαμαρτάνει. Εἰ δὲ δραστηκῶ καὶ ἐπιμελεῖ¹³ διηγῆτη ἐνέτυχε, τὸν ἔφηβον νόου διατείνοντι καὶ κακῶν¹⁴ ὀμιλιῶν ἀποτρέποντι, οὐκ ἦχον ἂν ἐγὼ γε, ἐπὶ τῇ τοῦ χρόνου¹⁵ ἀνοήτῳ ἀναλώματι δυσχεραίνειν, ἀκκείνοις τάχα τοῖς¹⁶ ὀμηλίκις τὰ πρότερα οὐκ ἐφθόνηι. Κηρινὸς ἔτι ἔστιν¹⁷ καὶ ἀμφίκαμπτος. Πρὸς ἀρετῆς θέαν, ὥσπερ ἄνθων τινὰς¹⁸ πρὸς ἥλιον, ἐκτωνύεται, φωτὸς ἀπόντος νοῦν συστέλλει¹⁹. Ἐγὼ δὲ μακροθυμῶ, ἕως ἡ ὥρα καὶ σπουδῆ καὶ ἐπιμέλεια²⁰, μάλιστα δὲ ἡ ἐκ Θεοῦ φορὰ πόνους μακαρίζωσι. Σὺ δὲ²¹ ἰδίας τέχνας ἐὰν προστιθῆ, φιλίαν, προσαγορεύσεις, εὐχὰς²² ὥσπερ θεόπνευστον τινὰ ἐπικουρίαν, καὶ τὸν δρόμον πρὸς τὴν²³ νύσαν Ὄσσον, καὶ εὐτυχέστερον ἐπιταχηνεῖς. Τὴν γάρ σου εὐγνω²⁴μοσύνην ἀρχεται διακρίνεσθαι καὶ σε εἰκότως ἀντιφιλεῖν²⁵. Τρεῖς ἐπιστολάς τὰς εὐδοκίμους μετὰ χαρᾶς ἀναγνωσθεῖσας ἔπεμψα²⁶. Ὡφθησαν Μαιέρνῳ τῶ Ἀρχιαιρεῖ καὶ ἦσαν αὐτῶ βασάνου. δίκην²⁷ πρὸς τὴν παιδείας καὶ λογίτητος ἀκριβεστέρας πίστιν. Εὐλογοεῖτω²⁸ ὁ Θεὸς καὶ διατελείτω. Ἑλληνίζω παρὰ λόγον, ἵνα σὺ τὴν²⁹ ἀμοιβὴν ἀνταποτίσης Ἰωάννη, καὶ αὐτὸν ἔκοντα ἄκοντα ἐς τ' αὐτὸ³⁰ ἐξ ὑποδείγματος προσάγης. Ἐρρωσο σὺν Θεῶ. Ἀνθεστηριῶνος³¹

P. Θόριδος³²

1. British Museum, Burney MSS. 369, φ. 151.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ 33η

Ἀνώνυμος¹

Πολλὴν ὁμολογῶ σοι χάριν, ὃ βέλτιστε, τῶν εἰς ἐμὲ γεγενημένων ἐν καιρῷ χαλεπωτάτῳ, μετ' ἀληθινῆς ὡς² ἐγὼ τότε ἔγνων, καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις φανερόν ἦν, εὐνοί³ας καὶ κηδεμονίας καὶ διότι κινδυνεύοντί μοι περὶ⁴ μεγίστων, καὶ τοῦ αἴχιστα ἐκπίπτειν, προθύμως ἐβόη⁵θησας πολλῶν ἐπανισταμένων, καὶ πιστὸς σὺν ὀλίγοις⁶ ἐξετάθης φίλος. Τούτων ἐγὼ σοι χάριν ὀφείλω τοσαύ⁷την, ὅσην οὐδέποτε ἐκτίσαι δυνήσομαι. Νῦν δ' ἀνέπεμ⁸ψα τῷ βελτίστῳ καὶ αἰδεσιμωτάτῳ ἐπισκόπῳ περὶ τῆς⁹ συμπολιτείας ποικίλην ἱστορίαν, διὰ πολλῆς κακο¹⁰παθείας ἐμοὶ συνειλεγμένην, ἧς βούλομαι σε καὶ δέ¹¹ομαι κριτὴν ἀδέκαστον καὶ ἀκριβέστατον δοκιμαστήν¹² γενέσθαι, εἴ τι ἄρα χρήσιμον τῆς ἐπιβολῆς. Εἰ δὲ μὴ¹³ διὰ γε τὴν σπουδὴν καὶ προθυμίαν ἐπιδεδειγμένην¹⁴ ἄξιός ἂν εἴης ἀποδοχῆς τυγχάνειν. Ἔστι δ' ἔτι τὸ¹⁵ πᾶν ἀτέλεστον. Οὐ γὰρ ἐδυνάμην ὑφ' ἐτέρων πραγ¹⁶μάτων ἐμποδισθεῖς, οἷον ἠβουλόμην τέλος ἐπιθεῖναι¹⁷. Ἀλλὰ καὶ τοῦτ' ἔσται διὰ ταχέων, ἐάν σοι δόξη πρὸς¹⁸ τὸ σπουδαζόμενον τῷ κρατίστῳ βασιλεῖ, τί τῶν¹⁹ τοιούτων ὄφελος εἶναι. Σοὶ δ' ἰδίᾳ πέπομφα καὶ²⁰ ἕτερον παλαιὸν λόγον ἐπὶ τιμῇ τοῦ βασιλέως καὶ²¹ τοῦτον, ὡς οἶός τ' ἦν, ἐπιμελῶς ἐκπεπονημένον. Εἰς δὲ²² δύνασαι σκοπῶν καταδεῖν, ἦν τινα γνώμην καὶ τοτ' εὐ²³θὺς εἶχον ἐξαρχῆς καὶ ἔτι νῦν ἔχων διατελῶ²⁴ περὶ τῶν ὄλων. Ἐρρωσο²⁵.

Δημοσιεύομεν εἰς τὰς ἐπομένους σελίδας δείγματα τινὰ τῶν ἐπιστολῶν, περὶ ὧν διελάβομεν ἐν τοῖς προηγούμενοις. Ἐκ τούτων αἱ δύο πρῶται εἶναι αἱ ὑπ' ἀριθ. 7 καὶ 9 ἐπιστολαί, περιλαμβανόμεναι εἰς τὰς σελίδας 674 καὶ 676 ἀντιστοίχως τοῦ παρόντος τεύχους, αἱ δὲ ἕτεραι πέντε εἶναι αἱ ὑπ' ἀριθ. 2, 3, 18, 19 καὶ 23, δημοσιεύομεναι εἰς τὰς σελίδας 374, 375, 393, 394 καὶ 401 ἀντιστοίχως τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2 τεύχους τῆς «Θεολογίας».

1. Smith 37, φ. 31 καὶ 33.

ἴτω ἀνδοξοτάτῳ καὶ σωφροτάτῳ ἀνδρὶ κυρίῳ κυρίῳ
Πατριμῶν τῷ Ἰουνίῳ Βασιλικῷ Βιβλιοφύλακι.
ποθινοτάτῳ καὶ παντα καὶ ἀγαθότατῳ
ἰλίῳ καὶ σφίαν ἡμεῶν ὁ Θς.

Ὁς μὴ καὶ φίλος καὶ ἀδελφός ἀνχῶ ἀξιοτάτος. σοὶ δαί καὶ
κοινοχρησίασθαι τὰ κρείττα, οἷα δὴ τηχεύουσιν. οὕτω.
Ἰσθ' οὖν σωφροτήτι καὶ ἡμιωτάτη καὶ κεφαλή, ὅτι τὴ βία
χαίρει καὶ συμφέρει, καὶ τῆ τοῦ ἀδελφωτάτου καὶ
σεβάσμιωτάτου κληῶν πατρὸς καὶ Ἀρχιεπισκόπου ἐπισημῶς
θρησκῆν ἅτε τὸ τοῦ βατ, φροντιστήριον, ἐν ᾧ ὅστε κρείττους
ἀγαθότατος καθυστεμένους, καὶ οἰκονομῶν καὶ πεκαδὸν
μηνύσασθαι τῶν τῶν φροντιστήριος μέτοχοι, καὶ οἱ λοιποὶ
ἐκχρησμοὶ θεολογικοὶ ὡς δὲ ἔβαντό με μετὰ πάσης αἰδώς,
καὶ ἀγαθίας, ἀφ' ἧς τῆς αὐτῶν ἀρετῆς ποιουμένων, τῆς
φιλοφιλίαν ἀπολαύμενοι καὶ τὸν βίῳ νόμον τηροῦντες.
Ἐπισημῶν οὖν οὖν δὲ ὁσμήναι τῆ ἀγαθῆ τῆ τοῦ ἡμεῶν καὶ
κοσμῆ καὶ φρονήτι. ἄμ μὴ τῆ τοσαύτης αἰλῶν
σφίαν με φιλοφροσύνης καὶ χάριν οἶδα καὶ ἀποχρῶ.
ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ ἀδελφωτάτος καὶ κεφαλή τῆς καθυστε-
μένους τῶ ἀρετῆ Ἰουάνης καὶ αἰλοὶ μετῆν ἀνοσοὶ καὶ προβήτιαν
δραμῆν σφίαν με. ὅτε κρείτος καὶ σωφροτάτος ΣΤΡΗΓΙΛΟΣ καὶ
τῆ Σιλύστρου Ἐδοχάρτος ἀδελφῶν μετῆν τῆ κεφαλή τῆ
αἰλῶν. ὁ δὲ τῆ ὁσμήναι τῆ τοσαύτης αἰλῶν τῆ
των τῶν ἐπισημῶν ἰσθ' ἡμεῶν τὰ ἀποχρῶν τῆ ἀνοσοὶ τῆ
θεοῦ μετῆν. αἰσθῶν δὲ τῆ τῆ ἀρετῆν ἀνταίτη τῆ γαλήν-
νοσοὶ καὶ ἀνοσοὶ τῆ βασιλῆα, ἵνα καὶ κρείτος ἡμεῶν
καὶ κρείτος τῆ ἀνοσοὶ ἀνοσοὶ ἀνοσοὶ καὶ ἀνοσοὶ
ἀνχῶ ἴτω τῶ τῶ κρείτος. ὁ κρείτος μὴ τὸ ἀνοσοὶ ἔλαος δὲ
μετὰ τῆς αἰδώς ἀνδοξοτάτος ἀνχῶ παντα. —

Κύριε πατριμῶν ἀνοσοὶ τῶν ἀνδοξοτάτος κρείτος. αἰ τῆς αἰδώς
κρείτος. τῆς τῶν ἀνοσοὶ ἀνοσοὶ καὶ οἶδα τῆ ὅτι κρείτος
παντα οἶσθαι ἀνοσοὶ καὶ ἀνοσοὶ αἰτῶν ἀνοσοὶ ὅτι ἀνοσοὶ
τῆ ἀνοσοὶ. ἀνοσοὶ τῆς αἰδώς ἀνοσοὶ φιλῶν. ἀνοσοὶ ἀνοσοὶ
καὶ ἀνοσοὶ ἀνοσοὶ σοὶ καὶ χάριν μετῆν ἀνοσοὶ ἀνοσοὶ
παντα τῆς ἀνοσοὶ τῶν ἀνοσοὶ ἀνοσοὶ. φαντῶν ἀνοσοὶ
σφίαν τῶν ἀνοσοὶ ἀνοσοὶ ἀνοσοὶ ἀνοσοὶ ἀνοσοὶ ἀνοσοὶ ἀνοσοὶ
ἀνοσοὶ ὅτι ἀνοσοὶ τῆ ἀνοσοὶ ἀνοσοὶ ἀνοσοὶ ἀνοσοὶ ἀνοσοὶ
ἀνοσοὶ ἀνοσοὶ ἔλαος δὲ τῆ ἀνοσοὶ ἀνοσοὶ τῆ τοσαύτης
αἰτῶν ἀνοσοὶ ἀνοσοὶ: ὅτι θεοῦ δὲ αἰτῶν ἀνοσοὶ ἀνοσοὶ
τῆ ἀνοσοὶ. ἔλαος ἀνοσοὶ ἀνοσοὶ ἀνοσοὶ ἀνοσοὶ ἀνοσοὶ
ἀνοσοὶ ἀνοσοὶ. ἀνοσοὶ φροντιστήριον τῆ βατ. ἀνοσοὶ
ἐλαοσοφῶν τῆ τῆ ἰσθῆν. —

τῆς αἰδώς ἀνοσοὶ τῆ ἀνοσοὶ ἀνοσοὶ
Ναθαναὴλ Ἰακώβ οὐκωνοπι, Κωνσταντῆν Ἰσθῆν

Ἐὼς θωλάτω καὶ ρογιάδω Κυρίῳ παρίτω (ὠ Τῶ
Κυρίῳ βῶβιρῶ καὶ τοῖς λοιποῖς ἀδαλφοῖς,

Ἐ πρώτης:—

Ὅν πῶ ἀκροῖς δαυλίαις σοφίαις ἀρωσάμεν, ἵνα πρὸς ἀνδρα-
ἀρισταρχικῶ ραβθῶνι πεπιδουμάμεν, ἢ ἰλῆς γαμεῖς τε ἢ παγα-
νίδος ἔξοκκίμεν, καὶ τοῦ μάνα πᾶν ἡδῶς γενοσάμεν
γράφω ἑπιτοχιμαίως. ἀλλοῖσι ἀεὶ μαμπορῶται ἀράται ὑμῶν περιφρ-
πᾶρα πάντων ἀκούονται. τούτου ἔνεκα καὶ γὰρ οὐκ ἐκίμος ἡραμαῖα
αὐθις ὅσον τοῦ λάμα μνησῆται τῆς ὑμῶν ἀδουσιότητος διὰ βρα-
χάων ρημάτων κατὰ τὴν ἡκὴν ὑπόσχεσιν. καὶ ὁ μαρτοὶ καὶ ἀμαρτανῆ:
γράφου, πλὴν ἐγγράμην αὐτῶ πᾶρα τῆς ὑμῶν ἀδουσιότητος
ἐυμαίως. ἢ γὰρ ἀνθρώπων τοῦ ἀμαρτανῆ διὰ τὸ ἀμαθῆς.
ἑπιθυμῶ μὲν ἢ πλείω γράψω, ἀλλ' ἐπερρῶ τῆς αἰτίας, ἢ γὰρ ἐκ
τῶν πρώτων ἢ ἀεὶ ἑπιτοχιμαίως γίνονται. τούτου ἔνεκα αὐτῶ
βοῶ ὑμᾶς, ἕκαστο τὸ ἑμῶν πῆρ τοῦ σπυλῆς:—

Τοῦ δὲ, λοιπὸν ἔρρωθα πᾶνοι καὶ ἀυδακόνως
ἐυμαίως Κυρίῳ, ψυχῶν καὶ,
πρὸς εὐσέβειαν, σῶμα δὲ, πρὸς ὑγίαν
ἐπιμαρῶν:—

Χρῆστοσφῶτος ἀγγελος βραυνηθῆς ἢ πᾶσιν πῆρ ἢ μαρτανῆ
γενοσάμενος ἀδουκῶς πᾶρα τῶν τούτων διὰ τὴν εἰς χρῆστον
πίστιν ἔγραψεν:—
διόμαθῆς καὶ μαρτανῆς οὐκ ἐπὶ πρῶτῳ πᾶσι
καὶ τῶ ἀνασπῶ τῶ χηρῶν:—

†

27

Προκρίτους, καὶ ἐπισημοὺς ἄντας· καὶ τοὺς ἐν μέσσοις· τοὺς
πᾶσι μὲν· ἀποπέσομαι ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ·-

Ὁ ἀγαπῶν δὲ τοὺς βασιλεῖς τοὺς Ἰσπανοὺς, ἦλθεν εἰς μέ-
μεν ἁπλῶς καὶ ἀξίως· μετὰ τὴν ἐπίσκεψιν· πρὸς ἕνα εἶδος σε
δύο βροτοί, αὐτοὶ δὲ ἀπὸ τῆς οὐρανοῦ, καὶ αὐτοὺς ἀποπέσομαι
ἀγγελοῦ· πρὸς σε ἀπεπέσομαι, οἷόν τι μόνον· τὴν θύλακα
τῷ δέδωκεν· τὸν γὰρ πῶ αὐτοῖς ἐστὶ τὸ τῶν Χριστιανῶν
ὄραμα· καὶ τῶν Χριστιανῶν παρρησία· ἀλλὰ πρὸς αὐτὸν
ἴσον· χριστιανῶν ἀναγγελοῦ μὲν τὰ ἄλλα· σοὶ αὖτὸν ἴσον
καὶ ἴσον· κίβητα πρὸς αὐτὸν, διηκίον αὐτοῦ καὶ τῶν ὀνῶν
ἀγγελοῦ· τὸν γὰρ σοὶ καὶ αὐτοῖς πολλῶν ἀγγελοῦ
αἴτιον ἐστὶ (καὶ τὴν γὰρ ἀλλοῦ ἢ ἄλλοι, οἰκοδόμητος ἴσος ἐ-
στὶν χριστιανῶν ἀναγγελοῦ) καὶ τῶν ὀνῶν τῶν ἄλλων
ὄραμα ἀναγγελοῦ· ἴσος γὰρ τοὺς εὐλογεῖς μοι, ὡς ποιεῖ
τὸ οὐς ἀποκηνοῖ μοι σύγκλητον· Ἐξ ὧν ἄμα
τῷ ἀναγγελοῦ ἀπὸ τῆς οὐρανοῦ, καὶ ἀναγγελοῦ γὰρ σε.

Ὅτι σὺ ἀναγγελοῦ ἀναγγελοῦ,

ἰ. τοῦ ἀναγγελοῦ.
ὡς τὸ προσέτιον.
ἰ. ὅτι ἰσ.

M. J. S. x. i. K. e. l. d. d.

ἀνελξοὶ φίλατε .

59

88

Ἐξαγγελίαν ἔχου σοὶ ὑμᾶς
 ἢ ἐπαύριον . ἀπὸ νυκτὸς ἔσθ' ἢ
 μέγιστον ἔπος ἡμεῶν ἢ ἡμεῶν
 κώμῳν , ἀπὸ τῶν σήμερον .
 οὐδ' αὖτε ἔσθ' ἡμεῶν , μέγιστον
 ἢ ἡμεῶν ἔσθ' ἢ ἡμεῶν . ἔσθ' ἢ ἡμεῶν .

ἀνελξοὶ

Μ. Κελεῖς

